CTET SS L1 Hindi L2 Telugu P2

Topic:- CDP_P2_CTET

1) Development is a __________ process that begins __________.

(1) continous life-long; at the time of conception
(2) continous life-long; at birth
(3) process during childhood; at the time of conception
(4) process during childhood; at birth

विकास एक __________ प्रक्रिया है जिसकी शुरुआत __________ के समय होती है।

(1) जीवन भर चलने वाली; गर्भधारण
(2) जीवन भर चलने वाली; जन्म
(3) बचपन के दौरान होने वाली; गर्भधारण
(4) बचपन के दौरान होने वाली; जन्म

[Question ID = 1][Question Description = S18_CDP_Q001]

1. 1 [Option ID = 1]
2. 2 [Option ID = 2]
3. 3 [Option ID = 3]
4. 4 [Option ID = 4]

2) **Assertion (A) :** A child has to have some neuromotor maturation before she learns to catch a ball.

Reason (R) : Learning is dependent upon development.

Choose the **correct** option.

(1) Both **(A)** and **(R)** are true and **(R)** is the correct explanation of **(A)**
(2) Both **(A)** and **(R)** are true but **(R)** is not the correct explanation of **(A)**
(3) **(A)** is true but **(R)** is false
(4) Both **(A)** and **(R)** are false

कथन (A) : गेंद को पकड़ने के लिए सीखने से पहले एक बच्चे में कुछ गतिक परिपक्वता होनी चाहिए।

तर्क (R) : सीखना विकास पर निर्भर है।

सही विकल्प चुनें।

(1) **(A)** और **(R)** दोनों सही हैं और **(R)** सही व्याख्या करता है **(A)** की।
(2) **(A)** और **(R)** दानों सही हैं लेकिन **(R)** सही व्याख्या नहीं है **(A)** की।
(3) **(A)** सही है लेकिन **(R)** गलत है।
(4) **(A)** और **(R)** दोनों गलत है।

[Question ID = 2][Question Description = S18_CDP_Q002]

1. 1 [Option ID = 5]
2. 2 [Option ID = 6]
3. 3 [Option ID = 7]
4. 4 [Option ID = 8]

3) Socialization is a __________ process in which connections among various agencies of socialization are __________.

(1) simple; important
(2) simple; not so important
(3) complex; important
(4) complex; not so important

सामाजीकरण एक __________ प्रक्रिया है जिसमें सामाजीकरण की विभिन्न संस्थाओं के आपसी संबंध __________ ।

(1) सरल; महत्वपूर्ण हैं।
(2) सरल; महत्वपूर्ण नहीं हैं।
(3) जटिल; महत्वपूर्ण हैं।
(4) जटिल; महत्वपूर्ण नहीं हैं।

[Question ID = 3][Question Description = S18_CDP_Q003]

1. 1 [Option ID = 9]
2. 2 [Option ID = 10]
3. 3 [Option ID = 11]
4. 4 [Option ID = 12]

4) Children in __________ stage can solve concrete problems in a logical fashion but have difficulty thinking hypothetically.

(1) Sensorimotor
(2) Pre-operational
(3) Concrete operational
(4) Formal operational

किस चरण में बच्चे मूर्त समस्याओं को तर्कपूर्ण ढंग से सुलझा पाते हैं परन्तु उन्हें निगमनात्मक सोच करने में कठिनाई होती है?

(1) संवेदी चालक
(2) पूर्व संक्रियात्मक
(3) मूर्त संक्रियात्मक
(4) अमूर्त संक्रियात्मक

[Question ID = 4][Question Description = S18_CDP_Q004]

1. 1 [Option ID = 13]
2. 2 [Option ID = 14]
3. 3 [Option ID = 15]
4. 4 [Option ID = 16]

5) According to Jean Piaget, children learn meaningfully :

(1) through the process of conditioning of stimuli and response.
(2) when offerred rewards and punishment.
(3) when adults take control and provide explanations.
(4) through self-initiated activity and discovery.

जॉ पियाजे के अनुसार बच्चों में अर्थपूर्ण अधिगम किस प्रक्रिया में होता है?

(1) उद्दीपन व प्रक्रिया के अनुबंध की प्रक्रिया में।

(2) तब जब ईनाम और सज़ा का प्रयोग किया जाता है।

(3) जब वयस्क नियंत्रण लेते हैं व व्याख्यान देते हैं।

(4) खुद से आरंभ की गई गतिविधि व खोज में।

[Question ID = 5][Question Description = S18_CDP_Q005]

1. 1 [Option ID = 17]
2. 2 [Option ID = 18]
3. 3 [Option ID = 19]
4. 4 [Option ID = 20]

6) Which of the following statements in **not** correct about Piaget's proposal about sequence of stages?

(1) All aspects of cognitive change in an integrated fashion, following a similar course.

(2) Stages can be skipped.

(3) Stages occur in a fixed order.

(4) Stages are universal; they are assumed to characterize children everywhere.

पियाजे द्वारा प्रस्तावित चरण बद्ध क्रम के बारे में कौन सा वाक्य सही **नहीं** है?

(1) संज्ञानात्मक बदलाव एकीकृत रूप में होता है जिसकी दिशा समान होती है।

(2) एक चरण को लाँघ कर दूसरे चरण पर आगे बढ़ा जा सकता है।

(3) सभी चरण एक निश्चित अनुक्रम अनुसार होते हैं।

(4) चरण सार्वभौमिक हैं; यह हर जगह के बच्चों के गुणधर्म को दर्शाती हैं।

[Question ID = 6][Question Description = S18_CDP_Q006]

1. 1 [Option ID = 21]
2. 2 [Option ID = 22]
3. 3 [Option ID = 23]
4. 4 [Option ID = 24]

7) According to Kohlberg the pre-conventional level of moral development is characterised by :

(1) focus on how cultural factors and gender influences moral development

(2) good or bad is determined by the consequences of obeying or disobeying rules

(3) the individual strives to maintain the expectations of others rather than focus on the consequences of one's actions

(4) Self-chosen ethical principles that are universal

कोहलबर्ग के अनुसार नैतिक विकास के पूर्व–पारंपरिक स्तर की क्या विशेषता है?

(1) इस बात पर ध्यान कि सांस्कृतिक कारक और जेंडर नैतिक विकास को कैसे प्रभावित करते हैं।

(2) नियमों का पालन या अवज्ञा अच्छे या बुरे परिणामों से निर्धारित होता है।

(3) व्यक्ति अपने कार्यों के परिणामों पर ध्यान केंद्रित करने के बजाय दूसरों की अपेक्षाओं को बनाए रखने का प्रयास करता है।

(4) स्व–चुने हुए नैतिक सिद्धांतों का पालन जो सार्वभौमिक हैं।

[Question ID = 7][Question Description = S18_CDP_Q007]

1. 1 [Option ID = 25]

2. 2 [Option ID = 26]
3. 3 [Option ID = 27]
4. 4 [Option ID = 28]

8) Lev Vygotsky suggested that children's cognitive development is __________ by interactions with people who are more capable.

(1) not impacted
(2) negatively impacted
(3) facilitated
(4) decreased

लेव व्यागोत्सकी के अनुसार बच्चों की संज्ञानात्मक क्षमता पर अपने से अधिक योग्य व्यक्तियों के साथ अंत: क्रिया का क्या प्रभाव पड़ता है ?

(1) कोई प्रभाव नहीं पड़ता।
(2) नकारात्मक प्रभाव पड़ता है।
(3) सुसाधित होती है।
(4) घटती है।

[Question ID = 8][Question Description = S18_CDP_Q008]

1. 1 [Option ID = 29]
2. 2 [Option ID = 30]
3. 3 [Option ID = 31]
4. 4 [Option ID = 32]

9) According to Lev Vygotsky, learning :

(1) is a measurable change in behaviour.
(2) cannot be separated from it's social context.
(3) depends on positive and negative reinforcement.
(4) includes attentional processes and stores of memory.

लेव व्यागोत्सकी के अनुसार :

(1) सीखना व्यवहार में मापा जा सकने वाला बदलाव है।
(2) सीखने को सामाजिक परिवेश से अलग होकर नहीं देखा जा सकता।
(3) सीखना सकारात्मक व नकारात्मक पुर्नबलन पर निर्धारित होता है।
(4) सीखने में ध्यान केन्द्रित करने की प्रक्रियाएँ व स्मृति के भंडार शामिल हैं।

[Question ID = 9][Question Description = S18_CDP_Q009]

1. 1 [Option ID = 33]
2. 2 [Option ID = 34]
3. 3 [Option ID = 35]
4. 4 [Option ID = 36]

10) The abilities in Intrapersonal intelligence include :

(1) capacity to think in images and pictures, to visualise accurately and abstractly.
(2) awareness of one's feelings and knowing one's capabilities.
(3) sensitivity to rhythm, pitch, meter, tone, melody.
(4) ability to distinguish between specific pitches, tones and rhythms that other may miss.

अंत: वैयक्तिक बुद्धि की क्षमताओं में क्या शामिल हैं?

(1) छवियों और चित्रों में सोचने की क्षमता, सटीक और अमूर्त रूप से कल्पना करने की क्षमता।

(2) अपनी भावनाओं से अवगत होना और अपनी क्षमताओं को पहचानना।

(3) ताल, लय, स्वर, माधुर्य के प्रति संवेदनशीलता।

(4) विशिष्ट ताल, स्वरों और लय के बीच अंतर करने की क्षमता जिसे पहचानने में अन्य चूक सकते हैं।

[Question ID = 10][Question Description = S18_CDP_Q010]

1. 1 [Option ID = 37]
2. 2 [Option ID = 38]
3. 3 [Option ID = 39]
4. 4 [Option ID = 40]

11) An architect designing a city and an artist working on an intricate drawing would require high :

(1) Spatial intelligence

(2) Linguistic intelligence

(3) Musical intelligence

(4) Intrapersonal intelligence

एक शहर को डिजाइन करने वाले एक वास्तुकार और एक जटिल चित्र पर काम करने वाले कलाकार में कौनसी बुद्धि अधिक होने की सम्भावना है?

(1) स्थानिक बुद्धि

(2) भाषाई बुद्धि

(3) संगीतमय बुद्धि

(4) अंत:वैयक्तिक बौद्धधिकता

[Question ID = 11][Question Description = S18_CDP_Q011]

1. 1 [Option ID = 41]
2. 2 [Option ID = 42]
3. 3 [Option ID = 43]
4. 4 [Option ID = 44]

12) In a progressive classroom, the curriculum :

(1) is rigid and highly structured without giving any autonomy to the child.

(2) is organized into fragmented subjects with no correlation amongst them.

(3) is organized according to the capabilities and interests of the children.

(4) is presented in disconnected chunks of information.

एक प्रगतिशील कक्षाकक्ष में पाठ्यचर्या किस प्रकार की होती है?

(1) बेहद कठोर व संरचित जिसमें बच्चे को कोई स्वायत्तता न हो।

(2) विषयों को खंडित रूप में संगठित करती है जिसमें विषयों का कोई पारस्परिक संबंध न हो।

(3) बच्चों की रुचियों व क्षमताओं के अनुरूप संगठित की जाती है।

(4) जानकारी को असंगित टुकड़ों में प्रस्तुत करती है।

[Question ID = 12][Question Description = S18_CDP_Q012]

1. 1 [Option ID = 45]
2. 2 [Option ID = 46]
3. 3 [Option ID = 47]
4. 4 [Option ID = 48]

13) A teacher tells the boys in a co-education class - "Do not take up home science in co-curricular activities, you are not a girl". This would encourage :

(1) gender equity

(2) gender stereotyping

(3) gender role flexibility

(4) gender equality

सह–शिक्षा कक्षा में एक शिक्षक लड़कों से कहता है– ''सह–पाठ्यक्रम गतिविधियों में गृह विज्ञान को मत लो, तुम लड़की नहीं हो!'' इससे किसको बढ़ावा मिलेगा ?

(1) जेंडर समता

(2) जेंडर रूढ़िवादिता

(3) जेंडर भुमिका में लचीलापन

(4) जेंडर समानता

[Question ID = 13][Question Description = S18_CDP_Q013]

1. 1 [Option ID = 49]
2. 2 [Option ID = 50]
3. 3 [Option ID = 51]
4. 4 [Option ID = 52]

14) Assessment of conceptual clarity of a student can be effectively done by :

(1) Asking the student to recite the definition

(2) Asking the student to think of application of the concept to daily life

(3) Asking the student to copy from the board

(4) Asking the student to memorize another student's response

एक छात्र की वैचारिक स्पष्टता का आकलन प्रभावी ढंग से किस प्रकार किया जा सकता है ?

(1) छात्र को परिभाषा पढ़ने के लिए कहकर

(2) विद्यार्थि को दैनिक जीवन में अवधारणा के अनुप्रयोग के बारे में सोचने के लिए कहकर

(3) छात्र को बोर्ड से कॉपी करने के लिए कहकर

(4) छात्र को दूसरे छात्र की प्रतिक्रिया याद रखने के लिए कहकर

[Question ID = 14][Question Description = S18_CDP_Q014]

1. 1 [Option ID = 53]
2. 2 [Option ID = 54]
3. 3 [Option ID = 55]
4. 4 [Option ID = 56]

15) To encourage critical thinking a teacher should :

(1) Accept multiple perspectives

(2) Discourage discussions

(3) Be intolerant to dissent

(4) Emphasise convergent thinking

समालोचनात्मक चिंतन को प्रोत्साहित करने के लिए एक शिक्षक को चाहिए कि वे –

(1) कई दृष्टिकोणों को स्वीकार करें।

(2) चर्चा को हतोत्साहित करें।

(3) असहमति के प्रति असहिष्णु रहें।

(4) अभिसरण सोच पर जोर दें।

[Question ID = 15][Question Description = S18_CDP_Q015]

1. 1 [Option ID = 57]
2. 2 [Option ID = 58]
3. 3 [Option ID = 59]
4. 4 [Option ID = 60]

16) Inclusion as a philosophy and practice is situated in the context of diversity which includes :

(i) Linguistic diversity

(ii) Gender diversity

(iii) Socio-cultural diversity

(iv) 'Ability' and 'disability'

(1) (i), (iii)

(2) (i), (iv)

(3) (ii), (iii), (iv)

(4) (i), (ii), (iii), (iv)

एक दर्शन और व्यवहार के रूप में समावेश विविधता के संदर्भ में स्थित है जिसमें शामिल हैं :

(i) भाषाई विविधता

(ii) लिंग विविधता

(iii) सामाजिक–सांस्कृतिक विविधता

(iv) 'योग्यता' और 'विकलांगता'

(1) (i), (iii)

(2) (i), (iv)

(3) (ii), (iii), (iv)

(4) (i), (ii), (iii), (iv)

[Question ID = 16][Question Description = S18_CDP_Q016]

1. 1 [Option ID = 61]
2. 2 [Option ID = 62]
3. 3 [Option ID = 63]
4. 4 [Option ID = 64]

17) Which of the following is NOT an effective pedagogical strategy to cater to students from disadvantaged backgrounds ?

(1) Link learning activities with the social and cultural environment of the students

(2) Dismiss expression in local language

(3) Make it compulsory for them to take tutions at home

(4) Focus on reproduction of school knowledge as it through repeated practice

वंचित पृष्ठभूमि के छात्रों के अनुसार शिक्षण के लिए निम्न में से कौन सी एक प्रभावी शैक्षणिक रणनीति **नहीं** है?

(1) सीखने की गतिविधियों को छात्रों के सामाजिक और सांस्कृतिक वातावरण से जोड़ना।

(2) स्थानीय भाषा में अभिव्यक्ति को खारिज करना।

(3) उनके लिए घर पर ट्यूशन लेना अनिवार्य बनाना।

(4) बार–बार अभ्यास के माध्यम से स्कूली ज्ञान के पुनरुत्पादन पर ध्यान देना।

[Question ID = 17][Question Description = S18_CDP_Q017]

1. 1 [Option ID = 65]
2. 2 [Option ID = 66]
3. 3 [Option ID = 67]
4. 4 [Option ID = 68]

18) Students struggling with __________ often face difficulties in mathematical concepts and computation.

(1) Dyscalculia

(2) Dyslexia

(3) Dysgraphia

(4) Autism

__________ के साथ संघर्ष करने वाले छात्रों को अक्सर गणितीय अवधारणाओं और गणना में कठिनाइयों का सामना करना पड़ता है।

(1) गुणज वैकल्य

(2) पठन वैकल्य

(3) लेखन वैकल्य

(4) स्वलीनता

[Question ID = 18][Question Description = S18_CDP_Q018]

1. 1 [Option ID = 69]
2. 2 [Option ID = 70]
3. 3 [Option ID = 71]
4. 4 [Option ID = 72]

19) An assistive technology to aid vision is :

(1) Large print worksheets

(2) Voice activated computer

(3) Calculators

(4) Magnifying glass

दृष्टि की सहायता के लिए एक सहायक तकनीक है :

(1) बड़े मुद्रण वाली वर्कशीट

(2) वाक चलित कंप्यूटर

(3) कैलकुलेटर

(4) आवर्धक लेंस

[Question ID = 19][Question Description = S18_CDP_Q019]

1. 1 [Option ID = 73]
2. 2 [Option ID = 74]
3. 3 [Option ID = 75]
4. 4 [Option ID = 76]

20) Typical identifying characteristics of creative children include :

(1) Flexibility, fluency and originality of ideas

(2) High intellectual, social and emotional maturity

(3) Preference for simple tasks and low risk taking

(4) Convergent and rigid thinking

रचनात्मक बच्चों की विशिष्ट पहचान विशेषताओं में शामिल हैं :

(1) विचारों का लचीलापन, प्रवाह और मौलिकता

(2) उच्च बौद्धिक, सामाजिक और भावनात्मक परिपक्वता

(3) सरल कार्यों और कम जोखिम लेने वाले कार्यों के लिए वरीयता

(4) अभिसारी सोच और सोच में स्थिरता

[Question ID = 20][Question Description = S18_CDP_Q020]

1. 1 [Option ID = 77]
2. 2 [Option ID = 78]
3. 3 [Option ID = 79]
4. 4 [Option ID = 80]

21) Multiple ways of __________ are of importance for successful implementation of Universal Design for Learning ?

(1) Representation

(2) Action

(3) Engagement

(4) Labelling

सीखने के लिए सार्वभौमिक डिजाइन के सफल कार्यान्वयन के लिए __________ के कई तरीके महत्वपूर्ण हैं ?

(1) प्रतिनिधित्व

(2) क्रिया

(3) संलग्नता

(4) नामीकरण

[Question ID = 21][Question Description = S18_CDP_Q021]

1. 1 [Option ID = 81]
2. 2 [Option ID = 82]
3. 3 [Option ID = 83]
4. 4 [Option ID = 84]

22) What skills do contemporary policies of education such as National Education Policy 2020 propose should be developed in children ?

(1) Critical thinking

(2) Recall and reproduction

(3) Learning for exams

(4) Rote memorisation

राष्ट्रीय शिक्षा नीति 2020 जैसी शिक्षा की समकालीन नीतियां बच्चों में कौन से कौशल विकसित करने का प्रस्ताव करती हैं ?

(1) समालोचनात्मक चिंतन

(2) स्मरण और पुनरुत्पादन

(3) परीक्षा के लिए सीखना

(4) रटना

[Question ID = 22][Question Description = S18_CDP_Q022]

1. 1 [Option ID = 85]
2. 2 [Option ID = 86]
3. 3 [Option ID = 87]
4. 4 [Option ID = 88]

23) Meaningful learning of students is NOT promoted by encouraging children for :

(1) Exploration and experimentation

(2) Metacognition

(3) Discussion and debate

(4) Passive listening

विद्यार्थियों के अर्थपूर्ण अधिगम को बढ़ावा देने के लिए निम्नलिखित में से किस प्रक्रिया के लिए बच्चों को प्रोत्साहित **नहीं** करना चाहिए ?

(1) अन्वेषण और प्रयोग

(2) परासंज्ञान

(3) चर्चा और बहस

(4) निष्क्रिय श्रवण

[Question ID = 23][Question Description = S18_CDP_Q023]

1. 1 [Option ID = 89]
2. 2 [Option ID = 90]
3. 3 [Option ID = 91]
4. 4 [Option ID = 92]

24) The broad prespective of schools and especially teachers to understand failure of students should be that it :

(1) reflects poorly on the students' academic capabilities.

(2) reflects poorly on the teacher's abilities.

(3) is a systemic issue and there is a need to reflect on the school systems.

(4) is an issue of communities since children belonging to poor economic class cannot be educated in the same set-up as other children.

स्कूलों और विशेष रूप से शिक्षकों को छात्रों की विफलता को किस तरह समझना चाहिए ?

(1) छात्रों की कमज़ोर शैक्षणिक क्षमताओं का प्रतिबिंबन

(2) शिक्षक की कमज़ोर क्षमताओं का प्रतिबिंबन

(3) एक व्यवस्थागत मुद्दा जिस में स्कूल को शिक्षण प्रणालियों पर प्रतिबिंबन करने की आवश्यकता है

(4) समुदायों का मुद्दा क्योंकि गरीब आर्थिक वर्ग के बच्चों को अन्य बच्चों की तरह एक ही स्कूली तंत्र में शिक्षित नहीं किया जा सकता है।

[Question ID = 24][Question Description = S18_CDP_Q024]
1. 1 [Option ID = 93]
2. 2 [Option ID = 94]
3. 3 [Option ID = 95]
4. 4 [Option ID = 96]

25) Children form naïve theories or alternative conceptions because :

(1) their thinking is much inferior to adults.
(2) they are blank slates.
(3) they are thinking beings who are constructing knowledge by interacting with the world.
(4) their thinking is illogical and irrational.

बच्चे सहन सिद्धांत या वैकल्पिक अवधारणाएँ बनाते हैं क्योंकि :

(1) उनकी सोच बड़ों से काफी नीच होती है।
(2) वे कोरी पट्टी हैं।
(3) वे सोच वाले प्राणी हैं जो दुनिया के साथ बातचीत करके ज्ञान का निर्माण कर रहे हैं।
(4) उनकी सोच अतार्किक और तर्कहीन है।

[Question ID = 25][Question Description = S18_CDP_Q025]
1. 1 [Option ID = 97]
2. 2 [Option ID = 98]
3. 3 [Option ID = 99]
4. 4 [Option ID = 100]

26) When a student is stuck on one way of representing a problem it is called :

(1) working backward strategy
(2) functional fixedness
(3) response set
(4) analogical thinking

जब कोई विद्यार्थी किसी समस्या को एक ही तरीके से निरुपित करने पर अटक जाता है, तब वह क्या कहलाया जाता है?

(1) पश्चगामी–युक्ति का संचालन
(2) कार्यात्मक स्थिरता
(3) अनुक्रिया समुचय
(4) अनुरुपी चिंतन

[Question ID = 26][Question Description = S18_CDP_Q026]
1. 1 [Option ID = 101]
2. 2 [Option ID = 102]
3. 3 [Option ID = 103]
4. 4 [Option ID = 104]

27) **Assertion (A) :** While teaching problem - solving, teachers should discourage the children to think about their own thinking and focusing on how to learn.

Reason (R) : Development of metacognitive abilities hinder problem - solving.

Choose the **correct** option.

(1) Both **(A)** and **(R)** are true and **(R)** is the correct explanation of **(A)**

(2) Both **(A)** and **(R)** are true but **(R)** is not the correct explanation of **(A)**

(3) **(A)** is true but **(R)** is false

(4) Both **(A)** and **(R)** are false

कथन (A) : समस्या-समाधान पढ़ाते समय, शिक्षकों को चाहिए कि वे बच्चों को अपनी सोच के बारे में सोचने और सीखने के तरीके पर ध्यान केंद्रित करने के लिए हतोत्साहित करें।

तर्क (R) : संज्ञानात्मक क्षमताओं का विकास समस्या-समाधान में बाधा डालता है।

सही विकल्प चुनें।

(1) **(A)** और **(R)** दोनों सही हैं और **(A)** की **(R)** सही व्याख्या करता है।

(2) **(A)** और **(R)** दोनों सही हैं लेकिन **(A)** की **(R)** सही व्याख्या नहीं करता है।

(3) **(A)** सही है लेकिन **(R)** गलत है।

(4) **(A)** और **(R)** दोनों गलत है।

[Question ID = 27][Question Description = S18_CDP_Q027]

1. 1 [Option ID = 105]
2. 2 [Option ID = 106]
3. 3 [Option ID = 107]
4. 4 [Option ID = 108]

28) **Assertion (A) :** Teachers should tell middle school students exactly in details what they have to do including what, how and when to learn.

Reason (R) : Middle school children do not have the capacity to self-regulate their learning.

Choose the **correct** option.

(1) Both **(A)** and **(R)** are true and **(R)** is the correct explanation of **(A)**

(2) Both **(A)** and **(R)** are true but **(R)** is not the correct explanation of **(A)**

(3) **(A)** is true but **(R)** is false

(4) Both **(A)** and **(R)** are false

कथन (A) : शिक्षकों को मध्य विद्यालय के छात्रों को विस्तार से बताना चाहिए कि उन्हें क्या करना है, जिसमें क्या, कैसे और कब सीखना है।

तर्क (R) : मिडिल स्कूल के बच्चों में अपने अधिगम को स्व-नियमन करने की क्षमता नहीं होती है।

सही विकल्प चुनें।

(1) **(A)** और **(R)** दोनों सही हैं और **(A)** की **(R)** सही व्याख्या करता है।

(2) **(A)** और **(R)** दोनों सही हैं लेकिन **(A)** की **(R)** सही व्याख्या नहीं करता है।

(3) **(A)** सही है लेकिन **(R)** गलत है।

(4) **(A)** और **(R)** दोनों गलत है।

[Question ID = 28][Question Description = S18_CDP_Q028]

1. 1 [Option ID = 109]
2. 2 [Option ID = 110]

3. 3 [Option ID = 111]
4. 4 [Option ID = 112]

29) Thinking of ability as __________ and failure as __________ motivates the students to work harder by putting in more efforts.

(1) Fixed; humiliating
(2) Fixed; an opportunity to learn
(3) Incremental; humiliating
(4) Incremental; opportunity to learn

योग्यता को __________ और असफलता को __________ के रूप में सोचना छात्रों को अधिक प्रयास करके अधिक मेहनत करने के लिए प्रेरित करता है।

(1) स्थिर; अपमानजनक
(2) स्थिर; सीखने का अवसर
(3) वृद्धिशील; अपमानजनक
(4) वृद्धिशील; सीखने का अवसर

[Question ID = 29][Question Description = S18_CDP_Q029]

1. 1 [Option ID = 113]
2. 2 [Option ID = 114]
3. 3 [Option ID = 115]
4. 4 [Option ID = 116]

30) Which of the following factors influences learning ?

(i) Socio-cultural context of the student
(ii) Age of the student
(iii) Pedagogical strategies to teach a concept
(iv) Teacher's beliefs about the student's ability

(1) (i), (iii)
(2) (ii), (iii)
(3) (i), (ii), (iii)
(4) (i), (ii), (iii), (iv)

निम्नलिखित में से कौन सा कारक सीखने को प्रभावित करता है ?

(i) छात्र का सामाजिक-सांस्कृतिक संदर्भ
(ii) छात्र की आयु
(iii) एक अवधारणा को पढ़ाने के लिए शैक्षणिक रणनीतियाँ
(iv) छात्र की क्षमता के बारे में शिक्षक का विश्वास

(1) (i), (iii)
(2) (ii), (iii)
(3) (i), (ii), (iii)
(4) (i), (ii), (iii), (iv)

[Question ID = 30][Question Description = S18_CDP_Q030]

1. 1 [Option ID = 117]
2. 2 [Option ID = 118]
3. 3 [Option ID = 119]
4. 4 [Option ID = 120]

Topic:- SS_P2_CTET

1) Which Buddhist text explains rules made for the Buddhist Sangha ?

(1) Sutta Pitaka

(2) Vinay Pitaka

(3) Abhidhamma Pitaka

(4) Buddacharita

कौन से बौद्ध साहित्य में बौद्ध संघ के लिए बनाए गए नियमों का वर्णन मिलता है ?

(1) सुत्त पिटक

(2) विनय पिटक

(3) अभिधम्म पिटक

(4) बुद्धचरिता

[Question ID = 91][Question Description = S18_Social Science_Q031]

1. 1 [Option ID = 361]
2. 2 [Option ID = 362]
3. 3 [Option ID = 363]
4. 4 [Option ID = 364]

2) City of Kannauj was a point of contention among which of the following dynasties ?

(1) Pratihara - Rastrakuta and Pala

(2) Rastrakuta - Pala - Pallavas

(3) Pallavas - Pala - Pratihara

(4) Rastrakuta - Pratihara - Pallavas

कन्नौज नगर निम्नलिखित वंशों मे से कौन से वंशों के बीच के विवाद का केंद्र बिन्दु था ?

(1) प्रतिहार - राष्ट्रकूट - पाल

(2) राष्ट्रकूट - पाल - पल्लव

(3) पल्लव - पाल - प्रतिहार

(4) राष्ट्रकूट - प्रतिहार - पल्लव

[Question ID = 92][Question Description = S18_Social Science_Q032]

1. 1 [Option ID = 365]
2. 2 [Option ID = 366]
3. 3 [Option ID = 367]
4. 4 [Option ID = 368]

3) In the Rosetta town of Egypt an inscribed stone has been found. Which of the following languages is inscribed on it ?

(1) Roman

(2) Greek

(3) Aramic

(4) Latin

मिस्र के रोसेट्टा नाम के कस्बे में एक उत्कीर्णित पत्थर मिला है। निम्नलिखित में से कौन सी भाषा उस पर उत्कीर्णित है?

(1) रोमन

(2) यूनानी

(3) अरामेइक

(4) लैटिन

[Question ID = 93][Question Description = S18_Social Science_Q033]

1. 1 [Option ID = 369]
2. 2 [Option ID = 370]
3. 3 [Option ID = 371]
4. 4 [Option ID = 372]

4) Match the following in the context of construction of Shiva temple by Chola King Rajendra I in the early eleventh century and choose the **correct** option.

	A		B
(A)	Sun Pedestal	(I)	Palas
(B)	Nandi Statue	(II)	Kalingas
(C)	Image of Bhairava	(III)	Eastern Chalukyas
(D)	Kali Statue	(IV)	Chalukyas

(1) (A) - (III), (B) - (IV), (C) - (II), (D) - (I)

(2) (A) - (I), (B) - (II), (C) - (III), (D) - (IV)

(3) (A) - (II), (B) - (III), (C) - (IV), (D) - (I)

(4) (A) - (IV), (B) - (III), (C) - (II), (D) - (I)

चोल राजा राजेन्द्र-I द्वारा ग्यारहवीं शताब्दी में बनाए गए शिव मंदिरों के संदर्भ में निम्नलिखित का मिलान कीजिए, और सही विकल्प का चुनाव कीजिए।

	A		B
(A)	सूर्य पीठिका	(I)	पालों से
(B)	नंदी मूर्ति	(II)	कालिंगों से
(C)	भैरव की एक प्रतिमा	(III)	पूर्वी चालुक्यों से
(D)	काली की मूर्ति	(IV)	चालुक्यों से

(1) (A) - (III), (B) - (IV), (C) - (II), (D) - (I)

(2) (A) - (I), (B) - (II), (C) - (III), (D) - (IV)

(3) (A) - (II), (B) - (III), (C) - (IV), (D) - (I)

(4) (A) - (IV), (B) - (III), (C) - (II), (D) - (I)

[Question ID = 94][Question Description = S18_Social Science_Q034]

1. 1 [Option ID = 373]
2. 2 [Option ID = 374]
3. 3 [Option ID = 375]
4. 4 [Option ID = 376]

5) Which of these statements are true about Sikhs during 17th and 18th Centuries ?

(A) The Sikhs organised themselves into a number of bands called Jathas and later on misls

(B) Their combined forces were known as the grand army (Dal Khalsa)

(C) Introduction of Rakhi system, which offered protection to Muslims on the payment of a tax of 20% of the produce

(D) Guru Gobind Singh inspired the Khalsa with the belief that their destiny was to rule (Raj Karega Khalsa)

Options :

(1) (A) and (B) only

(2) (A), (B) and (C) only

(3) (A), (B) and (D) only

(4) (A), (C) and (D) only

निम्नलिखित में से कौन सा/से कथन 17 वीं तथा 18 वीं शताब्दी के दौरान सिक्खों के बारे में सत्य नहीं हैं :

(A) सिक्खों ने अपने आपको पहले 'जत्थों' में और बाद में 'मिस्लों' में संगठित किया।

(B) उनकी संयुक्त सेनाएं 'दल खालसा' कहलाती थी।

(C) राखी व्यवस्था के तहत उन्होंने मुसलमानों से उनकी उपज का 20% कर के रूप में लेकर उन्हें संरक्षण प्रदान किया था।

(D) गुरु गोविंद सिंह ने खालसा को इस विश्वास के साथ प्रेरित किया कि उनके भाग्य में शासन करना था (राज करेगा खालसा)।

विकल्प :

(1) केवल (A) और (B)

(2) केवल (A), (B) और (C)

(3) केवल (A), (B), और (D)

(4) केवल (A), (C), और (D)

[Question ID = 95][Question Description = S18_Social Science_Q035]

1. 1 [Option ID = 377]
2. 2 [Option ID = 378]
3. 3 [Option ID = 379]
4. 4 [Option ID = 380]

6) Who founded the Virashaiva Movement ?

(1) Jnaneshwar

(2) Shankara

(3) Basavanna

(4) Ramanuja

विरशैव आंदोलन की स्थापना किसने की ?

(1) ज्ञानेश्वर

(2) शंकर

(3) बसवन्ना

(4) रामानुज

[Question ID = 96][Question Description = S18_Social Science_Q036]

1. 1 [Option ID = 381]
2. 2 [Option ID = 382]
3. 3 [Option ID = 383]
4. 4 [Option ID = 384]

7) Which one of the following tribal communities live in the forest areas of Odisha ?

(1) Khonds

(2) Munda

(3) Gouds

(4) Khasi

निम्नलिखित में से कौन सा आदिवासी समुदाय उड़ीसा के जंगलों में रहता था ?

(1) खोंड

(2) मुंडा

(3) गोंड

(4) ख़ासी

[Question ID = 97][Question Description = S18_Social Science_Q037]

1. 1 [Option ID = 385]
2. 2 [Option ID = 386]
3. 3 [Option ID = 387]
4. 4 [Option ID = 388]

8) Look at these terms mentioned in the Chola inscriptions and choose the **correct** answer.

(A) Vellanvagai

(B) Devadana

(C) Pallichchhandam

(D) Shalabhoga

Options :

(1) All four are categories of land

(2) All four are units of measurement

(3) All four are varieties of taxes

(4) All four are parts of a temple

चोल अभिलेखों में उल्लिखित इन शब्दों को देखिए और सही उत्तर दीजिए :

(A) वेल्लनवगाई

(B) देवदान

(C) पल्लिचंदम

(D) शालाभोग

विकल्प :

(1) सभी चार भूमि की श्रेणियाँ हैं।

(2) चारों माप की इकाइयाँ हैं।

(3) सभी चार प्रकार के कर हैं।

(4) चारों मंदिर के महत्वपूर्ण अंग हैं।

[Question ID = 98][Question Description = S18_Social Science_Q038]

1. 1 [Option ID = 389]
2. 2 [Option ID = 390]
3. 3 [Option ID = 391]
4. 4 [Option ID = 392]

9) Which one of the following about Raja Ram Mohan Roy is **not** correct ?

(1) He founded a reform association known as Brahmo-Sabha

(2) He was against spreading the knowledge of Western education in India

(3) He began a campaign against the practice of Sati

(4) He wanted greater freedom and equality for women

राजा राममोहन रॉय के बारे में निम्नलिखित में से कौन सा कथन सही **नहीं** है?

(1) उन्होंने 'ब्रह्मो सभा' नाम से एक सुधारवादी संगठन बनाया था।

(2) वह भारत में पश्चिमी शिक्षा के प्रसार के विरूद्ध थे।

(3) उन्होंने सती प्रथा के खिलाफ मुहिम छेड़ी थी।

(4) वह महिलाओं के लिए और अधिक स्वतंत्रता व समानता के पक्षधर थे।

[Question ID = 99][Question Description = S18_Social Science_Q039]

1. 1 [Option ID = 393]
2. 2 [Option ID = 394]
3. 3 [Option ID = 395]
4. 4 [Option ID = 396]

10) Read statements **(A)** and **(R)** and regarding Indian Society in the 19th century and choose the correct option.

Assertion (A) : Orthodox Hindu society reacted by the anti-caste system movements and formed organisations like Sanatan Dharma Sabha and Brahman Sabha.

Reason (R) : The objective of these associations was to uphold caste distinctions as a cornerstone of Hinduism and show how this was sanctified by scriptures.

Options :

(1) Both **(A)** and **(R)** are true and **(R)** is the correct explanation of **(A)**

(2) Both **(A)** and **(R)** are true but **(R)** is **not** the correct explanation of **(A)**

(3) **(A)** is true but **(R)** is false

(4) Both **(A)** and **(R)** are false

19वीं सदी के भारतीय समाज के संबंध में कथनों **(A)** तथा **(R)** को पढ़ें तथा सही विकल्प का चयन करें।

अभिकथन (A) : जाति व्यवस्था के विरोध में उठे आन्दोलनों के प्रतिक्रिया में रूढ़िवादी हिन्दू समाज ने भी 'सनातन धर्म सभा' तथा 'ब्राह्मण सभा' जैसे संगठन स्थापित किए।

कारण (R) : इन संगठनों का मकसद यही था कि हिन्दू धर्म में जातीय ऊँच-नीच को जो महत्व दिया जाता है उस पर कोई आँच न आए तथा वे साबित करना चाहते थे कि इस बात को धार्मिक ग्रंथों में भी मान्यता मिली हुई है।

विकल्प :

(1) **(A)** और **(R)** दोनों सही हैं और **(A)** की **(R)** सही व्याख्या करता है।

(2) **(A)** और **(R)** दोनों सही हैं लेकिन **(A)** की **(R)** सही व्याख्या नहीं करता हैं।

(3) **(A)** सही है लेकिन **(R)** गलत है।

(4) **(A)** और **(R)** दोनों गलत हैं।

[Question ID = 100][Question Description = S18_Social Science_Q040]

1. 1 [Option ID = 397]
2. 2 [Option ID = 398]
3. 3 [Option ID = 399]
4. 4 [Option ID = 400]

11) Which statements are true among the social reformers Haridas Thakur and E.V.Ramaswamy Naicker ?

(A) Both worked for the caste groups which faced discrimination in the society

(B) Both were against Bahmanical texts that supported the caste system

Options.

(1) Both (A) and (B) are true

(2) Both (A) and (B) are false

(3) (A) is true but (B) is false

(4) (A) is false but (B) is true

समाज सुधारकों हरिदास ठाकुर और ई.वी. रामास्वामी नायकर के विषय में कौन सा/से कथन सत्य है?

(A) दोनों ने समाज में भेदभाव का सामना कर रहे जाति समूहों के लिए कार्य किया।

(B) दोनों ब्राह्मणों के उन ग्रंथों के विरूद्ध थे जो जाति प्रथा के समर्थक थे।

विकल्प :

(1) **(A)** और **(B)** दोनों सत्य हैं।

(2) **(A)** और **(B)** दोनों असत्य हैं।

(3) **(A)** सत्य है किन्तु **(B)** असत्य है।

(4) **(A)** असत्य है किन्तु **(B)** सत्य है।

[Question ID = 101][Question Description = S18_Social Science_Q041]

1. 1 [Option ID = 401]
2. 2 [Option ID = 402]
3. 3 [Option ID = 403]
4. 4 [Option ID = 404]

12) Read statements **(A)** and **(R)** considering the formation of Indian National Congress and choose the **correct** option.

Assertion (A) : The Indian National Congress was established in 1885 when delegates from all over the country met at Bombay.

Reason (R) : A.O.Hume, a retired British official played a crucial role in bringing Indians from the various regions together to form the INC.

Choose the **correct** option.

(1) Both **(A)** and **(R)** are true but **(R)** does not explain **(A)**
(2) Both **(A)** and **(R)** are true and **(R)** explains **(A)**
(3) **(A)** is true but **(R)** is false
(4) **(A)** is false but **(R)** is true

भारतीय राष्ट्रीय कांग्रेस की स्थापना के संदर्भ में **अभिकथन** (A) तथा **कारण** (R) को पढ़ें और सही उत्तर का चुनाव करें :

अभिकथन (A) : 1885 में देश भर के प्रतिनिधियों ने बम्बई में सभा करके भारतीय राष्ट्रीय कांग्रेस की स्थापना की।

कारण (R) : सेवानिवृत्त ब्रिटिश अफसर, ए.ओ. ह्यूम ने विभिन्न क्षेत्रों के भारतीयों को साथ लाकर कांग्रेस बनाने में अहम भूमिका अदा की।

(1) दोनों **(A)** एवं **(R)** सही हैं किन्तु **(R)**, **(A)** की व्याख्या नहीं करता है
(2) दोनों **(A)** एवं **(R)** सही हैं तथा **(R)**, **(A)** की व्याख्या करता है
(3) **(A)** सही है किन्तु **(R)** गलत है
(4) **(A)** गलत है किन्तु **(R)** सही है

[Question ID = 102][Question Description = S18_Social Science_Q042]

1. 1 [Option ID = 405]
2. 2 [Option ID = 406]
3. 3 [Option ID = 407]
4. 4 [Option ID = 408]

13) Who among the following coined the slogan "Gandhi Maharaj Ki Jai" ?

(1) Mill workers
(2) Tea garden labourers
(3) Indigo Planters
(4) Peasants

निम्नलिखित में से किसने ''गाँधी महाराज की जय'' का नारा दिया था ?

(1) मिल मज़दूरों ने
(2) चाय बगान मज़दूरों ने
(3) नील की खेती करने वाले मज़दूरों ने
(4) किसानों ने

[Question ID = 103][Question Description = S18_Social Science_Q043]

1. 1 [Option ID = 409]
2. 2 [Option ID = 410]
3. 3 [Option ID = 411]
4. 4 [Option ID = 412]

14) Who among the following was the first Indian Governor General of free India ?

(1) Jawahar Lal Nehru

(2) C.Rajagopalachari

(3) Sardar Vallabhbhai Patel

(4) Dr. Rajendra Prasad

निम्नलिखित में से कौन स्वतंत्र भारत के पहले भारतीय गवर्नर जनरल थे ?

(1) जवाहरलाल नेहरू

(2) सी. राजगोपालाचारी

(3) सरदार वल्लभभाई पटेल

(4) डा. राजेन्द्र प्रसाद

[Question ID = 104][Question Description = S18_Social Science_Q044]

1. 1 [Option ID = 413]
2. 2 [Option ID = 414]
3. 3 [Option ID = 415]
4. 4 [Option ID = 416]

15) Statement (A), (B) and (C) describe the features of a planet. Identify the planet.

(A) It is the third nearest planet to the sun

(B) It is the fifth largest planet

(C) It is slightly flattened at the poles

Options :

(1) Mars

(2) Mercury

(3) Venus

(4) Earth

कथन (A), (B) और (C) एक ग्रह की विशेषताओं का वर्णन करते हैं। उस ग्रह की पहचान करें।

(A) सूर्य से दूरी के हिसाब से यह तीसरा ग्रह है।

(B) आकार मे यह पाँचवा ग्रह है।

(C) यह ध्रुवों के पास थोड़ी चपटी है।

विकल्प :

(1) मंगल

(2) बुध

(3) शुक्र

(4) पृथ्वी

[Question ID = 105][Question Description = S18_Social Science_Q045]

1. 1 [Option ID = 417]
2. 2 [Option ID = 418]
3. 3 [Option ID = 419]
4. 4 [Option ID = 420]

16) The opening time of Central Government offices in India is 9:00 a.m, IST, what will be the local time of opening of the Central Government offices located at 72°45′ East Longitude near Gandhinagar and 85° East Longitude near Patna, respectively ?

(1) 09:39 a.m. and 08:50 a.m. respectively
(2) 08:50 a.m. and 09:39 a.m. respectively
(3) 08:21 a.m. and 09:10 a.m. respectively
(4) 09:10 a.m. and 08:21 a.m. respectively

भारत में केन्द्र सरकार के कार्यालयों के खुलने का समय 9:00 पूर्वाह्न (भारतीय मानक समय) है। गाँधीनगर के समीप 72°45′ पू. देशांतर पर और पटना के समीप 85° पू. देशांतर पर स्थित केन्द्र सरकार के कार्यालयों के खुलने का स्थानीय समय क्या होगा ?

(1) 09:39 पूर्वाह्न और 08:50 पूर्वाह्न क्रमश:
(2) 08:50 पूर्वाह्न और 09:39 पूर्वाह्न क्रमश:
(3) 08:21 पूर्वाह्न और 09:10 पूर्वाह्न क्रमश:
(4) 09:10 पूर्वाह्न और 08:21 पूर्वाह्न क्रमश:

[Question ID = 106][Question Description = S18_Social Science_Q046]

1. 1 [Option ID = 421]
2. 2 [Option ID = 422]
3. 3 [Option ID = 423]
4. 4 [Option ID = 424]

17) Consider the given statements and choose the **correct** option.

(A) World's largest hot desert is located in Asia
(B) Equator passes through Asia
(C) Asia is the third largest continent
(D) Asia lies in the Eastern Hemisphere

Options :

(1) Only statement (A) is correct
(2) Only (A) and (B) are correct
(3) Only statement (D) is correct
(4) Only (C) is correct

नीचे दिए गए कथनों पर विचार कीजिए तथा सही विकल्प का चयन कीजिए ।

(A) विश्व का सबसे बड़ा गर्म रेगिस्तान एशिया में स्थित है
(B) विषुवत् वृत्त एशिया से होकर गुज़रता है
(C) एशिया तीसरा सबसे बड़ा महाद्वीप है
(D) एशिया पूर्वी गोलार्ध में पड़ता है

विकल्प :

(1) केवल कथन (A) सही है
(2) केवल (A) और (B) सही हैं
(3) केवल कथन (D) सही है
(4) केवल (C) सही है

[Question ID = 107][Question Description = S18_Social Science_Q047]

1. 1 [Option ID = 425]

2. 2 [Option ID = 426]
3. 3 [Option ID = 427]
4. 4 [Option ID = 428]

18) Choose the **correct** option considering the following statements given below.

(A) The thin blanket of air is an integral part of the planet Earth
(B) It provides us with the air we breathe.
(C) It protects us from the harmful effects of the sun rays.

Options :

(1) Only (A) and (B) are correct
(2) Only (B) is correct
(3) Only (C) is correct
(4) (A), (B) and (C) are correct

निम्नलिखित कथनों पर विचार करने के बाद सही विकल्प का चयन कीजिए।

(A) वायु की पतली परत पृथ्वी का अटूट भाग है
(B) यह हमें ऐसी वायु प्रदान करती है जिससे हम लोग साँस लेते है
(C) यह हम लोगों को सूर्य की कुछ हानिकारक किरणों से बचाती है

विकल्प :

(1) केवल (A) और (B) सही हैं
(2) केवल (B) सही है
(3) केवल (C) सही है
(4) (A), (B) और (C) सही हैं

[Question ID = 108][Question Description = S18_Social Science_Q048]

1. 1 [Option ID = 429]
2. 2 [Option ID = 430]
3. 3 [Option ID = 431]
4. 4 [Option ID = 432]

19) When block mountains are created then :

(1) large areas are broken
(2) large areas are displaced
(3) large areas are broken and displaced at the same time
(4) only a small portion of land is broken or displaced

जब भ्रंशोत्थ पर्वतों का निर्माण होता है तब :

(1) बहुत बड़ा भाग टूट जाता है
(2) बहुत बड़ा भाग विस्थापित हो जाता है
(3) बहुत बड़ा भाग एक ही समय में टूटता और विस्थापित होता है
(4) भूमि का केवल छोटा सा भाग ही टूटता या विस्थापित होता है

[Question ID = 109][Question Description = S18_Social Science_Q049]

1. 1 [Option ID = 433]
2. 2 [Option ID = 434]
3. 3 [Option ID = 435]
4. 4 [Option ID = 436]

20) If you want to see gompas, meadows and glaciers which one of the following State/ Union Territories you may have to visit ?

(1) Himachal Pradesh

(2) Jammu and Kashmir

(3) Ladakh

(4) Assam

यदि आप गोंपा, घास के मैदान, व हिमनद देखना चाहते हैं तो आपको निम्नलिखित में से किस राज्य/केन्द्र शासित प्रदेश की यात्रा करनी होगी ?

(1) हिमाचल प्रदेश

(2) जम्मू और कश्मीर

(3) लद्दाख

(4) असम

[Question ID = 110][Question Description = S18_Social Science_Q050]

1. 1 [Option ID = 437]
2. 2 [Option ID = 438]
3. 3 [Option ID = 439]
4. 4 [Option ID = 440]

21) Which of the following country is not located in Sahara desert ?

(1) Algeria

(2) Mali

(3) Niger

(4) Zambia

निम्न में कौन सा देश सहारा रेगिस्तान में स्थित नही है।

(1) अल्जीरिया

(2) माली

(3) नाइजर

(4) जांबिया

[Question ID = 111][Question Description = S18_Social Science_Q051]

1. 1 [Option ID = 441]
2. 2 [Option ID = 442]
3. 3 [Option ID = 443]
4. 4 [Option ID = 444]

22) Read the statements **(A)** and **(B)** and choose the correct option.

Statement (A) : Nitrogen is the most plentiful gas in the air

Statement (B) : The increased volume of Nitrogen is affecting the Earth's weather and climate

Choose the **correct** option.

(1) Both **(A)** and **(B)** are true

(2) Both **(A)** and **(B)** are false

(3) **(A)** is true but **(B)** is false

(4) **(A)** is false, **(B)** is true

कथन (A) और (B) को पढ़कर सही विकल्प का चुनाव कीजिए ।

कथन (A) : नाइट्रोजन वायु मंडल में सर्वाधिक पायी जाने वाली गैस है।

कथन (B) : इसका बढ़ा हुआ आयतन पृथ्वी पर मौसम तथा जलवायु को प्रभावित करता है।

विकल्प :

(1) **(A)** और **(B)** दोनों सही हैं।

(2) **(A)** और **(B)** दोनों गलत हैं।

(3) **(A)** सही है लेकिन **(B)** गलत है।

(4) **(A)** गलत है लेकिन **(B)** सही है।

[Question ID = 112][Question Description = S18_Social Science_Q052]

1. 1 [Option ID = 445]
2. 2 [Option ID = 446]
3. 3 [Option ID = 447]
4. 4 [Option ID = 448]

23) Loo is an example of which type of winds ?

(1) Permanent winds

(2) Seasonal winds

(3) Local winds

(4) Polar winds

लू निम्न में से किस प्रकार की पवन का उदाहरण है ?

(1) स्थायी पवनें

(2) मौसमी पवनें

(3) स्थानीय पवनें

(4) ध्रुवीय पवनें

[Question ID = 113][Question Description = S18_Social Science_Q053]

1. 1 [Option ID = 449]
2. 2 [Option ID = 450]
3. 3 [Option ID = 451]
4. 4 [Option ID = 452]

24) Read the statements **(A)** and **(R)**. Choose the correct option given below.

Assertion (A) : Very less number of people live in the mountainous areas

Reason (R) : The mountain areas with steep slopes have inhospitable terrain

(1) Both **(A)** and **(R)** are true and **(R)** is the correct explanation of **(A)**

(2) Both **(A)** and **(R)** are true and **(R)** is **not** the correct explanation of **(A)**

(3) **(A)** is true but **(R)** is false

(4) Both **(A)** and **(R)** are false

निम्नलिखित कथनों (A) तथा (R) के आधार पर सही विकल्प का चयन कीजिए।

कथन (A) : पर्वतीय क्षेत्र में बहुत ही कम लोग निवास करते हैं।

कारण (R) : तीव्र ढाल वाले पर्वतीय क्षेत्र बसने के लिए प्रतिकूल हैं

विकल्प :

(1) (A) और (R) दोनों सही हैं एवं (R), (A) की सही व्याख्या है।

(2) (A) और (R) दोनों सही हैं एवं (R), (A) की सही व्याख्या नहीं है।

(3) (A) सही है परन्तु (R) गलत है।

(4) दोनों (A) तथा (R) गलत हैं।

[Question ID = 114][Question Description = S18_Social Science_Q054]

1. 1 [Option ID = 453]
2. 2 [Option ID = 454]
3. 3 [Option ID = 455]
4. 4 [Option ID = 456]

25) Which of the following minerals is called Black Gold ?

(1) Petroleum

(2) Coal

(3) Natural Gas

(4) Manganese

निम्न में से कौन सा खनिज काला सोना कहलाता हैं ?

(1) पेट्रोलियम

(2) कोयला

(3) प्राकृतिक गैस

(4) मैंग्नीज

[Question ID = 115][Question Description = S18_Social Science_Q055]

1. 1 [Option ID = 457]
2. 2 [Option ID = 458]
3. 3 [Option ID = 459]
4. 4 [Option ID = 460]

26) Which of the following industries is called backbone of modern industries ?

(1) Iron and steel industry

(2) Cotton textile industry

(3) Chemical industry

(4) Automobile industry

निम्न में से किस उद्योग को आधुनिक उद्योगों का मेरूदंड कहा जाता है।

(1) इस्पात व स्टील उद्योग

(2) सूती वस्त्र उद्योग

(3) रसायन उद्योग

(4) ओटोमोबाइल उद्योग

[Question ID = 116][Question Description = S18_Social Science_Q056]

1. 1 [Option ID = 461]

2. 2 [Option ID = 462]
3. 3 [Option ID = 463]
4. 4 [Option ID = 464]

27) Which of the following type of farming is also known as Milpa, Roca and Ladang ?

(1) Shifting cultivation
(2) Mixed farming
(3) Plantation farming
(4) Commercial farming

मिल्पा, रोका, और लदांग निम्न में से किस प्रकार की कृषि के अन्य नाम हैं ?

(1) स्थानांतरी कृषि
(2) मिश्रित कृषि
(3) रोपण कृषि
(4) वाणिज्यिक कृषि

[Question ID = 117][Question Description = S18_Social Science_Q057]

1. 1 [Option ID = 465]
2. 2 [Option ID = 466]
3. 3 [Option ID = 467]
4. 4 [Option ID = 468]

28) Civil Rights Act of 1964 in the United States of America Prohibits discrimination on the basis of __________.

(A) race
(B) religion
(C) gender
(D) national origin

Choose the correct option.

(1) (A), (B) and (C)
(2) (A), (B) and (D)
(3) (B), (C) and (D)
(4) (A), (C) and (D)

संयुक्त राज्य अमेरिका में 1964 के नागरिक अधिकार अधिनियम ने __________ के आधार पर भेदभाव का निषेध कर दिया।

(A) नस्ल
(B) धर्म
(C) जेंडर
(D) राष्ट्रीय मूल

सही विकल्प का चयन कीजिए :

(1) (A), (B) और (C)
(2) (A), (B) और (D)
(3) (B), (C) और (D)
(4) (A), (C) और (D)

[Question ID = 118][Question Description = S18_Social Science_Q058]
1. 1 [Option ID = 469]
2. 2 [Option ID = 470]
3. 3 [Option ID = 471]
4. 4 [Option ID = 472]

29) Which among the following factors make rural livelihood vulnerable ?

(A) Dependence on monsoon for irrigation
(B) Selling products to village cooperatives
(C) Crop failure due to pest attack
(D) Loans taken from money lenders

Options :

(1) (A), (B) and (C)
(2) (B), (C) and (D)
(3) (A), (C) and (D)
(4) (A) and (D)

निम्नलिखित में से कौन से कारण ग्रामीण जिविकोपार्जन को असुरक्षित बनाते हैं?

(A) सिंचाई के लिए मानसून पर निर्भरता
(B) उत्पादन को ग्रामीण सहकारिताओं में बेचना
(C) कीट हमले में फसलों का नष्ट हो जाना
(D) साहूकारों से कर्ज उठाना

विकल्प:

(1) (A), (B) और (C)
(2) (B), (C) और (D)
(3) (A), (C) और (D)
(4) (A) और (D)

[Question ID = 119][Question Description = S18_Social Science_Q059]
1. 1 [Option ID = 473]
2. 2 [Option ID = 474]
3. 3 [Option ID = 475]
4. 4 [Option ID = 476]

30) Which of the following is NOT the source of fund for panchayats ?

(1) Taxes on houses, market places etc
(2) Donation for community work
(3) Government scheme funds received through various departments
(4) Rent on private property of Panchayat Secretary

निम्नलिखित में से कौन सा पंचायत की आमदनी का स्त्रोत नहीं है?

(1) घरों एवं बाज़ारों पर लगाए जाने वाले कर
(2) समुदाय के काम के लिए मिलने वाला दान
(3) विभिन्न सरकारी विभागों द्वारा चलायी गई योजनाओं की राशि
(4) पंचायत सचिव की निजी संपत्ति पर किराया

[Question ID = 120][Question Description = S18_Social Science_Q060]

1. 1 [Option ID = 477]
2. 2 [Option ID = 478]
3. 3 [Option ID = 479]
4. 4 [Option ID = 480]

31) Territorial constituencies created for the purpose of Municipal election are known as ___________.

(1) Councils
(2) Wards
(3) Section
(4) Areas

नगर निगम के चुनाव के उद्धेश्य से गठित किए गए क्षेत्रीय निर्वाचन क्षेत्रों को ___________ के रूप में जाना जाता है।

(1) परिषद्
(2) वार्ड
(3) खंड
(4) क्षेत्र

[Question ID = 121][Question Description = S18_Social Science_Q061]

1. 1 [Option ID = 481]
2. 2 [Option ID = 482]
3. 3 [Option ID = 483]
4. 4 [Option ID = 484]

32) Which of the following sectors provides employment to most number of people in India ?

(1) Primary
(2) Secondary
(3) Tertiary
(4) Gig economy

निम्न में से कौन सा क्षेत्र भारत में सबसे ज्यादा रोज़गार प्रदान करता है ?

(1) प्राथमिक
(2) द्वितीयक
(3) तृतीयक
(4) गिग इकॉनॉमी

[Question ID = 122][Question Description = S18_Social Science_Q062]

1. 1 [Option ID = 485]
2. 2 [Option ID = 486]
3. 3 [Option ID = 487]
4. 4 [Option ID = 488]

33) Seasonal unemployment is commonly associated with which of the following activities ?

(1) Farming
(2) Milk cooperatives
(3) Call centre
(4) Ceramic pottery

मौसमी बेरोज़गारी निम्नलिखित में से किस प्रक्रिया के साथ जोड़ी जा सकती है ?

(1) खेती

(2) दुग्ध सहकारिता

(3) कॉल सेन्टर

(4) चीनी मिट्टी के बर्तन बनाना

[Question ID = 123][Question Description = S18_Social Science_Q063]

1. 1 [Option ID = 489]
2. 2 [Option ID = 490]
3. 3 [Option ID = 491]
4. 4 [Option ID = 492]

34) The basic indicator of a democratic government is having/applying __________.

(1) proportional system of representation

(2) universal Adult Franchise

(3) first past the post system

(4) territorial representation

एक लोकतांत्रिक सरकार का आधारभूत सूचक है __________ का होना/लागू करना।

(1) प्रतिनिधित्व की अनुपातिक व्यवस्था

(2) सार्वभौमिक वयस्क मताधिकार

(3) फर्स्ट पास्ट द पोस्ट सिस्टम

(4) क्षेत्रीय प्रतिनिधित्व

[Question ID = 124][Question Description = S18_Social Science_Q064]

1. 1 [Option ID = 493]
2. 2 [Option ID = 494]
3. 3 [Option ID = 495]
4. 4 [Option ID = 496]

35) In what way, the amendment in Hindus Succession Act in the year 2005 benefits women ?

(1) It provides women with equal share in the Parent's property

(2) It provides more property share to daughters in comparison with sons

(3) It transfers the entire property in daughter's name

(4) It provides distribution preference to daughters over the sons in family property

हिंदू उत्तराधिकार अधिनियम में वर्ष 2005 में हुआ बदलाव महिलाओं को किस तरह लाभांन्वित करेगा ?

(1) यह महिलाओं को माता–पिता की संपत्ति में बराबर हिस्सा दिलाता है।

(2) यह पुत्रों की तुलना में पुत्रियों को संपत्ति में अधिक हिस्सा दिलाता है।

(3) यह सारी संपत्ति पुत्रियों के नाम हस्तांतरित करता है

(4) यह पारिवारिक संपत्ति बँटवारे में पुत्रियों को पुत्रों के ऊपर प्राथमिकता देता है।

[Question ID = 125][Question Description = S18_Social Science_Q065]

1. 1 [Option ID = 497]
2. 2 [Option ID = 498]
3. 3 [Option ID = 499]
4. 4 [Option ID = 500]

36) The main ways of implementing the principles of equality guaranteed in the Constitution of India are __________.

(A) Through Laws

(B) Through government programmes to help disadvantaged communities

(C) Through mobilizing natural resources

Choose the **correct** option :

(1) (A) and (B) only

(2) (B) and (C) only

(3) (A) and (C) only

(4) Only (A)

भारतीय संविधान में मान्य किए गए समानता के अधिकार को लागू करने के मुख्य प्रकार हैं __________।

(A) कानून के द्वारा

(B) सरकार की योजनाओं व कार्यक्रमों द्वारा सुविधाहीन समुदायों की मदद करने के द्वारा

(C) प्राकृतिक संसाधनों को चलायमान करने के द्वारा

सही विकल्प का चयन कीजिए :

(1) केवल (A) और (B)

(2) केवल (B) और (C)

(3) केवल (A) और (C)

(4) केवल (A)

[Question ID = 126][Question Description = S18_Social Science_Q066]

1. 1 [Option ID = 501]
2. 2 [Option ID = 502]
3. 3 [Option ID = 503]
4. 4 [Option ID = 504]

37) Identify the **correct** sequence of the words as given in the Preamble of Indian Constitution :

(1) Sovereign, Secular, Socialist, Democratic Republic

(2) Sovereign, Socialist, Secular, Republic Democratic

(3) Socialist, Secular, Sovereign, Democrati Republic

(4) Sovereign, Socialist, Secular, Democratic Republic

संविधान की प्रस्तावना में प्रदत्त शब्दों के सही अनुक्रम की पहचान कीजिए।

(1) संप्रभु, धर्मनिरपेक्ष, समाजवादी, लोकतांत्रिक, गणतंत्र

(2) संप्रभु, समाजवादी, धर्मनिरपेक्ष, गणतंत्र, लोकतांत्रिक

(3) समाजवादी, धर्मनिरपेक्ष, संप्रभु, लोकतांत्रिक, गणतंत्र

(4) संप्रभु, समाजवादी, धर्मनिरपेक्ष, लोकतांत्रिक, गणतंत्र

[Question ID = 127][Question Description = S18_Social Science_Q067]

1. 1 [Option ID = 505]
2. 2 [Option ID = 506]
3. 3 [Option ID = 507]
4. 4 [Option ID = 508]

38) Consider the following statements about Public Interest Litigation (PIL) :

(A) Individual or organizations can file a PIL in the High Court or Supreme Court

(B) PIL can be filed on behalf of those whose rights are violated

(C) PIL cannot be filed through letter or email addressed to the High Court or the Supreme Court

Which of the following option is **correct** ?

(1) (A) and (B) are true

(2) (A) and (C) are false

(3) (B) and (C) are true

(4) (A), (B) and (C) are false

जनहित याचिका (पी.आई.एल.) के संबंध में निम्नलिखित कथनों पर विचार कीजिए :

(A) कोई भी व्यक्ति या संगठन उच्च न्यायालय या सर्वोच्च न्यायालय में जनहित याचिका (पी.आई.एल.) दायर कर सकता/सकते हैं

(B) जनहित याचिका (पी.आई.एल.) उन लोगों की और से दायर की जा सकती है जिनके अधिकारों का उल्लंघन हुआ है।

(C) जनहित याचिका (पी.आई.एल.) उच्च न्यायालय या सर्वोच्च न्यायालय के नाम भेजे गए पत्र या इमेल के माध्यम से दायर नहीं की जा सकती।

निम्नलिखित में से कौन सा विकल्प सही है?

(1) (A) और (B) सही हैं

(2) (A) और (C) गलत हैं

(3) (B) और (C) सही हैं

(4) (A), (B), और (C) गलत हैं

[Question ID = 128][Question Description = S18_Social Science_Q068]

1. 1 [Option ID = 509]
2. 2 [Option ID = 510]
3. 3 [Option ID = 511]
4. 4 [Option ID = 512]

39) When the tribal groups are displaced from their lands due to developmental activities, as a consequence they tend to lose their __________.

(A) Customs and traditions

(B) Sources of income and livelihoods

(C) Access to forests

(D) Status as a deprived communities

Choose the **correct** option.

(1) (A), (B) and (C)

(2) (B), (C) and (D)

(3) (A), (C) and (D)

(4) (A), (B) and (D)

जब आदिवासी समूहों को विकासात्मक गतिविधियों के कारण उनकी भूमि से विस्थापित किया जाता है तो फलस्वरूप वे अपने __________ खोने लगते हैं।

(A) रीति-रिवाज़ और परंपराएँ

(B) आय के स्त्रोत और आजीविकाएँ

(C) वनों तक अपनी पहुँच

(D) अभावग्रस्त समुदायों की तरह मान्यता

विकल्प :

(1) (A), (B) और (C)

(2) (B), (C) और (D)

(3) (A), (C) और (D)

(4) (A), (B) और (D)

[Question ID = 129][Question Description = S18_Social Science_Q069]

1. 1 [Option ID = 513]
2. 2 [Option ID = 514]
3. 3 [Option ID = 515]
4. 4 [Option ID = 516]

40) Which among the following would be the example of cultural justice ensured by the constitution of India ?

(A) Recognition of freedom of religion and culture of all communities

(B) Spreading the culture of the mainstream in the marginalized communities

(C) Allowing minorities to preserve their religion and culture

(D) Recognition of cultural rights as part of Fundamental Right

Options :

(1) (B) and (D)

(2) (A), (B) and (C)

(3) (A), (C) and (D)

(4) (A) and (D)

निम्नलिखित में से क्या भारतीय संविधान द्वारा सुनिश्चित सांस्कृतिक न्याय के उदाहरण होंगें ?

(A) सभी समुदायों की धार्मिक और सांस्कृतिक स्वतंत्रता की पहचान

(B) मुख्यधारा की संस्कृति की हाशियेकृत समुदायों में फैलाना

(C) अल्पसंख्यकों को अपने धर्म और संस्कृति को सुरक्षित रखने की अनुमति देना

(D) सांस्कृतिक अधिकारों की मौलिक अधिकार के रूप में पहचान

विकल्प :

(1) (B) और (D)

(2) (A), (B) और (C)

(3) (A), (C) और (D)

(4) (A) और (D)

[Question ID = 130][Question Description = S18_Social Science_Q070]

1. 1 [Option ID = 517]
2. 2 [Option ID = 518]
3. 3 [Option ID = 519]

4. 4 [Option ID = 520]

41) Which of the following statements are true regarding the nature of History as a discipline of knowledge ?

(A) History relies solely on the past without examination of how the past has influenced the present

(B) History is the story of the growth of human consciousness, both in its individual and collective aspects

(C) History is a dialogue between the events of the past and progressive changes in future

(D) Continuity and coherence are the necessary requisites of history

Choose the appropriate option.

(1) (A), (B) and (C)

(2) (B), (C) and (D)

(3) (A), (C) and (D)

(4) (A), (B) and (D)

निम्नलिखित में से कौन से कथन ज्ञान का विषय के रूप में इतिहास के स्वरूप के बारे में सही हैं?

(A) इतिहास संपूर्ण रूप से अतीत पर निर्भर है, बिना यह जाँचे कि कैसे अतीत ने वर्तमान को प्रभावित किया है।

(B) इतिहास अपने व्यक्तिगत एवं सामूहिक दोनों ही पक्षों में मानवीय चेतना के विकास की कहानी है।

(C) इतिहास अतीत के घटनाक्रमों तथा भविष्य में प्रगतिशील परिवर्तनों के बीच का संवाद है

(D) निरंतरता और सामंजस्य दोनों इतिहास के अपेक्षित गुण हैं

उपयुक्त विकल्प का चयन कीजिए :

(1) (A), (B) और (C)

(2) (B), (C) और (D)

(3) (A), (C) और (D)

(4) (A), (B) और (D)

[Question ID = 131][Question Description = S18_Social Science_Q071]

1. 1 [Option ID = 521]
2. 2 [Option ID = 522]
3. 3 [Option ID = 523]
4. 4 [Option ID = 524]

42) Which of the following statements is **correct** to current practices to denote dates and years in history ?

(1) BCE in place of AD

(2) AD in place of BC

(3) AD in place of BCE

(4) BCE in place of BC

इतिहास में तिथियों एवं वर्षों को सूचित करने के लिए प्रयोग में आने वाली वर्तमान प्रथाओं के बारे में निम्नलिखित कथनों में से कौन सा कथन सही है ?

(1) AD (ए.डी.) के स्थान पर BCE (बी.सी.ई.)

(2) BC (बी.सी.) के स्थान पर AD (ए.डी.)

(3) BCE (बी.सी.ई.) के स्थान पर AD (ए.डी.)

(4) BC (बी.सी.) के स्थान पर BCE (बी.सी.ई.)

[Question ID = 132][Question Description = S18_Social Science_Q072]

1. 1 [Option ID = 525]
2. 2 [Option ID = 526]
3. 3 [Option ID = 527]
4. 4 [Option ID = 528]

43) Which of the following methods/tools are appropriate for making students understand the concept of gender in classroom ?

(A) Life experience

(B) Case studies

(C) Organizing public meeting

(D) Stories

Choose the **correct** combination from the following :

(1) (A), (B) and (C)

(2) (A), (C) and (D)

(3) (B), (C) and (D)

(4) (A), (B) and (D)

निम्नलिखित में से कौन सी विधियाँ/साधन कक्षा में विद्यार्थियों को जेंडर (लैंगिक) की संकल्पना को समझाने के लिए उपयुक्त हैं ?

(A) जीवन के अनुभव

(B) व्यक्ति अध्ययन (केस स्टडीज़)

(C) जनसभा का आयोजन

(D) कहानियाँ

निम्न में से सही जोड़े का चयन कीजिए :

(1) (A), (B) और (C)

(2) (A), (C) और (D)

(3) (B), (C) और (D)

(4) (A), (B) और (D)

[Question ID = 133][Question Description = S18_Social Science_Q073]

1. 1 [Option ID = 529]
2. 2 [Option ID = 530]
3. 3 [Option ID = 531]
4. 4 [Option ID = 532]

44) For which of the following topics a teacher in Chhattisgarh school can plan a trip to Raipur ?

(A) Tribal culture

(B) Medieval architecture

(C) Mughal architecture

Options :

(1) Only (A)

(2) Only (A) and (C)

(3) Only (B)

(4) (A), (B) and (C)

निम्नलिखित में से किस विषय के लिए छत्तीसगढ़ के सरकारी विद्यालय में शिक्षक रायपुर के भ्रमण की योजना बना सकता है?

(A) जनजातीय संस्कृति

(B) मध्ययुगीन वास्तुशिल्प

(C) मुग़ल वास्तुशिल्प

विकल्प :

(1) केवल (A)

(2) केवल (A) और (C)

(3) केवल (B)

(4) (A), (B) और (C)

[Question ID = 134][Question Description = S18_Social Science_Q074]

1. 1 [Option ID = 533]
2. 2 [Option ID = 534]
3. 3 [Option ID = 535]
4. 4 [Option ID = 536]

45) A social science teacher wishes to teach the location of historical sea routes and ports, the type of map she should use is __________

(1) World Political

(2) World Physical

(3) India Political

(4) India Physical

एक सामाजिक विज्ञान की शिक्षिका बन्दरगाहों एवं ऐतिहासिक समुद्री मार्गों की अवस्थिति पढ़ाना चाहती हैं, उनको __________ प्रकार के मानचित्र का प्रयोग करना चाहिए।

(1) विश्व का राजनीतिक

(2) विश्व का भौतिक

(3) भारत का राजनीतिक

(4) भारत का भौतिक

[Question ID = 135][Question Description = S18_Social Science_Q075]

1. 1 [Option ID = 537]
2. 2 [Option ID = 538]
3. 3 [Option ID = 539]

4. 4 [Option ID = 540]

46) While preparing a lesson plan on the topic of 'Regional dynasties', what will be the first step of a Social Science teacher ?

(1) Selection of teaching-learning material
(2) Frame learning objectives
(3) Prepare introductory questions
(4) Go through the primary sources about the dynasties

'क्षेत्रीय वंश' के विषय पर पाठ योजना बनाते समय, एक सामाजिक विज्ञान के शिक्षक का पहला कदम होगा ?

(1) अध्यापन-अधिगम सामग्री का चयन
(2) अधिगम उद्देश्यों का गठन करना
(3) परिचायक प्रश्न बनाना
(4) वंशों से संबंधित प्राथमिक स्रोतों को पढ़ना

[Question ID = 136][Question Description = S18_Social Science_Q076]

1. 1 [Option ID = 541]
2. 2 [Option ID = 542]
3. 3 [Option ID = 543]
4. 4 [Option ID = 544]

47) What may be the most meaningful pedagogical method to teach about the Adivasi communities ?

(1) Showing visuals on different Adivasi communities
(2) Organising a cultural event with Adivasi songs and dances
(3) Inviting someone from the Adivasi community to speak about her/his lived realities
(4) Textbook reading about the contents included about the Adivasis

आदिवासी समुदायों के बारे में पढ़ाने के लिए सबसे अर्थपूर्ण शिक्षाशास्त्रीय विधि क्या हो सकती है ?

(1) विभिन्न आदिवासी समुदायों पर दृश्य-सामग्री को दिखाना
(2) आदिवासी गीतों एवं नृत्यों के साथ एक सांस्कृतिक कार्यक्रम का आयोजन करना
(3) अपनी जीवंत वास्तविकताओं के बारे में बात करने/बोलने के लिए आदिवासी समुदाय से किसी को आमंत्रित करना
(4) ऐसी पाठ्यपुस्तक पढ़ना जिसमें आदिवासियों के बारे में विषय वस्तुएँ सम्मिलित हों

[Question ID = 137][Question Description = S18_Social Science_Q077]

1. 1 [Option ID = 545]
2. 2 [Option ID = 546]
3. 3 [Option ID = 547]
4. 4 [Option ID = 548]

48) While discussing the theme 'Balanced Reporting' as a teacher you will have to :

(1) Discuss the importance if mass media and make it a mandatory practice for students to read the daily headlines

(2) Recognize the important contribution of big business in their investment in media houses and generating revenues

(3) Address the aspects of news selection and the inclusion or exclusion of certain perspectives

(4) Only present what is given in the textbook to avoid controversial discussions in class

'संतुलित रिपोर्टिंग' मूल विषय की चर्चा करते समय, एक शिक्षक के रूप में आपको :

(1) जनसंचार माध्यम (मास-मीडिया) के महत्त्व पर चर्चा करनी होगी तथा विद्यार्थियों के लिए मुख्यसमाचार पढ़ना अनिवार्य क्रिया बनानी होगी।

(2) बड़े व्यावसायिक संस्थानों के मीडिया घरानों में उनकी पूँजी लगाने और राजस्व उत्सर्जन में उनके महत्वपूर्ण योगदान को पहचाना होगा।

(3) समाचार चयन के पहलूओं, तथा कुछ परिप्रेक्ष्यों का समावेश या बहिष्करण करने को संबोधित करना होगा।

(4) कक्षा में विवादास्पद चर्चाओं की उपेक्षा के लिए जो पाठ्यपुस्तक में दिया गया है केवल वही प्रस्तुत करना है

[Question ID = 138][Question Description = S18_Social Science_Q078]

1. 1 [Option ID = 549]
2. 2 [Option ID = 550]
3. 3 [Option ID = 551]
4. 4 [Option ID = 552]

49) Which of the following perspectives we could develop in students while teaching about diversity ?

(A) Diversity is considered as diverse traits

(B) It leads to inequality and discrimination among people

(C) It tries to remove discrimination among people on any ground and making them closer.

(D) It recognises and accepts differences among people

Choose the appropriate option.

(1) (A), (B) and (C)

(2) (A), (B) and (D)

(3) (B), (C) and (D)

(4) (A), (C) and (D)

विविधता के बारे में पढ़ाते हुए हम छात्रों में निम्नलिखित में से कौन सा/से दृष्टिकोण विकसित कर सकते है ?

(A) विविधता को विविध लक्षणों के रूप में माना जाता है

(B) यह लोगों में असमानता और भेदभाव फैलाती है

(C) किसी भी आधार पर लोगों में से भेदभाव हटाने का प्रयास करती है तथा उन्हें पास लाती है

(D) यह लोगों में व्याप्त अंतरों को पहचानती और स्वीकार करती है

उपयुक्त विकल्प का चयन कीजिए :

(1) (A), (B) और (C)

(2) (A), (B) और (D)

(3) (B), (C) और (D)

(4) (A), (C) और (D)

[Question ID = 139][Question Description = S18_Social Science_Q079]

1. 1 [Option ID = 553]
2. 2 [Option ID = 554]
3. 3 [Option ID = 555]
4. 4 [Option ID = 556]

50) Social science textbooks themselves can act as a good teaching-learning resource for a classroom discussion if the teacher __________.

(1) asks her students to read a loud from the textbook

(2) asks students to engage with the in text questions and do develop answers for the-end-of the chapter questions

(3) discourages students to read books and other materials outside of textbooks

(4) encourages students to have a look at the textbook

कक्षा में परिचर्चा के लिए सामाजिक-विज्ञान की पाठ्यपुस्तकें एक अच्छे अध्यापन-अधिगम के स्रोत के रूप में कार्य कर सकती हैं, अगर शिक्षिका :

(1) अपने विद्यार्थियों को पाठ्यपुस्तक से उच्च स्वर में पढ़ने के लिए कहती हैं।

(2) विद्यार्थियों को पाठ्यपुस्तक वाले प्रश्नों में संलिप्त रहने के लिए कहती है तथा पाठांत प्रश्नों के लिए उत्तर बनाने के लिए कहती हैं।

(3) विद्यार्थियों को पाठ्यपुस्तकों से बाहर की पुस्तकों एवं अन्य सामग्रियों को पढ़ने से हतोत्साहित करती हैं।

(4) विद्यार्थियों को पाठ्यपुस्तक देखने के लिए प्रोत्साहित करती हैं।

[Question ID = 140][Question Description = S18_Social Science_Q080]

1. 1 [Option ID = 557]
2. 2 [Option ID = 558]
3. 3 [Option ID = 559]
4. 4 [Option ID = 560]

51) A social science teacher wanted her students to engage in a critical inquiry on the issue "Why plastic should be banned?". Which would be the most appropriate activity for this ?

(1) Organizing visit to a plastic toys manufacturing factory

(2) Showing a documentary on how plastic affected the sea creatures and later discussing its effect on ecosystem

(3) Asking students to collect various samples of products made up of plastic

(4) Asking students to prepare a story board on various uses of plastic

एक सामाजिक-विज्ञान की शिक्षिका 'प्लास्टिक को क्यों प्रतिबंधित कर देना चाहिए' विषय पर अपने विद्यार्थियों को आलोचनात्मक जाँच में संलिप्त करना चाहती है। इसके लिए सबसे उपयुक्त गतिविधि क्या होगी ?

(1) प्लास्टिक के खिलौने बनाने वाली फैक्ट्री में भ्रमण का आयोजन

(2) प्लास्टिक ने समुद्री जीवों पर क्या प्रभाव ड़ाला है, इस पर एक वृत्त चित्र दिखाना और बाद में इसके परिस्थितिकी तंत्र पर प्रभाव की चर्चा करना।

(3) विद्यार्थियों को प्लास्टिक से बने विभिन्न उत्पादों के नमूने इकट्ठे करने को कहना

(4) विद्यार्थियों को प्लास्टिक के विभिन्न उपयोगों पर एक कथा-पट्ट तैयार करने को कहना

[Question ID = 141][Question Description = S18_Social Science_Q081]

1. 1 [Option ID = 561]
2. 2 [Option ID = 562]
3. 3 [Option ID = 563]
4. 4 [Option ID = 564]

52) Which of the following are enabling for the study of social sciences ?

(A) Appreciating the constitutional values of equality and social justice

(B) Becoming active, responsible and reflective members of society

(C) Conforming diligently to received ideas, institutions and practices

(D) Understanding how the society is structured, managed and governed

Options :

(1) (A), (B) and (C)

(2) (A), (B) and (D)

(3) (A), (C) and (D)

(4) (B), (C) and (D)

निम्नलिखित में से कौन से सामाजिक विज्ञान के अध्ययन को समर्थ बनाते हैं ?

(A) समानता तथा सामाजिक न्याय के संवैधानिक मूल्यों का महत्व समझना।

(B) समाज के क्रियाशील, जिम्मेदार तथा विचारशील सदस्य बनना।

(C) प्राप्त विचारों, संस्थाओं तथा प्रथाओं के साथ कर्मठता से समनुरूप होना।

(D) यह समझना कि समाज की कैसे संरचना होती है तथा कैसे उसे व्यवस्थित एवं शासित किया जाता है।

विकल्प :

(1) (A), (B) और (C)

(2) (A), (B) और (D)

(3) (A), (C) और (D)

(4) (B), (C) और (D)

[Question ID = 142][Question Description = S18_Social Science_Q082]

1. 1 [Option ID = 565]
2. 2 [Option ID = 566]
3. 3 [Option ID = 567]
4. 4 [Option ID = 568]

53) Read the statements **(A)** and **(B)** and choose the appropriate option.

(A) It is challenging to arrive at one correct answer in social science.

(B) The pedagogical approach of social science should avoid the use of definitions.

Options :

(1) **(A)** and **(B)** are true.

(2) **(A)** and **(B)** are false.

(3) **(A)** is true, **(B)** is false

(4) **(A)** is false, **(B)** is true

निम्नलिखित कथनों **(A)** और **(B)** को पढ़िए तथा उपयुक्त विकल्प का चयन कीजिए।

(A) सामाजिक विज्ञान में विरले ही 'एक' सही उत्तर होता है।

(B) सामाजिक विज्ञान के शिक्षाशास्त्रीय उपागम को परिभाषाओं के प्रयोग से बचना चाहिए।

विकल्प :

(1) **(A)** और **(B)** सही हैं।

(2) **(A)** और **(B)** गलत है।

(3) **(A)** सही है, **(B)** गलत है।

(4) **(A)** गलत है, **(B)** सही है।

[Question ID = 143][Question Description = S18_Social Science_Q083]

1. 1 [Option ID = 569]
2. 2 [Option ID = 570]
3. 3 [Option ID = 571]
4. 4 [Option ID = 572]

54) A teacher assigns a project on architecture of Britishers based on primary sources. Which of the following is the primary source ?

(1) Novels

(2) Newspaper reports

(3) Rastrapati Bhawan

(4) Meenakshi Temple

प्राथमिक स्रोतों पर आधारित अंग्रेज़ों के वास्तुशिल्प पर शिक्षक एक परियोजना देता है। निम्नलिखित में से कौन सा प्राथमिक स्रोत है ?

(1) उपन्यास

(2) समाचार पत्र की रिपोर्टस् (प्रतिवेदन)

(3) राष्ट्रपति भवन

(4) मीनाक्षी मंदिर

[Question ID = 144][Question Description = S18_Social Science_Q084]

1. 1 [Option ID = 573]
2. 2 [Option ID = 574]
3. 3 [Option ID = 575]
4. 4 [Option ID = 576]

55) What are the different ways through which learning experiences from a project can be captured ?

(A) Reports
(B) Power-point presentations
(C) Pen and paper tests
(D) Scrap Books
(E) Sketches

Options :

(1) Only (A)
(2) Only (A) and (B)
(3) Only (A), (B) and (C)
(4) Only (A), (B), (D) and (E)

वे विभिन्न तरीके कौन से हैं जिनसे किसी परियोजना से अधिगम अनुभवों का अधिग्रहण किया जा सकता है?

(A) अभिलेख
(B) पॉवर–प्वाइंट प्रस्तुतीकरण
(C) पेन एवं पेपर परीक्षा
(D) स्क्रैप बुक
(E) रेखाचित्र

विकल्प :

(1) केवल (A)
(2) केवल (A) और (B)
(3) केवल (A), (B) और (C)
(4) केवल (A), (B), (D) और (E)

[Question ID = 145][Question Description = S18_Social Science_Q085]

1. 1 [Option ID = 577]
2. 2 [Option ID = 578]
3. 3 [Option ID = 579]
4. 4 [Option ID = 580]

56) Which of the following questions assess the evaluation aspect of cognitive process ?

(A) What can be done to promote fair trade amongst the countries ?
(B) Green Revolution has made India self-sufficient in food grains. Explain.
(C) Would you hold Aurangzeb responsible for the downfall of the Mughal empire ?
(D) What changes did Turks introduce in the art of constructing building ?

Options :

(1) (A), (B) and (C)
(2) (B), (C) and (D)
(3) (A), (C) and (D)
(4) (A), (B) and (D)

निम्नलिखित में से कौन से प्रश्न संज्ञानात्मक प्रक्रिया के 'मूल्यांकन' पहलू का आकलन करते हैं?

(A) विभिन्न देशों के बीच न्यायसंगत व्यापार को प्रोत्साहित करने के लिए क्या किया जा सकता है?

(B) हरित क्रांति ने भारत को अनाज के मामले में आत्मनिर्भर बना दिया है। समझाइये।

(C) मुगल साम्राज्य के पतन के लिए क्या आप औरंगजेब को उत्तरदायी ठहरायेंगे?

(D) इमारतों के निर्माण की कला में तुर्कों ने क्या बदलाव प्रस्तावित किए?

विकल्प :

(1) (A), (B) और (C)

(2) (B), (C) और (D)

(3) (A), (C) और (D)

(4) (A), (B) और (D)

[Question ID = 146][Question Description = S18_Social Science_Q086]

1. 1 [Option ID = 581]
2. 2 [Option ID = 582]
3. 3 [Option ID = 583]
4. 4 [Option ID = 584]

57) Which of the following should be considered while developing evaluation procedures as per the Right of Children to Free and Compulsory Education Act 2009 ?

(A) Help students to develop understanding of knowledge based on continuous and comprehensive evaluation

(B) Enable students to apply knowledge they acquired through continuous and comprehensive evaluation

(C) Adhere to the guidelines provided by the Examination Boards regarding board level examinations

Options :

(1) Only (A)

(2) Only (A) and (B)

(3) (A), (B) and (C)

(4) Only (A) and (C)

निम्नलिखित में से किस पर बच्चों को मुफ्त और अनिवार्य शिक्षा का अधिकार अधिनियम 2009 के अनुसार मूल्यांकन क्रियाविधियों के विकास के समय विचार किया जाना चाहिए?

(A) निरंतर और व्यापक मूल्यांकन पर आधारित ज्ञान की समझ (बोध) को विकसित करने में विद्यार्थियों की सहायता करना

(B) निरंतर एवं व्यापक मूल्यांकन के माध्यम से अर्जित ज्ञान का अनुप्रयोग करने में विद्यार्थियों को सबल बनाना

(C) बोर्ड लेवल (स्तरीय) परीक्षाओं के संदर्भ में परीक्षा बोर्ड द्वारा प्रदान की गई निर्देशिकाओं का पालन करना

विकल्प :

(1) केवल (A)

(2) केवल (A) और (B)

(3) (A), (B) और (C)

(4) केवल (A) और (C)

[Question ID = 147][Question Description = S18_Social Science_Q087]

1. 1 [Option ID = 585]
2. 2 [Option ID = 586]
3. 3 [Option ID = 587]
4. 4 [Option ID = 588]

58) Which of the following questions provide opportunities to assess students, analytical abilities in social sciences ?

(A) Which region is known as 'Garden of the world' and why ?

(B) Which state is known as 'Valley of flowers' ?

(C) Which state rank first in spices production in India ? What are the geographical conditions favourable for production of spices ?

(D) Which states are situated in tropic of cancer in India ?

Options :

(1) (A), (B) and (C)

(2) Only (A)

(3) Only (A) and (C)

(4) Only (C)

निम्नलिखित प्रश्नों में से कौन से सामाजिक विज्ञान में विद्यार्थियों की विश्लेषणात्मक योग्यताओं को आंकने के अवसर उपलब्ध कराते हैं ?

(A) कौन सा क्षेत्र 'विश्व के उद्यान' के रूप में जाना जाता है और क्यों ?

(B) कौन सा राज्य 'फूलों की घाटी' के रूप में जाना जाता है ?

(C) भारत में कौन सा राज्य मसालों के उत्पादन में प्रथम आता है ? मसालों के उत्पादन के लिए अनुकूल भौगोलिक परिस्थितियाँ क्या हैं ?

(D) भारत में कौन से राज्य कर्क रेखा पर स्थित हैं ?

विकल्प :

(1) (A), (B) और (C)

(2) केवल (A)

(3) केवल (A) और (C)

(4) केवल (C)

[Question ID = 148][Question Description = S18_Social Science_Q088]

1. 1 [Option ID = 589]
2. 2 [Option ID = 590]
3. 3 [Option ID = 591]
4. 4 [Option ID = 592]

59) Which of the following questions assess only the remembering aspect of cognitive process ?

(A) What are two acts passed by the Government of India for the protection of children's right ?

(B) What is galaxy ? Which galaxy is nearest to our galaxy ?

(C) Do you think right to freedom of religion in India works properly ? Does it make India a secular state ?

(D) What problems may crop up when State government and the Union government are run by different political parties ?

Options :

(1) (A) and (B)

(2) (A), (B) and (C)

(3) (B), (C) and (D)

(4) (A) and (D)

निम्नलिखित में से कौन से प्रश्न संज्ञानात्मक प्रक्रिया के केवल 'स्मरण' पहलू का आकलन करते हैं?

(A) बच्चों के अधिकारों की सुरक्षा हेतु, भारत सरकार द्वारा कौन से दो एक्ट पारित किये गए हैं?

(B) आकाशगंगा क्या है? हमारी आकाशगंगा के निकटतम कौन सी आकाशगंगा है?

(C) क्या आप सोचते हैं कि भारत में धर्म के संबंध में स्वतंत्रता का अधिकार सही प्रकार से कार्य करता है क्या यह भारत को एक धर्मनिरपेक्ष देश बनाता है?

(D) क्या समस्याएँ हो सकती हैं यदि राज्य सरकार और संघीय सरकार दो भिन्न राजनीतिक पार्टियों द्वारा संचालित हों?

विकल्प :

(1) (A) और (B)

(2) (A), (B) और (C)

(3) (B), (C) और (D)

(4) (A) और (D)

[Question ID = 149][Question Description = S18_Social Science_Q089]

1. 1 [Option ID = 593]
2. 2 [Option ID = 594]
3. 3 [Option ID = 595]
4. 4 [Option ID = 596]

60) Which of the following questions provide opportunities to develop or make use of multiple perspectives ?

(A) What are the factors that determine the climate of a region ?

(B) What are the harmful impacts of deforestation ?

(C) What are the main physical divisions of South America ?

(D) What are the merits and demerits of multi party system ?

Options :

(1) Only (A) and (B)

(2) Only (A), (B) and (D)

(3) Only (C)

(4) Only (D)

निम्नलिखित में से कौन से प्रश्न बहुल परिप्रेक्ष्यों को उपयोग करने या विकास करने के अवसर प्रदान करते हैं?

(A) वे कौन से कारक हैं जो किसी क्षेत्र की जलवायु निर्धारित करते हैं?

(B) वनों की कटाई के क्या हानिकारक प्रभाव हैं?

(C) दक्षिणी अमेरिका के मुख्य भौतिक खण्ड कौन से हैं?

(D) बहु दल तंत्र के क्या गुण एवं दोष हैं?

विकल्प :

(1) केवल (A) और (B)

(2) केवल (A), (B) और (D)

(3) केवल (C)

(4) केवल (D)

[Question ID = 150][Question Description = S18_Social Science_Q090]

1. 1 [Option ID = 597]
2. 2 [Option ID = 598]
3. 3 [Option ID = 599]
4. 4 [Option ID = 600]

Topic:- HIN_Q91-99_L1_P2_CTET

1) **दिए गए गद्यांश को ध्यानपूर्वक पढ़िए तथा पूछे गए प्रश्न के लिए सबसे उपयुक्त विकल्प का चयन कीजिए।**

भारतीय समाज बहुभाषिक है। इस समाज के सभी बच्चे बहुभाषिक होते हैं, लेकिन कक्षाओं में समाज की भाषिक वास्तविकता को नज़र अंदाज करके उन पर लक्ष्य भाषा के रूप लाद दिए जाते हैं इससे बच्चों की सृजनात्मकता तथा समझ पर नकारात्मक प्रभाव पड़ता है। कक्षा में बच्चों की बहुभाषिक क्षमताओं का उपयोग करना, सीखने-सिखाने की बहुभाषिक दृष्टि का महत्त्वपूर्ण पहलू है। बहुभाषिकता ऐसी प्रक्रिया है जिसमें एक से अधिक भाषाओं के उपयोग को स्वीकार किया जाता है। एक ही समय में मातृभाषा के साथ-साथ क्षेत्रीय भाषा/भाषाओं तथा अन्य भाषा को सुनने व समझने, बोलने व व्यक्त करने, लिखने तथा पढ़ने को महत्व दिया जाना बहुभाषिकता का उद्देश्य है। भाषाविदों का मानना है कि कोई भी भाषा अन्य भाषाओं से मिलकर विकसित होती है। भाषा के विकास का मतलब उसके शब्द भंडार में वृद्धि का होना, उसकी अभिव्यक्ति की विधाओं का विस्तार होना, उसमें ज्ञान के नए अवसरों की संभावनाओं का खुलना आदि होता है। एक से अधिक भाषाओं/भाषिक व्यवहार करने वालों के पास बिंब,विधा, शब्द-चयन, उदाहरण आदि का भंडार एक ही भाषा जानने वाले की तुलना में अधिक होता है।

सही कथन की पहचान करें।

(1) भारतीय समाज एकलभाषी है।

(2) भाषाएँ एक-दूसरे के विकास को अवरुद्ध करती हैं।

(3) समाज के सभी बच्चे बहुभाषिक होते हैं।

(4) बहुभाषिक क्षमताओं का उपयोग करना आवश्यक नहीं है।

[Question ID = 181][Question Description = S18_Hindi Content/Pedagogy_Q091]

1. 1 [Option ID = 721]
2. 2 [Option ID = 722]
3. 3 [Option ID = 723]
4. 4 [Option ID = 724]

2) **दिए गए गद्यांश को ध्यानपूर्वक पढ़िए तथा पूछे गए प्रश्न के लिए सबसे उपयुक्त विकल्प का चयन कीजिए।**

भारतीय समाज बहुभाषिक है। इस समाज के सभी बच्चे बहुभाषिक होते हैं, लेकिन कक्षाओं में समाज की भाषिक वास्तविकता को नज़र अंदाज करके उन पर लक्ष्य भाषा के रूप लाद दिए जाते हैं इससे बच्चों की सृजनात्मकता तथा समझ पर नकारात्मक प्रभाव पड़ता है। कक्षा में बच्चों की बहुभाषिक क्षमताओं का उपयोग करना, सीखने-सिखाने की बहुभाषिक दृष्टि का महत्त्वपूर्ण पहलू है। बहुभाषिकता ऐसी प्रक्रिया है जिसमें एक से अधिक भाषाओं के उपयोग को स्वीकार किया जाता है। एक ही समय में मातृभाषा के साथ-साथ क्षेत्रीय भाषा/भाषाओं तथा अन्य भाषा को सुनने व समझने, बोलने व व्यक्त करने, लिखने तथा पढ़ने को महत्व दिया जाना बहुभाषिकता का उद्देश्य है। भाषाविदों का मानना है कि कोई भी भाषा अन्य भाषाओं से मिलकर विकसित होती है। भाषा के विकास का मतलब उसके शब्द भंडार में वृद्धि का होना, उसकी अभिव्यक्ति की विधाओं का विस्तार होना, उसमें ज्ञान के नए अवसरों की संभावनाओं का खुलना आदि होता है। एक से अधिक भाषाओं/भाषिक व्यवहार करने वालों के पास बिंब,विधा, शब्द-चयन, उदाहरण आदि का भंडार एक ही भाषा जानने वाले की तुलना में अधिक होता है।

बहुभाषिकता का क्या उद्देश्य है?

(1) विभिन्न भाषाओं को बोलना व उनमें व्यक्त कर पाना

(2) केवल लक्ष्य भाषा में शिक्षण अधिगम करना

(3) देश की कार्यालयी भाषा में लिखना व पढ़ना

(4) हिंदी में साहित्य सृजन करना

[Question ID = 182][Question Description = S18_Hindi Content/Pedagogy_Q092]

1. 1 [Option ID = 725]
2. 2 [Option ID = 726]
3. 3 [Option ID = 727]
4. 4 [Option ID = 728]

3) **दिए गए गद्यांश को ध्यानपूर्वक पढ़िए तथा पूछे गए प्रश्न के लिए सबसे उपयुक्त विकल्प का चयन कीजिए।**

भारतीय समाज बहुभाषिक है। इस समाज के सभी बच्चे बहुभाषिक होते हैं, लेकिन कक्षाओं में समाज की भाषिक वास्तविकता को नज़र अंदाज करके उन पर लक्ष्य भाषा के रूप लाद दिए जाते हैं इससे बच्चों की सृजनात्मकता तथा समझ पर नकारात्मक प्रभाव पड़ता है। कक्षा में बच्चों की बहुभाषिक क्षमताओं का उपयोग करना, सीखने-सिखाने की बहुभाषिक दृष्टि का महत्त्वपूर्ण पहलू है। बहुभाषिकता ऐसी प्रक्रिया है जिसमें एक से अधिक भाषाओं के उपयोग को स्वीकार किया जाता है। एक ही समय में मातृभाषा के साथ-साथ क्षेत्रीय भाषा/भाषाओं तथा अन्य भाषा को सुनने व समझने, बोलने व व्यक्त करने, लिखने तथा पढ़ने को महत्व दिया जाना बहुभाषिकता का उद्देश्य है। भाषाविदों का मानना है कि कोई भी भाषा अन्य भाषाओं से मिलकर विकसित होती है। भाषा के विकास का मतलब उसके शब्द भंडार में वृद्धि का होना, उसकी अभिव्यक्ति की विधाओं का विस्तार होना, उसमें ज्ञान के नए अवसरों की संभावनाओं का खुलना आदि होता है। एक से अधिक भाषाओं/भाषिक व्यवहार करने वालों के पास बिंब,विधा, शब्द-चयन, उदाहरण आदि का भंडार एक ही भाषा जानने वाले की तुलना में अधिक होता है।

कक्षा में बच्चों की बहुभाषिक क्षमता का उपयोग क्यों करना चाहिए? क्योंकि :

(1) बच्चों की सृजनात्मकता बाधित होती है।

(2) बच्चे एकल भाषी होते हैं।

(3) बच्चों में समझ बनाने की क्षमता सीमित होती है।

(4) बच्चों की समझ का विस्तार होता है।

[Question ID = 183][Question Description = S18_Hindi Content/Pedagogy_Q093]

1. 1 [Option ID = 729]
2. 2 [Option ID = 730]
3. 3 [Option ID = 731]
4. 4 [Option ID = 732]

4) **दिए गए गद्यांश को ध्यानपूर्वक पढ़िए तथा पूछे गए प्रश्न के लिए सबसे उपयुक्त विकल्प का चयन कीजिए।**

भारतीय समाज बहुभाषिक है। इस समाज के सभी बच्चे बहुभाषिक होते हैं, लेकिन कक्षाओं में समाज की भाषिक वास्तविकता को नज़र अंदाज करके उन पर लक्ष्य भाषा के रूप लाद दिए जाते हैं इससे बच्चों की सृजनात्मकता तथा समझ पर नकारात्मक प्रभाव पड़ता है। कक्षा में बच्चों की बहुभाषिक क्षमताओं का उपयोग करना, सीखने-सिखाने की बहुभाषिक दृष्टि का महत्त्वपूर्ण पहलू है। बहुभाषिकता ऐसी प्रक्रिया है जिसमें एक से अधिक भाषाओं के उपयोग को स्वीकार किया जाता है। एक ही समय में मातृभाषा के साथ-साथ क्षेत्रीय भाषा/भाषाओं तथा अन्य भाषा को सुनने व समझने, बोलने व व्यक्त करने, लिखने तथा पढ़ने को महत्व दिया जाना बहुभाषिकता का उद्देश्य है। भाषाविदों का मानना है कि कोई भी भाषा अन्य भाषाओं से मिलकर विकसित होती है। भाषा के विकास का मतलब उसके शब्द भंडार में वृद्धि का होना, उसकी अभिव्यक्ति की विधाओं का विस्तार होना, उसमें ज्ञान के नए अवसरों की संभावनाओं का खुलना आदि होता है। एक से अधिक भाषाओं/भाषिक व्यवहार करने वालों के पास बिंब,विधा, शब्द-चयन, उदाहरण आदि का भंडार एक ही भाषा जानने वाले की तुलना में अधिक होता है।

भाषा के विकास से क्या अभिप्राय है?

(1) शब्द भंडार का सीमित होना

(2) अभिव्यक्ति के लिए अपार संभावनाएँ होना

(3) संविधान की सूची में स्थान प्राप्त करना

(4) भाषा संबंधी पाठ्यक्रमों में वृद्धि होना

[Question ID = 184][Question Description = S18_Hindi Content/Pedagogy_Q094]

1. 1 [Option ID = 733]
2. 2 [Option ID = 734]
3. 3 [Option ID = 735]
4. 4 [Option ID = 736]

5) **दिए गए गद्यांश को ध्यानपूर्वक पढ़िए तथा पूछे गए प्रश्न के लिए सबसे उपयुक्त विकल्प का चयन कीजिए।**

भारतीय समाज बहुभाषिक है। इस समाज के सभी बच्चे बहुभाषिक होते हैं, लेकिन कक्षाओं में समाज की भाषिक वास्तविकता को नज़र अंदाज करके उन पर लक्ष्य भाषा के रूप लाद दिए जाते हैं इससे बच्चों की सृजनात्मकता तथा समझ पर नकारात्मक प्रभाव पड़ता है। कक्षा में बच्चों की बहुभाषिक क्षमताओं का उपयोग करना, सीखने–सिखाने की बहुभाषिक दृष्टि का महत्त्वपूर्ण पहलू है। बहुभाषिकता ऐसी प्रक्रिया है जिसमें एक से अधिक भाषाओं के उपयोग को स्वीकार किया जाता है। एक ही समय में मातृभाषा के साथ–साथ क्षेत्रीय भाषा/भाषाओं तथा अन्य भाषा को सुनने व समझने, बोलने व व्यक्त करने, लिखने तथा पढ़ने को महत्व दिया जाना बहुभाषिकता का उद्देश्य है। भाषाविदों का मानना है कि कोई भी भाषा अन्य भाषाओं से मिलकर विकसित होती है। भाषा के विकास का मतलब उसके शब्द भंडार में वृद्धि का होना, उसकी अभिव्यक्ति की विधाओं का विस्तार होना, उसमें ज्ञान के नए अवसरों की संभावनाओं का खुलना आदि होता है। एक से अधिक भाषाओं/भाषिक व्यवहार करने वालों के पास बिंब,विधा, शब्द–चयन, उदाहरण आदि का भंडार एक ही भाषा जानने वाले की तुलना में अधिक होता है।

एकलभाषी विद्यार्थी की तुलना में बहुभाषी विद्यार्थी के पास क्या–क्या अधिक होने की संभावनाएँ अधिक हैं?

(1) शब्दचयन, अधिकार, बिंब

(2) ज्ञान, सत्ता, उदाहरणों का भंडार

(3) शब्द चयन, बिंब, विधाएँ

(4) पठन में रूचि, बिंब व शब्द भंडार

[Question ID = 185][Question Description = S18_Hindi Content/Pedagogy_Q095]

1. 1 [Option ID = 737]
2. 2 [Option ID = 738]
3. 3 [Option ID = 739]
4. 4 [Option ID = 740]

6) **दिए गए गद्यांश को ध्यानपूर्वक पढ़िए तथा पूछे गए प्रश्न के लिए सबसे उपयुक्त विकल्प का चयन कीजिए।**

भारतीय समाज बहुभाषिक है। इस समाज के सभी बच्चे बहुभाषिक होते हैं, लेकिन कक्षाओं में समाज की भाषिक वास्तविकता को नज़र अंदाज करके उन पर लक्ष्य भाषा के रूप लाद दिए जाते हैं इससे बच्चों की सृजनात्मकता तथा समझ पर नकारात्मक प्रभाव पड़ता है। कक्षा में बच्चों की बहुभाषिक क्षमताओं का उपयोग करना, सीखने–सिखाने की बहुभाषिक दृष्टि का महत्त्वपूर्ण पहलू है। बहुभाषिकता ऐसी प्रक्रिया है जिसमें एक से अधिक भाषाओं के उपयोग को स्वीकार किया जाता है। एक ही समय में मातृभाषा के साथ–साथ क्षेत्रीय भाषा/भाषाओं तथा अन्य भाषा को सुनने व समझने, बोलने व व्यक्त करने, लिखने तथा पढ़ने को महत्व दिया जाना बहुभाषिकता का उद्देश्य है। भाषाविदों का मानना है कि कोई भी भाषा अन्य भाषाओं से मिलकर विकसित होती है। भाषा के विकास का मतलब उसके शब्द भंडार में वृद्धि का होना, उसकी अभिव्यक्ति की विधाओं का विस्तार होना, उसमें ज्ञान के नए अवसरों की संभावनाओं का खुलना आदि होता है। एक से अधिक भाषाओं/भाषिक व्यवहार करने वालों के पास बिंब,विधा, शब्द–चयन, उदाहरण आदि का भंडार एक ही भाषा जानने वाले की तुलना में अधिक होता है।

कक्षाओं में बहुभाषिक स्थिति को नजरअंदाज करने से क्या अभिप्राय है?

(1) बच्चों को किसी भी भाषा में बोलने की अनुमति।

(2) बच्चों को मातृभाषा व लक्ष्य भाषा में शिक्षण अधिगम करवाना।

(3) त्रिभाषा सूत्र का पालन करना।

(4) केवल लक्ष्य भाषा का ही प्रयोग करना।

[Question ID = 186][Question Description = S18_Hindi Content/Pedagogy_Q096]

1. 1 [Option ID = 741]
2. 2 [Option ID = 742]
3. 3 [Option ID = 743]
4. 4 [Option ID = 744]

7) **दिए गए गद्यांश को ध्यानपूर्वक पढ़िए तथा पूछे गए प्रश्न के लिए सबसे उपयुक्त विकल्प का चयन कीजिए।**

भारतीय समाज बहुभाषिक है। इस समाज के सभी बच्चे बहुभाषिक होते हैं, लेकिन कक्षाओं में समाज की भाषिक वास्तविकता को नज़र अंदाज करके उन पर लक्ष्य भाषा के रूप लाद दिए जाते हैं इससे बच्चों की सृजनात्मकता तथा समझ पर नकारात्मक प्रभाव पड़ता है। कक्षा में बच्चों की बहुभाषिक क्षमताओं का उपयोग करना, सीखने-सिखाने की बहुभाषिक दृष्टि का महत्त्वपूर्ण पहलू है। बहुभाषिकता ऐसी प्रक्रिया है जिसमें एक से अधिक भाषाओं के उपयोग को स्वीकार किया जाता है। एक ही समय में मातृभाषा के साथ-साथ क्षेत्रीय भाषा/भाषाओं तथा अन्य भाषा को सुनने व समझने, बोलने व व्यक्त करने, लिखने तथा पढ़ने को महत्व दिया जाना बहुभाषिकता का उद्देश्य है। भाषाविदों का मानना है कि कोई भी भाषा अन्य भाषाओं से मिलकर विकसित होती है। भाषा के विकास का मतलब उसके शब्द भंडार में वृद्धि का होना, उसकी अभिव्यक्ति की विधाओं का विस्तार होना, उसमें ज्ञान के नए अवसरों की संभावनाओं का खुलना आदि होता है। एक से अधिक भाषाओं/भाषिक व्यवहार करने वालों के पास बिंब,विधा, शब्द-चयन, उदाहरण आदि का भंडार एक ही भाषा जानने वाले की तुलना में अधिक होता है।

कौन-सा शब्द भिन्न है?

(1) बोलना

(2) सुनना

(3) पढ़ना

(4) खुलना

[Question ID = 187][Question Description = S18_Hindi Content/Pedagogy_Q097]

1. 1 [Option ID = 745]
2. 2 [Option ID = 746]
3. 3 [Option ID = 747]
4. 4 [Option ID = 748]

8) **दिए गए गद्यांश को ध्यानपूर्वक पढ़िए तथा पूछे गए प्रश्न के लिए सबसे उपयुक्त विकल्प का चयन कीजिए।**

भारतीय समाज बहुभाषिक है। इस समाज के सभी बच्चे बहुभाषिक होते हैं, लेकिन कक्षाओं में समाज की भाषिक वास्तविकता को नज़र अंदाज करके उन पर लक्ष्य भाषा के रूप लाद दिए जाते हैं इससे बच्चों की सृजनात्मकता तथा समझ पर नकारात्मक प्रभाव पड़ता है। कक्षा में बच्चों की बहुभाषिक क्षमताओं का उपयोग करना, सीखने-सिखाने की बहुभाषिक दृष्टि का महत्त्वपूर्ण पहलू है। बहुभाषिकता ऐसी प्रक्रिया है जिसमें एक से अधिक भाषाओं के उपयोग को स्वीकार किया जाता है। एक ही समय में मातृभाषा के साथ-साथ क्षेत्रीय भाषा/भाषाओं तथा अन्य भाषा को सुनने व समझने, बोलने व व्यक्त करने, लिखने तथा पढ़ने को महत्व दिया जाना बहुभाषिकता का उद्देश्य है। भाषाविदों का मानना है कि कोई भी भाषा अन्य भाषाओं से मिलकर विकसित होती है। भाषा के विकास का मतलब उसके शब्द भंडार में वृद्धि का होना, उसकी अभिव्यक्ति की विधाओं का विस्तार होना, उसमें ज्ञान के नए अवसरों की संभावनाओं का खुलना आदि होता है। एक से अधिक भाषाओं/भाषिक व्यवहार करने वालों के पास बिंब,विधा, शब्द-चयन, उदाहरण आदि का भंडार एक ही भाषा जानने वाले की तुलना में अधिक होता है।

किस शब्द में 'ता' प्रत्यय लगाकर नया सार्थक शब्द बनाया जा सकता है?

(1) क्षेत्रीय

(2) संभावना

(3) प्रक्रिया

(4) उद्देश्य

[Question ID = 188][Question Description = S18_Hindi Content/Pedagogy_Q098]

1. 1 [Option ID = 749]
2. 2 [Option ID = 750]
3. 3 [Option ID = 751]
4. 4 [Option ID = 752]

9) **दिए गए गद्यांश को ध्यानपूर्वक पढ़िए तथा पूछे गए प्रश्न के लिए सबसे उपयुक्त विकल्प का चयन कीजिए।**

भारतीय समाज बहुभाषिक है। इस समाज के सभी बच्चे बहुभाषिक होते हैं, लेकिन कक्षाओं में समाज की भाषिक वास्तविकता को नज़र अंदाज करके उन पर लक्ष्य भाषा के रूप लाद दिए जाते हैं इससे बच्चों की सृजनात्मकता तथा समझ पर नकारात्मक प्रभाव पड़ता है। कक्षा में बच्चों की बहुभाषिक क्षमताओं का उपयोग करना, सीखने-सिखाने की बहुभाषिक दृष्टि का महत्त्वपूर्ण पहलू है। बहुभाषिकता ऐसी प्रक्रिया है जिसमें एक से अधिक भाषाओं के उपयोग को स्वीकार किया जाता है। एक ही समय में मातृभाषा के साथ-साथ क्षेत्रीय भाषा/भाषाओं तथा अन्य भाषा को सुनने व समझने, बोलने व व्यक्त करने, लिखने तथा पढ़ने को महत्व दिया जाना बहुभाषिकता का उद्देश्य है। भाषाविदों का मानना है कि कोई भी भाषा अन्य भाषाओं से मिलकर विकसित होती है। भाषा के विकास का मतलब उसके शब्द भंडार में वृद्धि का होना, उसकी अभिव्यक्ति की विधाओं का विस्तार होना, उसमें ज्ञान के नए अवसरों की संभावनाओं का खुलना आदि होता है। एक से अधिक भाषाओं/भाषिक व्यवहार करने वालों के पास बिंब,विधा, शब्द-चयन, उदाहरण आदि का भंडार एक ही भाषा जानने वाले की तुलना में अधिक होता है।

'बिंब' का अर्थ क्या है?

(1) सूक्ष्म कण

(2) गोल टीका

(3) व्यंजना शक्ति से निकलने वाला अर्थ

(4) अत्यंत सूक्ष्म गोल आकृति का चिन्ह

[Question ID = 189][Question Description = S18_Hindi Content/Pedagogy_Q099]

1. 1 [Option ID = 753]
2. 2 [Option ID = 754]

3. 3 [Option ID = 755]
4. 4 [Option ID = 756]

Topic:- HIN_Q100-105_L1_P2_CTET

1) **दिए गए काव्यांश को ध्यानपूर्वक पढ़िए और पूछे गए प्रश्न के लिए सबसे उपयुक्त विकल्प का चयन करें।**

ज्योतिर्मय यह देश हमारा,
धवल हिमालय के ललाट पर, अरुण तिलक अति न्यारा।
कोटि-कोटि संवत्सर से यह चलता पथिक सनातन।
अंधकारमय पतन-निशा में,
दीप्तिमान स्वप्नों से पावन।।
पुण्य श्लोक यह श्रेय पंथ का, कोटि-कोटि जन-गण का प्यारा
महिमामय स्मृतियों से जगमग,
अजर-अमर यह चिर-चिर सुन्दर।।
जगत्-वंद्य, विश्रुत गरिमामय,
अगणित गुण-गाथा से मनहर।।
यह पुराण नित नूतन गतिमय, जीवन-मरण सहारा।
घोर मूर्छना में स्पन्दनमय,
जागृति में कम्पित पीड़ामय।।

किन पंक्तियों से भाव निकलता है कि हमारा देश समूचे संसार में वंदनीय है?

(1) दीप्तिमान स्वप्नों से पावन।।
(2) जगत्-वंद्य विश्रुत गरिमामय,
(3) कोटि-कोटि संवत्सर से यह
(4) ज्योतिर्मय यह देश हमारा

[Question ID = 190][Question Description = S18_Hindi Content/Pedagogy_Q100]

1. 1 [Option ID = 757]
2. 2 [Option ID = 758]
3. 3 [Option ID = 759]
4. 4 [Option ID = 760]

2) **दिए गए काव्यांश को ध्यानपूर्वक पढ़िए और पूछे गए प्रश्न के लिए सबसे उपयुक्त विकल्प का चयन करें।**

ज्योतिर्मय यह देश हमारा,
धवल हिमालय के ललाट पर, अरुण तिलक अति न्यारा।
कोटि-कोटि संवत्सर से यह चलता पथिक सनातन।
अंधकारमय पतन-निशा में,
दीप्तिमान स्वप्नों से पावन।।
पुण्य श्लोक यह श्रेय पंथ का, कोटि-कोटि जन-गण का प्यारा
महिमामय स्मृतियों से जगमग,
अजर-अमर यह चिर-चिर सुन्दर।।
जगत्-वंद्य, विश्रुत गरिमामय,
अगणित गुण-गाथा से मनहर।।
यह पुराण नित नूतन गतिमय, जीवन-मरण सहारा।
घोर मूर्छना में स्पन्दनमय,
जागृति में कम्पित पीड़ामय।।

प्रस्तुत काव्यांश का केन्द्रीय भाव क्या है?

(1) देश के संघर्ष काल का चित्रण
(2) देश के निर्माण काल का चित्रण
(3) देश के गौरवमय यश का चित्रण
(4) देश की चुनौतियों का चित्रण

[Question ID = 191][Question Description = S18_Hindi Content/Pedagogy_Q101]

1. 1 [Option ID = 761]
2. 2 [Option ID = 762]
3. 3 [Option ID = 763]
4. 4 [Option ID = 764]

3) **दिए गए काव्यांश को ध्यानपूर्वक पढ़िए और पूछे गए प्रश्न के लिए सबसे उपयुक्त विकल्प का चयन करें।**

ज्योतिर्मय यह देश हमारा,
धवल हिमालय के ललाट पर, अरुण तिलक अति न्यारा।
कोटि-कोटि संवत्सर से यह चलता पथिक सनातन।
अंधकारमय पतन-निशा में,
दीप्तिमान स्वप्नों से पावन।।
पुण्य श्लोक यह श्रेय पंथ का, कोटि-कोटि जन-गण का प्यारा
महिमामय स्मृतियों से जगमग,
अजर-अमर यह चिर-चिर सुन्दर।।
जगत्-वंद्य, विश्रुत गरिमामय,
अगणित गुण-गाथा से मनहर।।
यह पुराण नित नूतन गतिमय, जीवन-मरण सहारा।
घोर मूर्छना में स्पन्दनमय,
जागृति में कम्पित पीड़ामय।।

कवि ने देश के कल्याणकारी मार्ग को किसके समान माना है?

(1) स्वर्ग भूमि
(2) हिमालय पर्वत
(3) चलते रहनेवाला पथिक
(4) पवित्र श्लोक

[Question ID = 192][Question Description = S18_Hindi Content/Pedagogy_Q102]

1. 1 [Option ID = 765]
2. 2 [Option ID = 766]
3. 3 [Option ID = 767]
4. 4 [Option ID = 768]

4) **दिए गए काव्यांश को ध्यानपूर्वक पढ़िए और पूछे गए प्रश्न के लिए सबसे उपयुक्त विकल्प का चयन करें।**

ज्योतिर्मय यह देश हमारा,
धवल हिमालय के ललाट पर, अरुण तिलक अति न्यारा।
कोटि-कोटि संवत्सर से यह चलता पथिक सनातन।
अंधकारमय पतन-निशा में,
दीप्तिमान स्वप्नों से पावन।।
पुण्य श्लोक यह श्रेय पंथ का, कोटि-कोटि जन-गण का प्यारा
महिमामय स्मृतियों से जगमग,
अजर-अमर यह चिर-चिर सुन्दर।।
जगत्-वंद्य, विश्रुत गरिमामय,
अगणित गुण-गाथा से मनहर।।
यह पुराण नित नूतन गतिमय, जीवन-मरण सहारा।
घोर मूर्छना में स्पन्दनमय,
जागृति में कम्पित पीड़ामय।।

कवि के अनुसार देश की कौन-सी बात मन को हर लेती है?

(1) अनेक गुण-गाथाएँ

(2) महिमामय स्मृति

(3) धवल हिमालय

(4) पुण्य श्लोक

[Question ID = 193][Question Description = S18_Hindi Content/Pedagogy_Q103]

1. 1 [Option ID = 769]
2. 2 [Option ID = 770]
3. 3 [Option ID = 771]
4. 4 [Option ID = 772]

5) **दिए गए काव्यांश को ध्यानपूर्वक पढ़िए और पूछे गए प्रश्न के लिए सबसे उपयुक्त विकल्प का चयन करें।**

ज्योतिर्मय यह देश हमारा,
धवल हिमालय के ललाट पर, अरुण तिलक अति न्यारा।
कोटि-कोटि संवत्सर से यह चलता पथिक सनातन।
अंधकारमय पतन-निशा में,
दीप्तिमान स्वप्नों से पावन।।
पुण्य श्लोक यह श्रेय पंथ का, कोटि-कोटि जन-गण का प्यारा
महिमामय स्मृतियों से जगमग,
अजर-अमर यह चिर-चिर सुन्दर।।
जगत्-वंद्य, विश्रुत गरिमामय,
अगणित गुण-गाथा से मनहर।।
यह पुराण नित नूतन गतिमय, जीवन-मरण सहारा।
घोर मूर्छना में स्पन्दनमय,
जागृति में कम्पित पीड़ामय।।

'विश्रुत' का अर्थ है :

(1) मोहक

(2) प्रसिद्ध

(3) विशेषता

(4) महिमा

[Question ID = 194][Question Description = S18_Hindi Content/Pedagogy_Q104]

1. 1 [Option ID = 773]
2. 2 [Option ID = 774]
3. 3 [Option ID = 775]
4. 4 [Option ID = 776]

6) **दिए गए काव्यांश को ध्यानपूर्वक पढ़िए और पूछे गए प्रश्न के लिए सबसे उपयुक्त विकल्प का चयन करें।**

ज्योतिर्मय यह देश हमारा,
धवल हिमालय के ललाट पर, अरुण तिलक अति न्यारा।
कोटि-कोटि संवत्सर से यह चलता पथिक सनातन।
अंधकारमय पतन-निशा में,
दीप्तिमान स्वप्नों से पावन।।
पुण्य श्लोक यह श्रेय पंथ का, कोटि-कोटि जन-गण का प्यारा
महिमामय स्मृतियों से जगमग,
अजर-अमर यह चिर-चिर सुन्दर।।
जगत्-वंद्य, विश्रुत गरिमामय,
अगणित गुण-गाथा से मनहर।।
यह पुराण नित नूतन गतिमय, जीवन-मरण सहारा।
घोर मूर्छना में स्पन्दनमय,
जागृति में कम्पित पीड़ामय।।

'अरूण तिलक' में रेखांकित शब्द क्या है?

(1) विशेषण
(2) संज्ञा
(3) सर्वनाम
(4) क्रिया

[Question ID = 195][Question Description = S18_Hindi Content/Pedagogy_Q105]

1. 1 [Option ID = 777]
2. 2 [Option ID = 778]
3. 3 [Option ID = 779]
4. 4 [Option ID = 780]

Topic:- HIN_Q106-120_L1_P2_CTET

1) बच्चों को अपने परिवेश में दो भाषाएँ सुनने को मिलती हैं। दो भाषाओं का सुनना__________

(1) बच्चों के लिए लाभकारी है
(2) बच्चों के लिए हानिकारक है
(3) इससे कोई भी प्रभाव नहीं पड़ेगा
(4) पारस्परिक रूप से बाधित करेगा

[Question ID = 196][Question Description = S18_Hindi Content/Pedagogy_Q106]

1. 1 [Option ID = 781]
2. 2 [Option ID = 782]
3. 3 [Option ID = 783]
4. 4 [Option ID = 784]

2) निम्नलिखित में से कौन-सा सिद्धान्त मातृभाषा के अधिगम के दौरान भाषा अधिगम की स्वाभाविक प्रक्रिया का मूलभूत सिद्धान्त **नहीं** है ?

(1) बोलना सीखने से पहले साक्षरता सीख लेना

(2) अपने परिवेश में परिवार के सदस्यों से सीखना

(3) रटने तथा कंठस्थीकरण के स्थान पर अवधारणात्मक समझ पर बल देना

(4) परिवेश में बोली जा रही दूसरी भाषाओं से अधिगम की संगतता नहीं होती

[Question ID = 197][Question Description = S18_Hindi Content/Pedagogy_Q107]

1. 1 [Option ID = 785]
2. 2 [Option ID = 786]
3. 3 [Option ID = 787]
4. 4 [Option ID = 788]

3) कौन-सा कथन सही **नहीं** है ?

(1) भाषा अधिगम संज्ञानात्मक गतिविधि है।

(2) अधिगम विकलांगता भाषा अधिगम से संबंधित नहीं है।

(3) बच्चों को उनकी अपनी गति के अनुसार काम करने देना शिक्षकों की ओर से एक बड़ी मदद है

(4) अधिगम विकलांगता की शुरू में ही पहचान कर लेना सफल परिणाम की कुँजी है

[Question ID = 198][Question Description = S18_Hindi Content/Pedagogy_Q108]

1. 1 [Option ID = 789]
2. 2 [Option ID = 790]
3. 3 [Option ID = 791]
4. 4 [Option ID = 792]

4) सबसे खराब कक्षा प्रणाली की पहचान करें :

(1) मैं अपने विद्यार्थियों को गलतियाँ करने की अनुमति देती हूँ।

(2) मैं अपने विद्यार्थियों को कक्षा में विचरने और चर्चा करने की अनुमति देती हूँ।

(3) मैं विद्यार्थियों को कक्षा में भाषा कार्य के लिए बोलने के लिए प्रोत्साहित करती हूँ।

(4) मैं लेखन कार्य के लिए प्रारूप तैयार करने पर बल नहीं देती हूँ

[Question ID = 199][Question Description = S18_Hindi Content/Pedagogy_Q109]

1. 1 [Option ID = 793]
2. 2 [Option ID = 794]
3. 3 [Option ID = 795]
4. 4 [Option ID = 796]

5) निम्नलिखित में से कौन-सा 'पठन' का विशिष्ट चरण **नहीं** है ?

(1) पाठ्य सामग्री में से किसी विशिष्ट वाक्य से निष्कर्ष निकालना

(2) अनुच्छेद का सारांश लिखना

(3) अनुच्छेद में भिन्न-भिन्न विचारों के बीच संबंध (जुड़ाव) को समझना

(4) अनुच्छेद में अलग-अलग शब्दों के वाक्य भेद (पार्ट ऑफ़ स्पीच) की पहचान करना

[Question ID = 200][Question Description = S18_Hindi Content/Pedagogy_Q110]

1. 1 [Option ID = 797]
2. 2 [Option ID = 798]
3. 3 [Option ID = 799]
4. 4 [Option ID = 800]

6) निम्नलिखित में से कौन-सी भाषा शिक्षा की अवधारणा **नहीं** है ?

(1) भाषा अन्तरण (ट्रान्सलैंग्युजिंग)

(2) समूह/संग्रह

(3) संस्कृति प्रघात

(4) शब्दअनुक्रमणिका

[Question ID = 201][Question Description = S18_Hindi Content/Pedagogy_Q111]

1. 1 [Option ID = 801]
2. 2 [Option ID = 802]
3. 3 [Option ID = 803]
4. 4 [Option ID = 804]

7) दूसरी भाषा (अंग्रेजी) की तुलना में प्रथम भाषा का अर्जन अपेक्षाकृत आसान है क्योंकि -

(1) अंग्रेजी जटिल भाषा है

(2) हमें हमारी प्रथम भाषा के बेहतर अवसर प्राप्त होते हैं

(3) प्रथम भाषा भारतीय भाषा है

(4) अंग्रेजी औपनिवेशिक भाषा है

[Question ID = 202][Question Description = S18_Hindi Content/Pedagogy_Q112]

1. 1 [Option ID = 805]
2. 2 [Option ID = 806]
3. 3 [Option ID = 807]
4. 4 [Option ID = 808]

8) यह किसने कहा कि "बच्चों में सहजात भाषिक क्षमता होती है और बच्चों में भाषा का विकास ठीक उसी प्रकार से होता है जैसा कि शेष जैवकीय कार्यों का विकास।"

(1) बी.एफ. स्किनर

(2) नॉम चॉमस्की

(3) लेव व्यागोत्सकी

(4) जीन पियाजे

[Question ID = 203][Question Description = S18_Hindi Content/Pedagogy_Q113]

1. 1 [Option ID = 809]
2. 2 [Option ID = 810]
3. 3 [Option ID = 811]
4. 4 [Option ID = 812]

9) व्याकरण के प्रभावशाली शिक्षण के बारें में कौन-सा कथन सही **नहीं** है ?

(1) वास्तविक संवाद में नियमों का प्रस्तुतीकरण

(2) संदर्भ में व्याकरण के प्रासंगिक नियमों को दर्शाना

(3) वास्तविक जीवन से जुड़े सम्प्रेषण में नियमों के अभ्यास करने के अवसर देना

(4) नियमों को रटकर और ड्रिल द्वारा व्याकरण सीखना

[Question ID = 204][Question Description = S18_Hindi Content/Pedagogy_Q114]

1. 1 [Option ID = 813]
2. 2 [Option ID = 814]
3. 3 [Option ID = 815]
4. 4 [Option ID = 816]

10) कौन–सा सिद्धान्त राष्ट्रीय शिक्षा नीति 2020 के अनुसार शिक्षा का मूलभूत सिद्धान्त **नहीं** है ?

(1) कक्षा तीन तक बुनियादी साक्षरता हासिल कर लेना

(2) कलाओं और विज्ञान में सम्बध्दता

(3) रटने की प्रवृत्ति और परीक्षाओं के लिए पढ़ने के स्थान पर अवधारणात्मक समझ पर बल देना

(4) सतत आकलन के लिए योगात्मक आकलन एक मुख्य प्रक्रिया के रूप में

[Question ID = 205][Question Description = S18_Hindi Content/Pedagogy_Q115]

1. 1 [Option ID = 817]
2. 2 [Option ID = 818]
3. 3 [Option ID = 819]
4. 4 [Option ID = 820]

11) निम्नलिखित में से कौन–सा कथन भाषा की कक्षा के संदर्भ में सही **नहीं** है ?

(1) ऐसी कक्षा जिसमें शोर हो रहा है, उससे संकेत मिलता है कि शिक्षार्थी सीख रहे हैं।

(2) अनुशासित कक्षा का तात्पर्य है कि जहाँ शिक्षार्थी चुपचाप बैठे हैं और अध्यापक अच्छी तरह से पढ़ा रहे हैं

(3) ''विचार करो, समूह में कार्य करो, साझा करो'' ये वे तरीके हैं जिनसे पूरी कक्षा को गतिविधि में संलग्न किया जा सकता है

(4) एक अध्यापिका विद्यार्थियों को कहानी का रोल प्ले करने के लिए कहती है

[Question ID = 206][Question Description = S18_Hindi Content/Pedagogy_Q116]

1. 1 [Option ID = 821]
2. 2 [Option ID = 822]
3. 3 [Option ID = 823]
4. 4 [Option ID = 824]

12) अनुभवजन्य अधिगम में क्या शामिल **नहीं** है ?

(1) कथावाचन आधारित शिक्षणशास्त्र

(2) कला एवं खेल समावेशित शिक्षणशास्त्र

(3) दक्षता आधारित अधिगम और शिक्षा

(4) विषयों के बारे में अंग्रेजी में सोचना और बोलना

[Question ID = 207][Question Description = S18_Hindi Content/Pedagogy_Q117]

1. 1 [Option ID = 825]
2. 2 [Option ID = 826]
3. 3 [Option ID = 827]
4. 4 [Option ID = 828]

13) निम्नलिखित में से कौन–सी युक्ति चुनौतीपूर्ण बच्चों को सहायता देने के संदर्भ में संगतपूर्ण **नहीं** है ?

(1) अध्यापक को कक्षा में अधिगम विकलांगता की पहचान करने के लिए अभिभावकों और सहयोगी अध्यापकों से मदद लेनी चाहिए

(2) अधिगम विकलांगताओं की पहचान जितना जल्दी हो सके कर लेनी चाहिए

(3) अध्यापक को चाहिए कि वह अधिगम विकलांगता वाले शिक्षार्थियों को उनकी गति के अनुसार कार्य करने दे और आत्मनिर्भर बनने में मदद करें

(4) अध्यापक को विशेष आवश्यकता वाले शिक्षार्थियों की दूसरे सहपाठियों द्वारा मदद करने के लिए निरुत्साहित करना चाहिए जिससे वे आत्मनिर्भर बन सकें

[Question ID = 208][Question Description = S18_Hindi Content/Pedagogy_Q118]

1. 1 [Option ID = 829]
2. 2 [Option ID = 830]
3. 3 [Option ID = 831]
4. 4 [Option ID = 832]

14) सबसे निकृष्ट/अनुचित कक्षा प्रणाली की पहचान करें

(1) पाठ्यपुस्तक में अगला क्या लिखा है, अध्यापक उसके अनुसार योजना बनाती है

(2) अध्यापक को प्रामाणिक पाठ्य सामग्री जैसा कुछ समाचारपत्र से लेना चाहिए और उसका इस्तेमाल करना चाहिए

(3) अध्यापक को कुछ अधिक विचार करने की ज़रूरत नहीं है, वह कक्षा में जाए और देखे क्या किया जा सकता है

(4) अध्यापक पिछली कक्षा में पढ़ाए गए पाठों के संदर्भ का प्रयोग करती है

[Question ID = 209][Question Description = S18_Hindi Content/Pedagogy_Q119]

1. 1 [Option ID = 833]
2. 2 [Option ID = 834]
3. 3 [Option ID = 835]
4. 4 [Option ID = 836]

15) पाठ योजना बनाते समय कौन–सी बात ध्यान में **नहीं** रखनी चाहिए ?

(1) विद्यार्थियों के सीखने की गति

(2) आपके पाठ के दिन का समय

(3) गतिविधियों का क्रम

(4) अनुच्छेद के बारे में अभिभावकों की पसन्द

[Question ID = 210][Question Description = S18_Hindi Content/Pedagogy_Q120]

1. 1 [Option ID = 837]
2. 2 [Option ID = 838]
3. 3 [Option ID = 839]
4. 4 [Option ID = 840]

Topic:- Telugu_Q121-128_L2_P2_CTET

1)

సూచన : ఈ క్రింది ఇవ్వబడిన వ్యాసభాగమును చదివి ప్రశ్నకు సమాధానములు రాయండి.

తెలుగు వాఙ్మయ సముద్ధారకుడు సి.పి. బ్రౌన్ అడుగుజాడల్లో తెలుగు భాషా వికాసానికి కృషి చెసిన అపర బ్రౌన్ జె.పి.ఎల్.గ్విన్. గ్విన్ పూర్తి పేరు జాన్ పీటర్ లూసియన్ గ్విన్. జాన్ ట్యూడర్ గ్విన్ జాన్‌దంపతుల సంతానంగా, గ్విన్ 22–జూన్ 1916 లండన్‌లో జన్మించారు. ఆక్స్‌ఫర్డ్‌లోని డ్రేగన్ ప్రాథమిక పాఠశాలలో చదివిన తర్వాత, ఐర్లాండ్‌లోని, సెంట్‌కొలంబస్ కాలేజ్‌లోను,డబ్లిన్‌లోని ట్రినిటి కాలేజ్‌లోను చదివి పట్టభద్రులైనారు.

1929లో ఇండియన్ సివిల్ సర్వీస్ అధికారిగా, మద్రాస్‌ప్రభుత్వంలో చేరారు. బళ్ళారి తహసీల్దార్,కంట్ల కృష్ణమూర్తి రావు వద్ద అసిస్టెంట్ కలెక్టర్‌గా శిక్షణ పూర్తి చేసి, గుంటూరు, విశాఖపట్నం, పశ్చిమగోదావరి, కడప జిల్లాల్లో కొంతా కాలం జిల్లా రెవెన్యూ అధికారిగా, తర్వాత కలెక్టర్‌గా పని చేసి ప్రజల మన్ననలందుకొన్నారు. ఏలూరులో పనిచేస్తున్నపుడు అక్కడ జిల్లా పోలీస్ అధికారి కూతురు పెట్రిషియా (పెగ్గి)ను పెళ్ళాడారు. వారిది ప్రేమ వివాహం. గ్విన్ దంపతులకు ఇద్దరు కుమారులు. ఇద్దరూ ఉన్నతోద్యోగులుగా వున్నారు.

భారతదేశానికి స్వాతంత్ర్యం వచ్చిన తర్వాత చాలమంది బ్రిటిష్ అధికారులు ఇంగ్లండు చేరారు. భారతదేశం మొత్తం మీద, ఈ దేశాన్ని వదిలివెళ్లిన చివరి ఐ.ఏ.ఎస్. అధికారి జె.పి.ఎల్.గ్విన్. స్వతంత్ర భారతదేశంలో పాతికేళ్ళు వివిధ హెూదాలో పనిచేశారు. 1967లో స్వచ్ఛందంగా పదవీ విరమణచేసి, లండన్‌కు 25 కి.మీ. దూరంలోని బ్రామ్లి గ్రామంలో స్థిరనివాస మేర్పరచుకొన్నారు. జిల్లా కలెక్టర్, ట్రాన్స్‌పోర్ట్ కమీషనర్ రెవెన్యూ కమీషన్ పదవులను నిర్వహించి, ప్రాథమిక విద్యాశాఖ కార్యదర్శిగా ప్రాథమిక విద్యావిధానాన్ని పటిష్ఠం చేశారు. గిరిజన ప్రాంతాల్లో విరివిగా ప్రాథమిక పాఠశాలలను స్థాపించారు. విద్యాశాఖ కార్యదర్శిగా వున్నపుడు ప్రభుత్వం తెలుగు భాషా వికాసం కోసం 'గ్విన్ కమిటీని' ఏర్పాటు చేసింది. పింగళి లక్ష్మీకాంతం, దివాకర్ల వేంకటావధాని, భద్రిరాజు కృష్ణమూర్తి, మరికొందరు పండితులతో ఏర్పాటైన సంఘం సిఫార్స్ మేరకు 1968 ఆగష్టులో తెలుగు అకాడమి అవతరించింది.

1960-64 మధ్య హైదరాబాద్‌లోని బర్కత్‌పురా ప్రాంతంలో "ఇన్‌స్టిట్యూట్ ఆఫ్ ఏష్యన్ స్టడీస్‌లో తెలుగు నేర్పే కార్యక్రమానికి శ్రీకారం చుట్టారు." భద్రిరాజు కృష్ణమూర్తి సహకారంతో ఆధునిక తెలుగు వ్యాకరణం రచించారు. సమకాలీన రాజకీయ నాయకులతో చక్కని పరిచయం కలవారు. గ్విన్ పి.వి. నరసింహారావుతో సన్నిహితంగా వుండేవారు. గ్రాంథిక భాషా వాదాన్ని వదులుకొని, సజీవమైన వ్యావహారిక భాషను పెంపొందించాలన్న ఆశయమే, ఆయనకు తెలుగు – ఇంగ్లీషు నిఘంటువు కూర్పుకు ప్రేరేపించింది.

1854 ప్రాంతాల్లో, సి.పి.బ్రౌన్ కూర్చిన తెలుగు – ఇంగ్లీషు నిఘంటువులో ఆధునిక తెలుగుభాషా ప్రయోగాలు లేవని గ్రహించి, ఆ లోటును పూడ్చాలన్న సంకల్పంతో స్వయంగా తెలుగు – ఇంగ్లీషు నిఘంటువును

కూర్చడానికి పూనుకున్నారు. ఈ బృహత్ కార్యసాధనలో భద్రిరాజు కృష్ణమూర్తి సూచన మేరకు, ఉస్మానియా విశ్వవిద్యాలయ భాషాశాస్త్రవిభాగంలో అధ్యాపకులుగా వుండిన జొన్నలగడ్డ వేంకటేశ్వరశాస్త్రి సంపూర్ణ సహకారమందుకొన్నారు. ఈ నిఘంటువు నిర్మాణం గ్విన్ లండన్ చేరిన తర్వాత ప్రారంభించారు. 1985-86 ప్రాంతాల్లో ప్రారంభించిన పనిని 1992లో పూర్తి చేశారు. 28,000 పదాలతో గల ఈ బృహన్నిఘంటువును ఆక్స్‌ఫర్డ్

యూనివర్సిటి ప్రెస్ (ఢిల్లీ) ప్రచురించింది.

ఆధునిక రచయితల రచన నుండి సేకరించిన సమాచారం ఆధారంగా ఈ నిఘంటువు నిర్మాణం సాగింది. ప్రముఖ భాషా శాస్త్రవేత్త గిడుగు వెంకటసీతాపతి అభిప్రాయం ప్రకారం, "మారుతున్న భాషకు అనుగుణంగా, నిఘంటువులు కనీసం 20 సంవత్సరాల కొకమారు సంస్కరణ జరగాలి. అపుడే నిఘంటువులు సజీవ భాష కు యోగ్యమైన ప్రాతినిధ్యం వహిస్తాయి." ఈ సూత్రం మేరకు వెబ్‌స్టర్ ఇంగ్లీషు నిఘంటువు ప్రచురణ వెలువడుతూ వుంది. అట్టి పలు సంపుటాలు, సుప్రసిద్ధ విద్యావేత్త, ఆంగ్లాభాషావేత్త, రైటానరబుల్ శ్రీనివాస శాస్త్రి వద్ద వుండేవి.

లండన్‌లో ఆంగ్లోపన్యాసకులుగా వుంటున్న గూటాల కృష్ణమూర్తి,గ్విన్‌కు సన్నిహిత మిత్రులు. కృష్ణమూర్తి మాటల్లోనే గ్విన్ వ్యక్తిత్వ విశేషలు: "వ్యక్తిగా గ్విన్ నిగర్వి, మితభాషి, ఉదార హృదయుడు, కార్యదీక్షాపరుడు. ఉద్యోగ విధుల నిర్వహణలో పూర్ణంగా నిమగ్నుడై, తనకాలాన్ని విజ్ఞతను నూటికి నూరుపాళ్ళు ధారపోసిన వాడు.నిజాయితీకి నిర్భీతికి ప్రతీక" అంటారు కృష్ణమూర్తి.

గ్విన్ ఔదార్యం విశిష్టమైనది. ఎవరి నుండైన చిన్న సహయం అందినా దానికి పదిరెట్లు, ఏదో రూపంలో చెల్లించేవాడు.గ్విన్ కూర్చిన నిఘంటువులో నా సహకారం అంతగాలేదు.అయినా ఉపోద్ఘాతంలో సుదీర్ఘంగా, అర్హతకు మిన్నగ కృతజ్ఞతలు తెలిపారు. వారు నాకు బహుకరించిన నిఘంటువు ప్రతి ఫ్లైలీఫ్ పై స్వంత దస్తూరీలో మరోమారు కృతజ్ఞత చెప్పారు. ఇందులో మరో విశేషముంది. ఈ ఫ్లైలీఫ్ మీద తాను రాయవలసినదంతా ఇంగ్లీషులోనే రాసినా, నాపేరు మాత్రం తెలుగులో రాస్తూ " నేను తెలుగులో రాయటం ఇదే ఆఖరుసారేమో" అన్నారు, చిరునవ్వుతో. "నాకు తెలిసినంత వరకూ గ్విన్ తెలుగులో వాక్యం రాసినట్లు లేదు." గ్విన్ తో, ఈ వ్యాసకర్త అనుబంధం: 1975 ఏప్రిల్‌లో, హైదరాబాదులో జరిగిన ప్రథమ ప్రపంచ మహసభలో వారిని చూశాను. పరిచయం కలుగలేదు. 1994 ఏప్రిల్ ఆంధ్రప్రభ సచిత్ర వార పత్రికలో, సి.పి. బ్రౌన్ స్మారక గ్రంథాలయాన్ని గురించి, బ్రౌన్ మెమోరియల్ ట్రస్టు కార్యదర్శిగ, నేను రాసిన వ్యాసం ప్రచురింపబడింది. గ్విన్ సహచరులుగ, గంటూరు జిల్లా కలెక్టరుగా పనిచేసి విశ్రాంతి తీసుకంటున్న పి.వి. రత్నం. నావ్యాసాన్ని డిల్లీలో వుంటున్న గ్విన్ కు పంపారు. వ్యాసం అందుకున్న గ్విన్ 31-10-1994 న నాకు ఉత్తరం రాస్తూ సి.పి. బ్రౌన్ స్మృతి చిహ్నంగా కడపలో గ్రంథాలయ నిర్మాణం జరగటం సంతోషంఅన్నారు. కడపతో తన అనుబంధాన్ని గుర్తు చేసుకొంటూ, ఎన్నికల ప్రచార నిమిత్తం ఇందిరాగాంధి కడపకు వచ్చేరోజే తాను కడపలో ఉండటం యాదృచ్చికం అన్నారు.

గ్విన్ నాకు జాబ్ రాస్తూ "మీ గ్రంథాలయంలో, సి.పి.బ్రౌన్ కూర్చిన తెలుగు–ఇంగ్లీషు నిఘంటువు మొదటి ఎడిషన్ (1852-53) వుందా అని అడుగుతూ, నా వద్ద వుంది . మీకు పంపగలను స్వీకరిస్తారా?" అని రాశారు. ఆ నిఘంటువులోని చివరి పేజి చిరిగి వుండాగా, 1962 నాటి ఎడిషన్‌లో చివరిపేజిలోని అదే విషయాన్ని జిరాక్స్ చేయించి, హైదరాబాదులోని మామిడిపూడి గోపాలకృష్ణన్ (ఐ.ఎ.ఎస్) కు పంపారు. గ్విన్‌కోరిక మేరకు తెలుగు–ఇంగ్లీషు నిఘంటువును చక్కగా బైండ్ చేయించి, గోపాలకృష్ణన్ నాకు పంపారు. గోపాల కృష్ణన్ 1961-1963 లో కడప కలెక్టరుగా నాకు సుపరిచితులు.

బ్రౌన్ నిఘంటువు మొదటిఎడిషన్ చర్చి మిషనరి డేవిడ్ బాంబర్ తనకు ఇచ్చినట్లు రాశారు. ఈ నిఘంటువుతోపాటు గ్విన్ తాను కూర్చిన తెలుగు–ఇంగ్లీషు నిఘంటువును (ఆక్స్‌ఫర్డ్ యూనివర్సిటీ ప్రెస్ ప్రచురణ) నాకు పంపారు. తన నిఘంటువుతోపాటు, ఎ.గెల్లెట్ (ఐ.ఎ.ఎస్) కూర్చిన తెలుగు నిఘంటువును పంపారు. ఈనిఘంటువులో తెలుగు పదాలు ఇంగ్లీషు లిపిలో ముద్రించారు. ఈ నిఘంటువు ముద్రణకుబొబ్బిలి రాజా ఆర్థిక సహాయమందించారు.

గోపాలకృష్ణన్ ఎక్కడ కలెక్టర్‌గా పని చేశారు?

(1) కడప
(2) ఢీల్లీ
(3) గంటూరు
(4) బళ్లారి.

[Question ID = 331][Question Description = S2_Telugu_Q121]

1. 1 [Option ID = 1321]
2. 2 [Option ID = 1322]
3. 3 [Option ID = 1323]
4. 4 [Option ID = 1324]

2)

సూచన : ఈ క్రింది ఇవ్వబడిన వ్యాసభాగమును చదివి ప్రశ్నకు సమాధానములు రాయండి.

తెలుగు వాఙ్మయ సముద్ధారకుడు సి.పి. బ్రౌన్ అడుగుజాడల్లో తెలుగు భాషా వికాసానికి కృషి చెసిన అపర బ్రౌన్ జె.పి.ఎల్.గ్విన్. గ్విన్ పూర్తి పేరు జాన్ పీటర్ లూసియన్ గ్విన్. జాన్ ట్యూడర్ గ్విన్ జాన్‌దంపతుల సంతానంగా, గ్విన్ 22–జూన్ 1916 లండన్‌లో జన్మించారు. ఆక్స్‌ఫర్డ్‌లోని డ్రేగన్ ప్రాథమిక పాఠశాలలో చదివిన తర్వాత, ఐర్లాండ్‌లోని, సెంట్‌కొలంబస్ కాలేజ్‌లోను,డబ్లిన్‌లోని ట్రినిటీ కాలేజ్‌లోను చదివి పట్టభద్రులైనారు.

1929లో ఇండియన్ సివిల్ సర్వీస్ అధికారిగా, మద్రాస్‌ప్రభుత్వంలో చేరారు. బళ్ళారి తహసీల్‌దార్,కంట్ల కృష్ణమూర్తి రావు వద్ద అసిస్టెంట్ కలెక్టర్‌గా శిక్షణ పూర్తి చేసి, గుంటూరు, విశాఖపట్నం, పశ్చిమగోదావరి, కడప జిల్లాల్లో కొంతా కాలం జిల్లా రెవెన్యూ అధికారిగా, తర్వాత కలెక్టర్‌గా పని చేసి ప్రజల మన్ననలందుకొన్నారు. ఏలూరులో పనిచేస్తున్నపుడు అక్కడ జిల్లా పొలీస్ అధికారి కూతురు పెట్రిషియా (పెగ్గి)ను పెళ్ళాడారు. వారిది ప్రేమ వివాహం. గ్విన్ దంపతులకు ఇద్దరు కుమారులు. ఇద్దరూ ఉన్నతోద్యోగులుగా వున్నారు.

భారతదేశానికి స్వాతంత్ర్యం వచ్చిన తర్వాత చాలమంది బ్రిటిష్ అధికారులు ఇంగ్లండు చేరారు. భారతదేశం మొత్తం మీద, ఈ దేశాన్ని వదిలివెళ్లిన చివరి ఐ.ఏ.ఎస్. అధికారి జె.పి.ఎల్.గ్విన్. స్వతంత్ర భారతదేశంలో పాతికేళ్ళు వివిధ హెూదాలో పనిచేశారు. 1967లో స్వచ్ఛందంగా పదవీ విరమణచేసి, లండన్‌కు 25 కి.మీ. దూరంలోని బ్రామ్లి గ్రామంలో స్థిరనివాస మేర్పరచుకొన్నారు. జిల్లా కలెక్టర్, ట్రాన్స్‌పోర్ట్ కమీషనర్ రెవెన్యూ కమీషన్ పదవులను నిర్వహించి, ప్రాథమిక విద్యాశాఖ కార్యదర్శిగా ప్రాథమిక విద్యావిధానాన్ని పటిష్టం చేశారు. గిరిజన ప్రాంతాల్లో విరివిగా ప్రాథమిక పాఠశాలలను స్థాపించారు. విద్యాశాఖ కార్యదర్శిగా వున్నపుడు ప్రభుత్వం తెలుగు భాషా వికాసం కోసం 'గ్విన్ కమిటీని' ఏర్పాటు చేసింది. పింగళి లక్ష్మీకాంతం, దివాకర్ల వేంకటావధాని, భద్రిరాజు కృష్ణమూర్తి, మరికొందరు పండితులతో ఏర్పాటైన సంఘం సిఫార్స్ మేరకు 1968 ఆగష్టులో తెలుగు అకాడమి అవతరించింది.

1960-64 మధ్య హైదరాబాద్‌లోని బర్కత్‌పురా ప్రాంతంలో "ఇన్‌స్టిట్యూట్ ఆఫ్ ఏష్యన్ స్టడీస్‌లో తెలుగు నేర్పే కార్యక్రమానికి శ్రీకారం చుట్టారు." భద్రిరాజు కృష్ణమూర్తి సహకారంతో ఆధునిక తెలుగు వ్యాకరణం రచించారు. సమకాలీన రాజకీయ నాయకులతో చక్కని పరిచయం

కలవారు. గ్విన్ పి.వి. నరసింహారావుతో సన్నిహితంగా వుండేవారు. గ్రాంథిక భాషా వాదాన్ని వదులుకొని, సజీవమైన వ్యావహారిక భాషను పెంపొందించాలన్న ఆశయమే, ఆయనకు తెలుగు – ఇంగ్లీషు నిఘంటువు కూర్పుకు ప్రేరేపించింది.

1854 ప్రాంతాల్లో, సి.పి.బ్రౌన్ కూర్చిన తెలుగు – ఇంగ్లీషు నిఘంటువులో ఆధునిక తెలుగుభాషా ప్రయోగాలు లేవని గ్రహించి, ఆ లోటును పూడ్చాలన్న సంకల్పంతో స్వయంగా తెలుగు – ఇంగ్లీషు నిఘంటువును

కూర్చడానికి పూనుకున్నారు. ఈ బృహత్ కార్యసాధనలో భద్రిరాజు కృష్ణమూర్తి సూచన మేరకు, ఉస్మానియా విశ్వవిద్యాలయ భాషాశాస్త్రవిభాగంలో అధ్యాపకులుగా వుండిన జొన్నలగడ్డ వేంకటేశ్వరశాస్త్రి సంపూర్ణ సహకారమందుకొన్నారు. ఈ నిఘంటువు నిర్మాణం గ్విన్ లండన్ చేరిన తర్వాత ప్రారంభించారు. 1985-86 ప్రాంతాల్లో ప్రారంభించిన పనిని 1992లో పూర్తి చేశారు. 28,000 పదాలతో గల ఈ బృహన్నిఘంటువును ఆక్స్‌ఫర్డ్ యూనివర్సిటీ ప్రెస్ (డిల్లీ) ప్రచురించింది.

ఆధునిక రచయితల రచన నుండి సేకరించిన సమాచారం ఆధారంగా ఈ నిఘంటువు నిర్మాణం సాగింది. ప్రముఖ భాషా శాస్త్రవేత్త గిడుగు వెంకటసీతాపతి అభిప్రాయం ప్రకారం, “మారుతున్న భాషకు అనుగుణంగా, నిఘంటువులు కనీసం 20 సంవత్సరాల కొకమారు సంస్కరణ జరగాలి. అపుడే నిఘంటువులు సజీవ భాష కు యోగ్యమైన ప్రాతినిధ్యం వహిస్తాయి.” ఈ సూత్రం మేరకు వెబ్‌స్టర్ ఇంగ్లీషు నిఘంటువు ప్రచురణ వెలువడుతూ వుంది. అట్టి పలు సంపుటాలు, సుప్రసిద్ధ విద్యావేత్త, ఆంగ్లాభాషావేత్త, రైటానరబుల్ శ్రీనివాస శాస్త్రి వద్ద వుండేవి.

లండన్‌లో ఆంగ్లోపన్యాసకులుగా వుంటున్న గూటాల కృష్ణమూర్తి,గ్విన్‌కు సన్నిహిత మిత్రులు. కృష్ణమూర్తి మాటల్లోనే గ్విన్ వ్యక్తిత్వ విశేషలు: “వ్యక్తిగా గ్విన్ నిగర్వి, మితభాషి, ఉదార హృదయుడు, కార్యదీక్షాపరుడు. ఉద్యోగ విధుల నిర్వహణలో పూర్ణంగా నిమగ్నుడై, తనకాలాన్ని విజ్ఞతను నూటికి నూరుపాళ్ళు ధారపోసిన వాడు.నిజాయితీకి నిర్భీతికి ప్రతీక” అంటారు కృష్ణమూర్తి.

గ్విన్ ఔదార్యం విశిష్టమైనది. ఎవరి నుండైన చిన్న సహయం అందినా దానికి పదిరెట్లు, ఏదో రూపంలో చెల్లించేవాడు.గ్విన్ కూర్చిన నిఘంటువులో నా సహకారం అంతగాలేదు.అయినా ఉపోద్ఘాతంలో సుదీర్ఘంగా, అర్హతకు మిన్నగ కృతజ్ఞతలు తెలిపారు. వారు నాకు బహుకరించిన నిఘంటువు ప్రతి ఫ్లైలీఫ్ పై స్వంత దస్తూరీలో మరోమారు కృతజ్ఞత చెప్పారు. ఇందులో మరో విశేషముంది.ఈ ఫ్లైలీఫ్ మీద తాను రాయవలసినదంతా ఇంగ్లీషులోనే రాసినా, నాపేరు మాత్రం తెలుగులో రాస్తూ “ నేను తెలుగులో రాయటం ఇదే ఆఖరుసారేమో” అన్నారు, చిరునవ్వుతో. “నాకు తెలిసినంత వరకూ గ్విన్ తెలుగులో వాక్యం రాసినట్లు లేదు.” గ్విన్ తో, ఈ వ్యాసకర్త అనుబంధం: 1975 ఏప్రిల్‌లో, హైదరాబాదులో జరిగిన ప్రథమ ప్రపంచ మహసభలో వారిని చూశాను. పరిచయం కలుగలేదు. 1994 ఏప్రిల్ ఆంధ్రప్రభ సచిత్ర వార పత్రికలో, సి.పి. బ్రౌన్ స్మారక గ్రంథాలయాన్ని గురించి, బ్రౌన్ మెమోరియల్ ట్రస్టు కార్యదర్శిగ, నేను రాసిన వ్యాసం ప్రచురింపబడింది. గ్విన్ సహచరులుగ, గంటూరు జిల్లా కలెక్టరుగా పనిచేసి విశ్రాంతి తీసుకంటున్న పి.వి. రత్నం. నావ్యాసాన్ని డిల్లీలో వుంటున్న గ్విన్ కు పంపారు. వ్యాసం అందుకున్న గ్విన్ 31-10-1994 న నాకు ఉత్తరం రాస్తూ సి.పి. బ్రౌన్ స్మృతి చిహ్నంగా కడపలో గ్రంథాలయ నిర్మాణం జరగటం సంతోషంఅన్నారు. కడపతో తన అనుబంధాన్ని గుర్తు చేసుకొంటూ, ఎన్నికల ప్రచార నిమిత్తం ఇందిరాగాంధి కడపకు వచ్చేరోజే తాను కడపలో ఉండటం యాదృచ్ఛికం అన్నారు.

గ్విన్ నాకు జాబ్ రాస్తూ “మీ గ్రంథాలయంలో, సి.పి.బ్రౌన్ కూర్చిన తెలుగు–ఇంగ్లీషు నిఘంటువు మొదటి ఎడిషన్ (1852-53) వుందా అని అడుగుతూ, నా వద్ద వుంది . మీకు పంపగలను స్వీకరిస్తారా?” అని రాశారు. ఆ నిఘంటువులోని చివరి పేజి చిరిగి వుండాగా, 1962 నాటి ఎడిషన్‌లో చివరిపేజిలోని అదే విషయాన్ని జిరాక్స్ చేయించి, హైదరాబాదులోని మామిడిపూడి గోపాలకృష్ణన్ (ఐ.ఎ.ఎస్) కు పంపారు. గ్విన్‌కోరిక మేరకు తెలుగు–ఇంగ్లీషు నిఘంటువును చక్కగా బైండ్ చేయించి, గోపాలకృష్ణన్ నాకు పంపారు. గోపాల కృష్ణన్ 1961-1963 లో కడప కలెక్టరుగా నాకు సుపరిచితులు.

బ్రౌన్ నిఘంటువు మొదటిఎడిషన్ చర్చి మిషనరి డేవిడ్ బాంబర్ తనకు ఇచ్చినట్లు రాశారు. ఈ నిఘంటువుతోపాటు గ్విన్ తాను కూర్చిన తెలుగు–ఇంగ్లీషు నిఘంటువును (ఆక్స్‌ఫర్డ్ యూనివర్సిటీ ప్రెస్ ప్రచురణ) నాకు పంపారు. తన నిఘంటువుతోపాటు, ఎ.గెల్లెట్ (ఐ.ఎ.ఎస్) కూర్చిన తెలుగు నిఘంటువును పంపారు. ఈనిఘంటువులో తెలుగు పదాలు ఇంగ్లీషు లిపిలో ముద్రించారు. ఈ నిఘంటువు ముద్రణకుబొబ్బిలి రాజా ఆర్థిక సహాయమందించారు.

ఎ. గెల్లెట్ కూర్చిన తెలుగునిఘంటువు కు సహకారం అందించినది.

(1) డేవిడ్ బాంబర్
(2) బొబ్బిలి రాజా
(3) గ్విన్
(4) సి.పి. బ్రౌన్

[Question ID = 332][Question Description = S2_Telugu_Q122]

1. 1 [Option ID = 1325]
2. 2 [Option ID = 1326]
3. 3 [Option ID = 1327]
4. 4 [Option ID = 1328]

3)

సూచన : ఈ క్రింది ఇవ్వబడిన వ్యాసభాగమును చదివి ప్రశ్నకు సమాధానములు రాయండి.

తెలుగు వాఙ్మయ సముద్ధారకుడు సి.పి. బ్రౌన్ అడుగుజాడల్లో తెలుగు భాషా వికాసానికి కృషి చెసిన అపర బ్రౌన్ జె.పి.ఎల్.గ్విన్. గ్విన్ పూర్తి పేరు జాన్ పీటర్ లూసియన్ గ్విన్. జాన్ ట్యూడర్ గ్విన్ జాన్‌దంపతుల సంతానంగా, గ్విన్ 22–జూన్ 1916 లండన్‌లో జన్మించారు. ఆక్స్‌ఫర్డ్‌లోని డ్రేగన్ ప్రాథమిక పాఠశాలలో చదివిన తర్వాత, ఐర్లాండ్‌లోని, సెంట్‌కొలంబస్ కాలేజ్‌లోను,డబ్లిన్‌లోని ట్రినిటి కాలేజ్‌లోను చదివి పట్టభద్రులైనారు.

1929లో ఇండియన్ సివిల్ సర్వీస్ అధికారిగా, మద్రాస్‌ప్రభుత్వంలో చేరారు. బళ్ళారి తహసీల్‌దార్,కంట్ల కృష్ణమూర్తి రావు వద్ద అసిస్టెంట్ కలెక్టర్‌గా శిక్షణ పూర్తి చేసి, గుంటూరు, విశాఖపట్నం, పశ్చిమగోదావరి, కడప జిల్లాల్లో కొంతా కాలం జిల్లా రెవెన్యూ అధికారిగా, తర్వాత కలెక్టర్‌గా పని చేసి ప్రజల మన్ననలందుకొన్నారు. ఏలూరులో పనిచేస్తున్నపుడు అక్కడ జిల్లా పోలీస్ అధికారి కూతురు పెట్రిషియా (పెగ్గి)ను పెళ్ళాడారు. వారిది ప్రేమ వివాహం. గ్విన్ దంపతులకు ఇద్దరు కుమారులు. ఇద్దరూ ఉన్నతోద్యోగులుగా వున్నారు.

భారతదేశానికి స్వాతంత్ర్యం వచ్చిన తర్వాత చాలమంది బ్రిటిష్ అధికారులు ఇంగ్లండు చేరారు. భారతదేశం మొత్తం మీద, ఈ దేశాన్ని వదిలివెళ్ళిన చివరి ఐ.ఏ.ఎస్. అధికారి జె.పి.ఎల్.గ్విన్. స్వతంత్ర భారతదేశంలో పాతికేళ్లు వివిధ హోదాలో పనిచేశారు. 1967లో స్వచ్ఛందంగా

పదవీ విరమణచేసి, లండన్‌కు 25 కి.మీ. దూరంలోని బ్రామ్లి గ్రామంలో స్థిరనివాస మేర్పరచుకొన్నారు. జిల్లా కలెక్టర్, ట్రాన్స్‌పోర్ట్ కమీషనర్ రెవెన్యూ కమీషన్ పదవులను నిర్వహించి, ప్రాథమిక విద్యాశాఖ కార్యదర్శిగా ప్రాథమిక విద్యావిధానాన్ని పటిష్టం చేశారు. గిరిజన ప్రాంతాల్లో విరివిగా ప్రాథమిక పాఠశాలలను స్థాపించారు. విద్యాశాఖ కార్యదర్శిగా వున్నపుడు ప్రభుత్వం తెలుగు భాషా వికాసం కోసం 'గ్విన్ కమిటీని' ఏర్పాటు చేసింది. పింగళి లక్ష్మీకాంతం, దివాకర్ల వేంకటావధాని, భద్రిరాజు కృష్ణమూర్తి, మరికొందరు పండితులతో ఏర్పాటైన సంఘం సిఫార్స్ మేరకు 1968 ఆగష్టులో తెలుగు అకాడమి అవతరించింది.

1960-64 మధ్య హైదరాబాద్‌లోని బర్కత్‌పురా ప్రాంతంలో "ఇన్‌స్టిట్యూట్ ఆఫ్ ఏష్యన్ స్టడీస్‌లో తెలుగు నేర్పే కార్యక్రమానికి శ్రీకారం చుట్టారు." భద్రిరాజు కృష్ణమూర్తి సహకారంతో ఆధునిక తెలుగు వ్యాకరణం రచించారు. సమకాలీన రాజకీయ నాయకులతో చక్కని పరిచయం కలవారు. గ్విన్ పి.వి. నరసింహారావుతో సన్నిహితంగా వుండేవారు. గ్రాంథిక భాషా వాదాన్ని వదులుకొని, సజీవమైన వ్యావహారిక భాషను పెంపొందించాలన్న ఆశయమే, ఆయనకు తెలుగు – ఇంగ్లీషు నిఘంటువు కూర్పుకు ప్రేరేపించింది.

1854 ప్రాంతాల్లో, సి.పి.బ్రౌన్ కూర్చిన తెలుగు – ఇంగ్లీషు నిఘంటువులో ఆధునిక తెలుగుభాషా ప్రయోగాలు లేవని గ్రహించి, ఆ లోటును పూడ్చాలన్న సంకల్పంతో స్వయంగా తెలుగు – ఇంగ్లీషు నిఘంటువును

కూర్చడానికి పూనుకున్నారు. ఈ బృహత్ కార్యసాధనలో భద్రిరాజు కృష్ణమూర్తి సూచన మేరకు, ఉస్మానియా విశ్వవిద్యాలయ భాషాశాస్త్రవిభాగంలో అధ్యాపకులుగా వుండిన జొన్నలగడ్డ వేంకటేశ్వరశాస్త్రి సంపూర్ణ సహకారమందుకొన్నారు. ఈ నిఘంటువు నిర్మాణం గ్విన్ లండన్ చేరిన తర్వాత ప్రారంభించారు. 1985-86 ప్రాంతాల్లో ప్రారంభించిన పనిని 1992లో పూర్తి చేశారు. 28,000 పదాలతో గల ఈ బృహన్నిఘంటువును ఆక్స్‌ఫర్డ్ యూనివర్సిటీ ప్రెస్ (డిల్లీ) ప్రచురించింది.

ఆధునిక రచయితల రచన నుండి సేకరించిన సమాచారం ఆధారంగా ఈ నిఘంటువు నిర్మాణం సాగింది. ప్రముఖ భాషా శాస్త్రవేత్త గిడుగు వెంకటసీతాపతి అభిప్రాయం ప్రకారం, "మారుతున్న భాషకు అనుగుణంగా, నిఘంటువులు కనీసం 20 సంవత్సరాల కొకమారు సంస్కరణ జరగాలి. అపుడే నిఘంటువులు సజీవ భాష కు యోగ్యమైన ప్రాతినిధ్యం వహిస్తాయి." ఈ సూత్రం మేరకు వెబ్‌స్టర్ ఇంగ్లీషు నిఘంటువు ప్రచురణ వెలువడుతూ వుంది. అట్టి పలు సంపుటాలు, సుప్రసిద్ధ విద్యావేత్త, ఆంగ్లాభాషావేత్త, రైటానరబుల్ శ్రీనివాస శాస్త్రి వద్ద వుండేవి.

లండన్‌లో ఆంగ్లోపన్యాసకులుగా వుంటున్న గూటాల కృష్ణమూర్తి,గ్విన్‌కు సన్నిహిత మిత్రులు. కృష్ణమూర్తి మాటల్లోనే గ్విన్ వ్యక్తిత్వ విశేషలు: "వ్యక్తిగా గ్విన్ నిగర్వి, మితభాషి, ఉదార హృదయుడు, కార్యదీక్షాపరుడు. ఉద్యోగ విధుల నిర్వహణలో పూర్ణంగా నిమగ్నుడై, తనకాలాన్ని విజ్ఞతను నూటికి నూరుపాళ్ళు ధారపోసిన వాడు.నిజాయితీకి నిర్భీతికి ప్రతీక" అంటారు కృష్ణమూర్తి.

గ్విన్ ఔదార్యం విశిష్టమైనది. ఎవరి నుండైన చిన్న సహాయం అందినా దానికి పదిరెట్లు, ఏదో రూపంలో చెల్లించేవాడు.గ్విన్ కూర్చిన నిఘంటువులో నా సహకారం అంతగాలేదు.అయినా ఉపోద్ఘాతంలో సుదీర్ఘంగా, అర్హతకు మిన్నగ కృతజ్ఞతలు తెలిపారు. వారు నాకు బహుకరించిన నిఘంటువు ప్రతి ఫ్లైలీఫ్ పై స్వంత దస్తూరీలో మరోమారు కృతజ్ఞత చెప్పారు. ఇందులో మరో విశేషముంది. ఈ ఫ్లైలీఫ్ మీద తాను రాయవలసినదంతా ఇంగ్లీషులోనే రాసినా, నాపేరు మాత్రం తెలుగులో రాస్తూ " నేను తెలుగులో రాయటం ఇదే ఆఖరుసారేమో" అన్నారు, చిరునవ్వుతో. "నాకు తెలిసినంత వరకూ గ్విన్ తెలుగులో వాక్యం రాసినట్లు లేదు." గ్విన్ తో, ఈ వ్యాసకర్త అనుబంధం: 1975 ఏప్రిల్‌లో, హైదరాబాదులో జరిగిన ప్రథమ ప్రపంచ మహాసభలో వారిని చూశాను. పరిచయం కలుగలేదు. 1994 ఏప్రిల్ ఆంధ్రప్రభ సచిత్ర వార పత్రికలో, సి.పి. బ్రౌన్ స్మారక గ్రంథాలయాన్ని గురించి, బ్రౌన్ మెమోరియల్ ట్రస్టు కార్యదర్శిగ, నేను రాసిన వ్యాసం ప్రచురింపబడింది. గ్విన్ సహచరులుగ, గంటూరు జిల్లా కలెక్టరుగా పనిచేసి విశ్రాంతి తీసుకంటున్న పి.వి. రత్నం. నావ్యాసాన్ని డిల్లీలో వుంటున్న గ్విన్ కు పంపారు. వ్యాసం అందుకున్న గ్విన్ 31-10-1994 న నాకు ఉత్తరం రాస్తూ సి.పి. బ్రౌన్ స్మృతి చిహ్నంగా కడపలో గ్రంథాలయ నిర్మాణం జరగటం సంతోషంఅన్నారు. కడపతో తన అనుబంధాన్ని గుర్తు చేసుకొంటూ, ఎన్నికల ప్రచార నిమిత్తం ఇందిరాగాంధి కడపకు వచ్చేరోజే తాను కడపలో ఉండటం యాదృచ్ఛికం అన్నారు.

గ్విన్ నాకు జాబ్ రాస్తూ "మీ గ్రంథాలయంలో, సి.పి.బ్రౌన్ కూర్చిన తెలుగు–ఇంగ్లీషు నిఘంటువు మొదటి ఎడిషన్ (1852-53) వుందా అని అడుగుతూ, నా వద్ద వుంది . మీకు పంపగలను స్వీకరిస్తారా?" అని రాశారు. ఆ నిఘంటువులోని చివరి పేజి చిరిగి వుండాగా, 1962 నాటి ఎడిషన్‌లో చివరిపేజిలోని అదే విషయాన్ని జిరాక్స్ చేయించి, హైదరాబాదులోని మామిడిపూడి గోపాలకృష్ణన్ (ఐ.ఎ.ఎస్) కు పంపారు. గ్విన్‌కోరిక మేరకు తెలుగు–ఇంగ్లీషు నిఘంటువును చక్కగా బైండ్ చేయించి, గోపాలకృష్ణన్ నాకు పంపారు. గోపాల కృష్ణన్ 1961-1963 లో కడప కలెక్టరుగా నాకు సుపరిచితులు.

బ్రౌన్ నిఘంటువు మొదటిఎడిషన్ చర్చి మిషనరి డేవిడ్ బాంబర్ తనకు ఇచ్చినట్లు రాశారు. ఈ నిఘంటువుతోపాటు గ్విన్ తాను కూర్చిన తెలుగు–ఇంగ్లీషు నిఘంటువును (ఆక్స్‌ఫర్డ్ యూనివర్సిటీ ప్రెస్ ప్రచురణ) నాకు పంపారు. తన నిఘంటువుతోపాటు, ఎ.గెల్లెట్ (ఐ.ఎ.ఎస్) కూర్చిన తెలుగు నిఘంటువును పంపారు. ఈనిఘంటువులో తెలుగు పదాలు ఇంగ్లీషు లిపిలో ముద్రించారు. ఈ నిఘంటువు ముద్రణకుబొబ్బిలి రాజా ఆర్థిక సహాయమందించారు.

గ్విన్ ఎవరి సహకారంతో ఆధునిక తెలుగు వ్యాకరణం రచించారు?

(1) పి.వి. నరసింహారావు
(2) భద్రిరాజు కృష్ణమూర్తి
(3) జొన్నలగడ్డ వెంకటేశ్వరశాస్త్రి
(4) కంట్ల కృష్ణమూర్తి

[Question ID = 333][Question Description = S2_Telugu_Q123]

1. 1 [Option ID = 1329]
2. 2 [Option ID = 1330]
3. 3 [Option ID = 1331]
4. 4 [Option ID = 1332]

4)

సూచన : ఈ క్రింది ఇవ్వబడిన వ్యాసభాగమును చదివి ప్రశ్నకు సమాధానములు రాయండి.

తెలుగు వాఙ్మయ సముద్ధారకుడు సి.పి. బ్రౌన్ అడుగుజాడల్లో తెలుగు భాషా వికాసానికి కృషి చెసిన అపర బ్రౌన్ జె.పి.ఎల్.గ్విన్. గ్విన్ పూర్తి

పేరు జాన్ పిటర్ లూసియన్ గ్విన్. జాన్ ట్యూడర్ గ్విన్ జాన్‌దంపతుల సంతానంగా, గ్విన్ 22–జూన్ 1916 లండన్‌లో జన్మించారు. ఆక్స్‌ఫర్డ్‌లోని డ్రేగన్ ప్రాథమిక పాఠశాలలో చదివిన తర్వాత, ఐర్లాండ్‌లోని, సెంట్‌కొలంబస్ కాలేజ్‌లోను,డబ్లిన్‌లోని ట్రినిటి కాలేజ్‌లోను చదివి పట్టభద్రులైనారు.

1929లో ఇండియన్ సివిల్ సర్వీస్ అధికారిగా, మద్రాస్‌ప్రభుత్వంలో చేరారు. బళ్ళారి తహసీల్‌దార్,కంట్ల కృష్ణమూర్తి రావు వద్ద అసిస్టెంట్ కలెక్టర్‌గా శిక్షణ పూర్తి చేసి, గుంటూరు, విశాఖపట్నం, పశ్చిమగోదావరి, కడప జిల్లాల్లో కొంతా కాలం జిల్లా రెవెన్యూ అధికారిగా, తర్వాత కలెక్టర్‌గా పని చేసి ప్రజల మన్ననలందుకొన్నారు. ఏలూరులో పనిచేస్తున్నపుడు అక్కడ జిల్లా పోలీస్ అధికారి కూతురు పెట్రిషియా (పెగ్గి)ను పెళ్ళాడారు. వారిది ప్రేమ వివాహం. గ్విన్ దంపతులకు ఇద్దరు కుమారులు. ఇద్దరూ ఉన్నతోద్యోగులుగా వున్నారు.

భారతదేశానికి స్వాతంత్ర్యం వచ్చిన తర్వాత చాలమంది బ్రిటిష్ అధికారులు ఇంగ్లండు చేరారు. భారతదేశం మొత్తం మీద, ఈ దేశాన్ని వదిలివెళ్లిన చివరి ఐ.ఏ.ఎస్. అధికారి జె.పి.ఎల్.గ్విన్. స్వతంత్ర భారతదేశంలో పాతికేళ్ళు వివిధ హోదాలో పనిచేశారు. 1967లో స్వచ్ఛందంగా పదవీ విరమణచేసి, లండన్‌కు 25 కి.మీ. దూరంలోని బ్రామ్లి గ్రామంలో స్థిరనివాస మేర్పరచుకొన్నారు. జిల్లా కలెక్టర్, ట్రాన్స్‌పోర్ట్ కమీషనర్ రెవెన్యూ కమీషన్ పదవులను నిర్వహించి, ప్రాథమిక విద్యాశాఖ కార్యదర్శిగా ప్రాథమిక విద్యావిధానాన్ని పటిష్ఠం చేశారు. గిరిజన ప్రాంతాల్లో విరివిగా ప్రాథమిక పాఠశాలలను స్థాపించారు. విద్యాశాఖ కార్యదర్శిగా వున్నపుడు ప్రభుత్వం తెలుగు భాషా వికాసం కోసం 'గ్విన్ కమిటీని' ఏర్పాటు చేసింది. పింగళి లక్ష్మీకాంతం, దివాకర్ల వేంకటావధాని, భద్రిరాజు కృష్ణమూర్తి, మరికొందరు పండితులతో ఏర్పాటైన సంఘం సిఫార్స్ మేరకు 1968 ఆగష్టులో తెలుగు అకాడమి అవతరించింది.

1960-64 మధ్య హైదరాబాద్‌లోని బర్కత్‌పురా ప్రాంతంలో "ఇన్‌స్టిట్యూట్ ఆఫ్ ఏష్యన్ స్టడీస్‌లో తెలుగు నేర్పే కార్యక్రమానికి శ్రీకారం చుట్టారు." భద్రిరాజు కృష్ణమూర్తి సహకారంతో ఆధునిక తెలుగు వ్యాకరణం రచించారు. సమకాలీన రాజకీయ నాయకులతో చక్కని పరిచయం కలవారు. గ్విన్ పి.వి. నరసింహారావుతో సన్నిహితంగా వుండేవారు. గ్రాంథిక భాషా వాదాన్ని వదులుకొని, సజీవమైన వ్యావహారిక భాషను పెంపొందించాలన్న ఆశయమే, ఆయనకు తెలుగు – ఇంగ్లీషు నిఘంటువు కూర్పుకు ప్రేరేపించింది.

1854 ప్రాంతాల్లో, సి.పి.బ్రౌన్ కూర్చిన తెలుగు – ఇంగ్లీషు నిఘంటువులో ఆధునిక తెలుగుభాషా ప్రయోగాలు లేవని గ్రహించి, ఆ లోటును పూడ్చాలన్న సంకల్పంతో స్వయంగా తెలుగు – ఇంగ్లీషు నిఘంటువును

కూర్చడానికి పూనుకున్నారు. ఈ బృహత్ కార్యసాధనలో భద్రిరాజు కృష్ణమూర్తి సూచన మేరకు, ఉస్మానియా విశ్వవిద్యాలయ భాషాశాస్త్రవిభాగంలో అధ్యాపకులుగా వుండిన జొన్నలగడ్డ వేంకటేశ్వరశాస్త్రి సంపూర్ణ సహకారమందుకొన్నారు. ఈ నిఘంటువు నిర్మాణం గ్విన్ లండన్ చేరిన తర్వాత ప్రారంభించారు. 1985-86 ప్రాంతాల్లో ప్రారంభించిన పనిని 1992లో పూర్తి చేశారు. 28,000 పదాలతో గల ఈ బృహన్నిఘంటువును ఆక్స్‌ఫర్డ్ యూనివర్సిటీ ప్రెస్ (ఢిల్లీ) ప్రచురించింది.

ఆధునిక రచయితల రచన నుండి సేకరించిన సమాచారం ఆధారంగా ఈ నిఘంటువు నిర్మాణం సాగింది. ప్రముఖ భాషా శాస్త్రవేత్త గిడుగు వెంకటసీతాపతి అభిప్రాయం ప్రకారం, "మారుతున్న భాషకు అనుగుణంగా, నిఘంటువులు కనీసం 20 సంవత్సరాల కొకమారు సంస్కరణ జరగాలి. అపుడే నిఘంటువులు సజీవ భాష కు యోగ్యమైన ప్రాతినిధ్యం వహిస్తాయి." ఈ సూత్రం మేరకు వెబ్‌స్టర్ ఇంగ్లీషు నిఘంటువు ప్రచురణ వెలువడుతూ వుంది. అట్టి పలు సంపుటాలు, సుప్రసిద్ధ విద్యావేత్త, ఆంగ్లాభాషావేత్త, రైటానరబుల్ శ్రీనివాస శాస్త్రి వద్ద వుండేవి.

లండన్‌లో ఆంగ్లోపన్యాసకులుగా వుంటున్న గూటాల కృష్ణమూర్తి,గ్విన్‌కు సన్నిహిత మిత్రులు. కృష్ణమూర్తి మాటల్లోనే గ్విన్ వ్యక్తిత్వ విశేషలు: "వ్యక్తిగా గ్విన్ నిగర్వి, మితభాషి, ఉదార హృదయుడు, కార్యదీక్షాపరుడు. ఉద్యోగ విధుల నిర్వహణలో పూర్ణంగా నిమగ్నుడై, తనకాలాన్ని విజ్ఞతను నూటికి నూరుపాళ్ళు ధారపోసిన వాడు.నిజాయితీకి నిర్భీతికి ప్రతీక" అంటారు కృష్ణమూర్తి.

గ్విన్ ఔదార్యం విశిష్టమైనది. ఎవరి నుండైన చిన్న సహయం అందినా దానికి పదిరెట్లు, ఏదో రూపంలో చెల్లించేవాడు.గ్విన్ కూర్చిన నిఘంటువులో నా సహకారం అంతగాలేదు.అయినా ఉపోద్ఘాతంలో సుదీర్ఘంగా, అర్హతకు మిన్నగ కృతజ్ఞతలు తెలిపారు. వారు నాకు బహూకరించిన నిఘంటువు ప్రతి ఫ్లైలీఫ్ పై స్వంత దస్తూరీలో మరోమారు కృతజ్ఞత చెప్పారు. ఇందులో మరో విశేషముంది.ఈ ఫ్లైలీఫ్ మీద తాను రాయవలసినదంతా ఇంగ్లీషులోనే రాసినా, నాపేరు మాత్రం తెలుగులో రాస్తూ " నేను తెలుగులో రాయటం ఇదే ఆఖరుసారేమో" అన్నారు, చిరునవ్వుతో. "నాకు తెలిసినంత వరకూ గ్విన్ తెలుగులో వాక్యం రాసినట్లు లేదు." గ్విన్ తో, ఈ వ్యాసకర్త అనుబంధం: 1975 ఏప్రిల్‌లో, హైదరాబాదులో జరిగిన ప్రథమ ప్రపంచ మహసభలో వారిని చూశాను. పరిచయం కలుగలేదు. 1994 ఏప్రిల్ ఆంధ్రప్రభ సచిత్ర వార పత్రికలో, సి.పి. బ్రౌన్ స్మారక గ్రంథాలయాన్ని గురించి, బ్రౌన్ మెమోరియల్ ట్రస్టు కార్యదర్శిగ, నేను రాసిన వ్యాసం ప్రచురింపబడింది. గ్విన్ సహచరులుగ, గంటూరు జిల్లా కలెక్టరుగా పనిచేసి విశ్రాంతి తీసుకంటున్న పి.వి. రత్నం. నావ్యాసాన్ని డిల్లీలో వుంటున్న గ్విన్ కు పంపారు. వ్యాసం అందుకున్న గ్విన్ 31-10-1994 న నాకు ఉత్తరం రాస్తూ సి.పి. బ్రౌన్ స్మృతి చిహ్నంగా కడపలో గ్రంథాలయ నిర్మాణం జరగటం సంతోషంఅన్నారు. కడపతో తన అనుబంధాన్ని గుర్తు చేసుకొంటూ, ఎన్నికల ప్రచార నిమిత్తం ఇందిరాగాంధి కడపకు వచ్చేరోజే తాను కడపలో ఉండటం యాదృచ్ఛికం అన్నారు.

గ్విన్ నాకు జాబ్ రాస్తూ "మీ గ్రంథాలయంలో, సి.పి.బ్రౌన్ కూర్చిన తెలుగు–ఇంగ్లీషు నిఘంటువు మొదటి ఎడిషన్ (1852-53) వుందా అని అడుగుతూ, నా వద్ద వుంది . మీకు పంపగలను స్వీకరిస్తారా?" అని రాశారు. ఆ నిఘంటువులోని చివరి పేజి చిరిగి వుండాగా, 1962 నాటి ఎడిషన్‌లో చివరిపేజిలోని అదే విషయాన్ని జిరాక్స్ చేయించి, హైదరాబాదులోని మామిడిపూడి గోపాలకృష్ణన్ (ఐ.ఎ.ఎస్) కు పంపారు. గ్విన్‌కోరిక మేరకు తెలుగు–ఇంగ్లీషు నిఘంటువును చక్కగా బైండ్ చేయించి, గోపాలకృష్ణన్ నాకు పంపారు. గోపాల కృష్ణన్ 1961-1963 లో కడప కలెక్టరుగా నాకు సుపరిచితులు.

బ్రౌన్ నిఘంటువు మొదటిఎడిషన్ చర్చి మిషనరి డేవిడ్ బాంబర్ తనకు ఇచ్చినట్లు రాశారు. ఈ నిఘంటువుతోపాటు గ్విన్ తాను కూర్చిన తెలుగు–ఇంగ్లీషు నిఘంటువును (ఆక్స్‌ఫర్డ్ యూనివర్సిటీ ప్రెస్ ప్రచురణ) నాకు పంపారు. తన నిఘంటువుతోపాటు, ఎ.గెల్లెట్ (ఐ.ఎ.ఎస్) కూర్చిన తెలుగు నిఘంటువును పంపారు. ఈనిఘంటువులో తెలుగు పదాలు ఇంగ్లీషు లిపిలో ముద్రించారు. ఈ నిఘంటువు ముద్రణకుబొబ్బిలి రాజా ఆర్థిక సహాయమందించారు.

'ఇన్‌స్టిట్యూట్ ఆఫ్ ఏష్యన్ స్టడీస్' ఎక్కడ నెలకొల్పబడింది.

(1) ఇంగ్లండు
(2) విశాఖపట్టణం
(3) ఏలూరు
(4) హైదరాబాదు.

[Question ID = 334][Question Description = S2_Telugu_Q124]

1. 1 [Option ID = 1333]
2. 2 [Option ID = 1334]
3. 3 [Option ID = 1335]
4. 4 [Option ID = 1336]

5)

సూచన : ఈ క్రింది ఇవ్వబడిన వ్యాసభాగమును చదివి ప్రశ్నకు సమాధానములు రాయండి.

తెలుగు వాఙ్మయ సముద్ధారకుడు సి.పి. బ్రౌన్ అడుగుజాడల్లో తెలుగు భాషా వికాసానికి కృషి చేసిన అపర బ్రౌన్ జె.పి.ఎల్.గ్విన్. గ్విన్ పూర్తి పేరు జాన్ పీటర్ లూసియన్ గ్విన్. జాన్ ట్యూడర్ గ్విన్ జాన్‌దంపతుల సంతానంగా, గ్విన్ 22–జూన్ 1916 లండన్‌లో జన్మించారు. ఆక్స్‌ఫర్డ్‌లోని డ్రేగన్ ప్రాథమిక పాఠశాలలో చదివిన తర్వాత, ఐర్లాండ్‌లోని, సెంట్‌కొలంబస్ కాలేజ్‌లోను,డబ్లిన్‌లోని ట్రినిటి కాలేజ్‌లోను చదివి పట్టభద్రులైనారు.

1929లో ఇండియన్ సివిల్ సర్వీస్ అధికారిగా, మద్రాస్‌ప్రభుత్వంలో చేరారు. బళ్ళారి తహసీల్‌దార్,కంట్ల కృష్ణమూర్తి రావు వద్ద అసిస్టెంట్ కలెక్టర్‌గా శిక్షణ పూర్తి చేసి, గుంటూరు, విశాఖపట్నం, పశ్చిమగోదావరి, కడప జిల్లాల్లో కొంతా కాలం జిల్లా రెవెన్యూ అధికారిగా, తర్వాత కలెక్టర్‌గా పని చేసి ప్రజల మన్ననలందుకొన్నారు. ఏలూరులో పనిచేస్తున్నపుడు అక్కడ జిల్లా పోలీస్ అధికారి కూతురు పెట్రిషియా (పెగ్గి)ను పెళ్ళాడారు. వారిది ప్రేమ వివాహం. గ్విన్ దంపతులకు ఇద్దరు కుమారులు. ఇద్దరూ ఉన్నతోద్యోగులుగా వున్నారు.

భారతదేశానికి స్వాతంత్ర్యం వచ్చిన తర్వాత చాలమంది బ్రిటిష్ అధికారులు ఇంగ్లండు చేరారు. భారతదేశం మొత్తం మీద, ఈ దేశాన్ని వదిలివెళ్లిన చివరి ఐ.ఏ.ఎస్. అధికారి జె.పి.ఎల్.గ్విన్. స్వతంత్ర భారతదేశంలో పాతికేళ్ళు వివిధ హోదాలో పనిచేశారు. 1967లో స్వచ్ఛందంగా పదవీ విరమణచేసి, లండన్‌కు 25 కి.మీ. దూరంలోని బ్రామ్లి గ్రామంలో స్థిరనివాస మేర్పరచుకొన్నారు. జిల్లా కలెక్టర్, ట్రాన్స్‌పోర్ట్ కమీషనర్ రెవెన్యూ కమీషన్ పదవులను నిర్వహించి, ప్రాథమిక విద్యాశాఖ కార్యదర్శిగా ప్రాథమిక విద్యావిధానాన్ని పటిష్ఠం చేశారు.గిరిజన ప్రాంతాల్లో విరివిగా ప్రాథమిక పాఠశాలలను స్థాపించారు. విద్యాశాఖ కార్యదర్శిగా వున్నపుడు ప్రభుత్వం తెలుగు భాషా వికాసం కోసం 'గ్విన్ కమిటీని' ఏర్పాటు చేసింది. పింగళి లక్ష్మీకాంతం, దివాకర్ల వేంకటావధాని, భద్రిరాజు కృష్ణమూర్తి, మరికొందరు పండితులతో ఏర్పాటైన సంఘం సిఫార్స్ మేరకు 1968 ఆగష్టులో తెలుగు అకాడమి అవతరించింది.

1960-64 మధ్య హైదరాబాద్‌లోని బర్కత్‌పురా ప్రాంతంలో "ఇన్‌స్టిట్యూట్ ఆఫ్ ఏష్యన్ స్టడీస్‌లో తెలుగు నేర్పే కార్యక్రమానికి శ్రీకారం చుట్టారు." భద్రిరాజు కృష్ణమూర్తి సహకారంతో ఆధునిక తెలుగు వ్యాకరణం రచించారు. సమకాలీన రాజకీయ నాయకులతో చక్కని పరిచయం కలవారు. గ్విన్ పి.వి. నరసింహారావుతో సన్నిహితంగా వుండేవారు. గ్రాంథిక భాషా వాదాన్ని వదులుకొని, సజీవమైన వ్యావహారిక భాషను పెంపొందించాలన్న ఆశయమే, ఆయనకు తెలుగు – ఇంగ్లీషు నిఘంటువు కూర్పుకు ప్రేరేపించింది.

1854 ప్రాంతాల్లో, సి.పి.బ్రౌన్ కూర్చిన తెలుగు – ఇంగ్లీషు నిఘంటువులో ఆధునిక తెలుగుభాషా ప్రయోగాలు లేవని గ్రహించి, ఆ లోటును పూడ్చాలన్న సంకల్పంతో స్వయంగా తెలుగు – ఇంగ్లీషు నిఘంటువును

కూర్చడానికి పూనుకున్నారు. ఈ బృహత్ కార్యసాధనలో భద్రిరాజు కృష్ణమూర్తి సూచన మేరకు, ఉస్మానియా విశ్వవిద్యాలయ భాషాశాస్త్రవిభాగంలో అధ్యాపకులుగా వుండిన జొన్నలగడ్డ వేంకటేశ్వరశాస్త్రి సంపూర్ణ సహకారమందుకొన్నారు. ఈ నిఘంటువు నిర్మాణం గ్విన్ లండన్ చేరిన తర్వాత ప్రారంభించారు. 1985-86 ప్రాంతాల్లో ప్రారంభించిన పనిని 1992లో పూర్తి చేశారు. 28,000 పదాలతో గల ఈ బృహన్నిఘంటువును ఆక్స్‌ఫర్డ్ యూనివర్సిటీ ప్రెస్ (డిల్లీ) ప్రచురించింది.

ఆధునిక రచయితల రచన నుండి సేకరించిన సమాచారం ఆధారంగా ఈ నిఘంటువు నిర్మాణం సాగింది. ప్రముఖ భాషా శాస్త్రవేత్త గిడుగు వెంకటసీతాపతి అభిప్రాయం ప్రకారం, "మారుతున్న భాషకు అనుగుణంగా, నిఘంటువులు కనీసం 20 సంవత్సరాల కొకమారు సంస్కరణ జరగాలి. అపుడే నిఘంటువులు సజీవ భాష కు యోగ్యమైన ప్రాతినిధ్యం వహిస్తాయి." ఈ సూత్రం మేరకు వెబ్‌స్టర్ ఇంగ్లీషు నిఘంటువు ప్రచురణ వెలువడుతూ వుంది. అట్టి పలు సంపుటాలు, సుప్రసిద్ధ విద్యావేత్త, ఆంగ్లాభాషావేత్త, రైటానరబుల్ శ్రీనివాస శాస్త్రి వద్ద వుండేవి.

లండన్‌లో ఆంగ్లోపన్యాసకులుగా వుంటున్న గూటాల కృష్ణమూర్తి,గ్విన్‌కు సన్నిహిత మిత్రులు. కృష్ణమూర్తి మాటల్లోనే గ్విన్ వ్యక్తిత్వ విశేషలు: "వ్యక్తిగా గ్విన్ నిగర్వి, మితభాషి, ఉదార హృదయుడు, కార్యదీక్షాపరుడు. ఉద్యోగ విధుల నిర్వహణలో పూర్ణంగా నిమగ్నుడై, తనకాలాన్ని విజ్ఞతను నూటికి నూరుపాళ్ళు ధారపోసిన వాడు.నిజాయితీకి నిర్భీతికి ప్రతీక" అంటారు కృష్ణమూర్తి.

గ్విన్ ఔదార్యం విశిష్టమైనది. ఎవరి నుండైన చిన్న సహాయం అందినా దానికి పదిరెట్లు, ఏదో రూపంలో చెల్లించేవాడు.గ్విన్ కూర్చిన నిఘంటువులో నా సహకారం అంతగాలేదు.అయినా ఉపోద్ఘాతంలో సుదీర్ఘంగా, అర్హతకు మిన్నగ కృతజ్ఞతలు తెలిపారు. వారు నాకు బహుకరించిన నిఘంటువు ప్రతి ఫ్లైలీఫ్ పై స్వంత దస్తూరీలో మరోమారు కృతజ్ఞత చెప్పారు. ఇందులో మరో విశేషముంది.ఈ ఫ్లైలీఫ్ మీద తాను రాయవలసినదంతా ఇంగ్లీషులోనే రాసినా, నాపేరు మాత్రం తెలుగులో రాస్తూ " నేను తెలుగులో రాయటం ఇదే ఆఖరుసారేమో" అన్నారు, చిరునవ్వుతో. "నాకు తెలిసినంత వరకూ గ్విన్ తెలుగులో వాక్యం రాసినట్లు లేదు." గ్విన్ తో, ఈ వ్యాసకర్త అనుబంధం: 1975 ఏప్రిల్‌లో, హైదరాబాదులో జరిగిన ప్రథమ ప్రపంచ మహాసభలో వారిని చూశాను. పరిచయం కలుగలేదు. 1994 ఏప్రిల్ ఆంధ్రప్రభ సచిత్ర వార పత్రికలో, సి.పి. బ్రౌన్ స్మారక గ్రంథాలయాన్ని గురించి, బ్రౌన్ మెమోరియల్ ట్రస్టు కార్యదర్శిగ, నేను రాసిన వ్యాసం ప్రచురింపబడింది. గ్విన్ సహచరులుగ, గంటూరు జిల్లా కలెక్టరుగా పనిచేసి విశ్రాంతి తీసుకుంటున్న పి.వి. రత్నం. నావ్యాసాన్ని డిల్లీలో వుంటున్న గ్విన్ కు పంపారు. వ్యాసం అందుకున్న గ్విన్ 31-10-1994 న నాకు ఉత్తరం రాస్తూ సి.పి. బ్రౌన్ స్మృతి చిహ్నంగా కడపలో గ్రంథాలయ నిర్మాణం జరగటం సంతోషంఅన్నారు. కడపతో తన అనుబంధాన్ని గుర్తు చేసుకొంటూ, ఎన్నికల ప్రచార నిమిత్తం ఇందిరాగాంధి కడపకు వచ్చేరోజే తాను కడపలో ఉండటం యాదృచ్ఛికం అన్నారు.

గ్విన్ నాకు జాబ్ రాస్తూ "మీ గ్రంథాలయంలో, సి.పి.బ్రౌన్ కూర్చిన తెలుగు–ఇంగ్లీషు నిఘంటువు మొదటి ఎడిషన్ (1852-53) వుందా అని అడుగుతూ, నా వద్ద వుంది . మీకు పంపగలను స్వీకరిస్తారా?" అని రాశారు. ఆ నిఘంటువులోని చివరి పేజి చిరిగి వుండాగా, 1962 నాటి ఎడిషన్‌లో చివరిపేజిలోని అదే విషయాన్ని జిరాక్స్ చేయించి, హైదరాబాదులోని మామిడిపూడి గోపాలకృష్ణన్ (ఐ.ఎ.ఎస్) కు పంపారు. గ్విన్‌కోరిక మేరకు తెలుగు–ఇంగ్లీషు నిఘంటువును చక్కగా బైండ్ చేయించి, గోపాలకృష్ణన్ నాకు పంపారు. గోపాల కృష్ణన్ 1961-1963 లో కడప కలెక్టరుగా నాకు సుపరిచితులు.

బ్రౌన్ నిఘంటువు మొదటిఎడిషన్ చర్చి మిషనరి డేవిడ్ బాంబర్ తనకు ఇచ్చినట్లు రాశారు. ఈ నిఘంటువుతోపాటు గ్విన్ తాను కూర్చిన తెలుగు–ఇంగ్లీషు నిఘంటువును (ఆక్స్‌ఫర్డ్ యూనివర్సిటీ ప్రెస్ ప్రచురణ) నాకు పంపారు. తన నిఘంటువుతోపాటు, ఎ.గెల్లెట్ (ఐ.ఎ.ఎస్) కూర్చిన తెలుగు నిఘంటువును పంపారు. ఈనిఘంటువులో తెలుగు పదాలు ఇంగ్లీషు లిపిలో ముద్రించారు. ఈ నిఘంటువు ముద్రణకు...

సహాయమందించారు.

భారతదేశాన్ని వదిలి వెళ్లిన చివరి ఐఏఎస్ అధికారి

(1) జాన్‌ట్యూడర్ గ్విన్
(2) పెట్రీషియా
(3) జాన్ పీటర్ లూసెయిన్ గ్విన్
(4) సి.పి.బ్రౌన్

[Question ID = 335][Question Description = S2_Telugu_Q125]

1. 1 [Option ID = 1337]
2. 2 [Option ID = 1338]
3. 3 [Option ID = 1339]
4. 4 [Option ID = 1340]

6)

సూచన : ఈ క్రింది ఇవ్వబడిన వ్యాసభాగమును చదివి ప్రశ్నకు సమాధానములు రాయండి.

తెలుగు వాఙ్మయ సముద్ధారకుడు సి.పి. బ్రౌన్ అడుగుజాడల్లో తెలుగు భాషా వికాసానికి కృషి చెసిన అపర బ్రౌన్ జె.పి.ఎల్.గ్విన్. గ్విన్ పూర్తి పేరు జాన్ పీటర్ లూసియన్ గ్విన్. జాన్ ట్యూడర్ గ్విన్ జాన్‌దంపతుల సంతానంగా, గ్విన్ 22–జూన్ 1916 లండన్‌లో జన్మించారు. ఆక్స్‌ఫర్డ్‌లోని డ్రేగన్ ప్రాథమిక పాఠశాలలో చదివిన తర్వాత, ఐర్లాండ్‌లోని, సెంట్‌కొలంబస్ కాలేజ్‌లోను,డబ్లిన్‌లోని ట్రినిటీ కాలేజ్‌లోను చదివి పట్టభద్రులైనారు.

1929లో ఇండియన్ సివిల్ సర్వీస్ అధికారిగా, మద్రాస్‌ప్రభుత్వంలో చేరారు. బళ్ళారి తహసీల్‌దార్,కంట్ల కృష్ణమూర్తి రావు వద్ద అసిస్టెంట్ కలెక్టర్‌గా శిక్షణ పూర్తి చేసి, గుంటూరు, విశాఖపట్నం, పశ్చిమగోదావరి, కడప జిల్లాల్లో కొంతా కాలం జిల్లా రెవెన్యూ అధికారిగా, తర్వాత కలెక్టర్‌గా పని చేసి ప్రజల మన్ననలందుకొన్నారు. ఏలూరులో పనిచేస్తున్నపుడు అక్కడ జిల్లా పోలీస్ అధికారి కూతురు పెట్రిషియా (పెగ్గి)ను పెళ్ళాడారు. వారిది ప్రేమ వివాహం. గ్విన్ దంపతులకు ఇద్దరు కుమారులు. ఇద్దరూ ఉన్నతోద్యోగులుగా వున్నారు.

భారతదేశానికి స్వాతంత్ర్యం వచ్చిన తర్వాత చాలమంది బ్రిటిష్ అధికారులు ఇంగ్లండు చేరారు. భారతదేశం మొత్తం మీద, ఈ దేశాన్ని వదిలివెళ్లిన చివరి ఐ.ఏ.ఎస్. అధికారి జె.పి.ఎల్.గ్విన్. స్వతంత్ర భారతదేశంలో పాతికేళ్ళు వివిధ హోదాలో పనిచేశారు. 1967లో స్వచ్ఛందంగా పదవీ విరమణచేసి, లండన్‌కు 25 కి.మీ. దూరంలోని బ్రామ్లి గ్రామంలో స్థిరనివాస మేర్పరచుకొన్నారు. జిల్లా కలెక్టర్, ట్రాన్స్‌పోర్ట్ కమీషనర్ రెవెన్యూ కమీషన్ పదవులను నిర్వహించి, ప్రాథమిక విద్యాశాఖ కార్యదర్శిగా ప్రాథమిక విద్యావిధానాన్ని పటిష్ఠం చేశారు.గిరిజన ప్రాంతాల్లో విరివిగా ప్రాథమిక పాఠశాలలను స్థాపించారు. విద్యాశాఖ కార్యదర్శిగా వున్నపుడు ప్రభుత్వం తెలుగు భాషా వికాసం కోసం 'గ్విన్ కమిటీని' ఏర్పాటు చేసింది. పింగళి లక్ష్మీకాంతం, దివాకర్ల వేంకటావధాని, భద్రిరాజు కృష్ణమూర్తి, మరికొందరు పండితులతో ఏర్పాటైన సంఘం సిఫార్స్ మేరకు 1968 ఆగష్టులో తెలుగు అకాడమి అవతరించింది.

1960-64 మధ్య హైదరాబాద్‌లోని బర్కత్‌పురా ప్రాంతంలో "ఇన్‌స్టిట్యూట్ ఆఫ్ ఏష్యన్ స్టడీస్‌లో తెలుగు నేర్పే కార్యక్రమానికి శ్రీకారం చుట్టారు." భద్రిరాజు కృష్ణమూర్తి సహకారంతో ఆధునిక తెలుగు వ్యాకరణం రచించారు. సమకాలీన రాజకీయ నాయకులతో చక్కని పరిచయం కలవారు. గ్విన్ పి.వి. నరసింహారావుతో సన్నిహితంగా వుండేవారు. గ్రాంథిక భాషా వాదాన్ని వదులుకొని, సజీవమైన వ్యావహారిక భాషను పెంపొందించాలన్న ఆశయమే, ఆయనకు తెలుగు – ఇంగ్లీషు నిఘంటువు కూర్పుకు ప్రేరేపించింది.

1854 ప్రాంతాల్లో, సి.పి.బ్రౌన్ కూర్చిన తెలుగు – ఇంగ్లీషు నిఘంటువులో ఆధునిక తెలుగుభాషా ప్రయోగాలు లేవని గ్రహించి, ఆ లోటును పూడ్చాలన్న సంకల్పంతో స్వయంగా తెలుగు – ఇంగ్లీషు నిఘంటువును

కూర్చడానికి పూనుకున్నారు. ఈ బృహత్ కార్యసాధనలో భద్రిరాజు కృష్ణమూర్తి సూచన మేరకు, ఉస్మానియా విశ్వవిద్యాలయ భాషాశాస్త్రవిభాగంలో అధ్యాపకులుగా వుండిన జొన్నలగడ్డ వేంకటేశ్వరశాస్త్రి సంపూర్ణ సహకారమందుకొన్నారు. ఈ నిఘంటువు నిర్మాణం గ్విన్ లండన్ చేరిన తర్వాత ప్రారంభించారు. 1985-86 ప్రాంతాల్లో ప్రారంభించిన పనిని 1992లో పూర్తి చేశారు. 28,000 పదాలతో గల ఈ బృహన్నిఘంటువును ఆక్స్‌ఫర్డ్ యూనివర్సిటీ ప్రెస్ (డిల్లీ) ప్రచురించింది.

ఆధునిక రచయితల రచన నుండి సేకరించిన సమాచారం ఆధారంగా ఈ నిఘంటువు నిర్మాణం సాగింది. ప్రముఖ భాషా శాస్త్రవేత్త గిడుగు వెంకటసీతాపతి అభిప్రాయం ప్రకారం, "మారుతున్న భాషకు అనుగుణంగా, నిఘంటువులు కనీసం 20 సంవత్సరాల కొకమారు సంస్కరణ జరగాలి. అపుడే నిఘంటువులు సజీవ భాష కు యోగ్యమైన ప్రాతినిధ్యం వహిస్తాయి." ఈ సూత్రం మేరకు వెబ్‌స్టర్ ఇంగ్లీషు నిఘంటువు ప్రచురణ వెలువడుతూ వుంది. అట్టి పలు సంపుటాలు, సుప్రసిద్ధ విద్యావేత్త, ఆంగ్లాభాషావేత్త, రైటానరబుల్ శ్రీనివాస శాస్త్రి వద్ద వుండేవి.

లండన్‌లో ఆంగ్లోపన్యాసకులుగా వుంటున్న గూటాల కృష్ణమూర్తి,గ్విన్‌కు సన్నిహిత మిత్రులు. కృష్ణమూర్తి మాటల్లోనే గ్విన్ వ్యక్తిత్వ విశేషలు: "వ్యక్తిగా గ్విన్ నిగర్వి, మితభాషి, ఉదార హృదయుడు, కార్యదీక్షాపరుడు. ఉద్యోగ విధుల నిర్వహణలో పూర్ణంగా నిమగ్నుడై, తనకాలాన్ని విజ్ఞతను నూటికి నూరుపాళ్ళు ధారపోసిన వాడు.నిజాయితీకి నిర్భీతికి ప్రతీక" అంటారు కృష్ణమూర్తి.

గ్విన్ ఔదార్యం విశిష్టమైనది. ఎవరి నుండైన చిన్న సహయం అందినా దానికి పదిరెట్లు, ఏదో రూపంలో చెల్లించేవాడు.గ్విన్ కూర్చిన నిఘంటువులో నా సహకారం అంతగాలేదు.అయినా ఉపోద్ఘాతంలో సుదీర్ఘంగా, అర్హతకు మిన్నగ కృతజ్ఞతలు తెలిపారు. వారు నాకు బహుకరించిన నిఘంటువు ప్రతి ఫ్లైలీఫ్ పై స్వంత దస్తూరీలో మరోమారు కృతజ్ఞత చెప్పారు. ఇందులో మరో విశేషముంది.ఈ ఫ్లైలీఫ్ మీద తాను రాయవలసినదంతా ఇంగ్లీషులోనే రాసినా, నాపేరు మాత్రం తెలుగులో రాస్తూ " నేను తెలుగులో రాయటం ఇదే ఆఖరుసారేమో" అన్నారు, చిరునవ్వుతో. "నాకు తెలిసినంత వరకూ గ్విన్ తెలుగులో వాక్యం రాసినట్లు లేదు." గ్విన్ తో, ఈ వ్యాసకర్త అనుబంధం: 1975 ఏప్రిల్‌లో, హైదరాబాదులో జరిగిన ప్రథమ ప్రపంచ మహసభలో వారిని చూశాను. పరిచయం కలుగలేదు. 1994 ఏప్రిల్ ఆంధ్రప్రభ సచిత్ర వార పత్రికలో, సి.పి. బ్రౌన్ స్మారక గ్రంథాలయాన్ని గురించి, బ్రౌన్ మెమోరియల్ ట్రస్టు కార్యదర్శిగ, నేను రాసిన వ్యాసం ప్రచురింపబడింది. గ్విన్ సహచరులుగ, గంటూరు జిల్లా కలెక్టరుగా పనిచేసి విశ్రాంతి తీసుకంటున్న పి.వి. రత్నం. నావ్యాసాన్ని డిల్లీలో వుంటున్న గ్విన్ కు పంపారు. వ్యాసం అందుకున్న గ్విన్ 31-10-1994 న నాకు ఉత్తరం రాస్తూ సి.పి. బ్రౌన్ స్మృతి చిహ్నంగా కడపలో గ్రంథాలయ నిర్మాణం జరగటం సంతోషంఅన్నారు. కడపతో తన అనుబంధాన్ని గుర్తు చేసుకొంటూ, ఎన్నికల ప్రచార నిమిత్తం ఇందిరాగాంధి కడపకు వచ్చేరోజే తాను కడపలో ఉండటం యాదృచ్ఛికం అన్నారు.

గ్విన్ నాకు జాబ్ రాస్తూ "మీ గ్రంథాలయంలో, సి.పి.బ్రౌన్ కూర్చిన తెలుగు–ఇంగ్లీషు నిఘంటువు మొదటి ఎడిషన్ (1852-53) వుందా అని అడుగుతూ, నా వద్ద వుంది . మీకు పంపగలను స్వీకరిస్తారా?" అని రాశారు. ఆ నిఘంటువులోని చివరి పేజి చిరిగి వుండాగా, 1962 నాటి ఎడిషన్‌లో చివరిపేజిలోని అదే విషయాన్ని జిరాక్స్ చేయించి, హైదరాబాదులోని మామిడిపూడి గోపాలకృష్ణన్ (ఐ.ఎ.ఎస్) కు పంపారు. గ్విన్‌కోరిక మేరకు తెలుగు–ఇంగ్లీషు నిఘంటువును చక్కగా బైండ్ చేయించి, గోపాలకృష్ణన్ నాకు పంపారు. గోపాల కృష్ణన్ 1961-1963 లో కడప కలెక్టరుగా నాకు సుపరిచితులు.

బ్రౌన్ నిఘంటువు మొదటిఎడిషన్ చర్చి మిషనరి డేవిడ్ బాంబర్ తనకు ఇచ్చినట్లు రాశారు. ఈ నిఘంటువుతోపాటు గ్విన్ తాను కూర్చిన తెలుగు–ఇంగ్లీషు నిఘంటువును (ఆక్స్‌ఫర్డ్ యూనివర్సిటీ ప్రెస్ ప్రచురణ) నాకు పంపారు. తన నిఘంటువుతోపాటు, ఎ.గెల్లెట్ (ఐ.ఎ.ఎస్) కూర్చిన తెలుగు నిఘంటువును పంపారు. ఈనిఘంటువులో తెలుగు పదాలు ఇంగ్లీషు లిపిలో ముద్రించారు. ఈ నిఘంటువు ముద్రణకుబొబ్బిలి రాజా ఆర్థిక సహాయమందించారు.

మారుతున్న భాషకు అనుగుణంగా నిఘంటువుల సంస్కరణ జరగాలని ప్రతిపాదించినది.

(1) గిడుగు వెంకటసీతాపతి
(2) శ్రీనివాస శాస్త్రీ
(3) మామిడిపూడి గోపాలకృష్ణన్
(4) గూటాల కృష్ణమూర్తి

[Question ID = 336][Question Description = S2_Telugu_Q126]

1. 1 [Option ID = 1341]
2. 2 [Option ID = 1342]
3. 3 [Option ID = 1343]
4. 4 [Option ID = 1344]

7)

సూచన : ఈ క్రింది ఇవ్వబడిన వ్యాసభాగమును చదివి ప్రశ్నకు సమాధానములు రాయండి.

తెలుగు వాఙ్మయ సముద్ధారకుడు సి.పి. బ్రౌన్ అడుగుజాడల్లో తెలుగు భాషా వికాసానికి కృషి చెసిన అపర బ్రౌన్ జె.పి.ఎల్.గ్విన్. గ్విన్ పూర్తి పేరు జాన్ పీటర్ లూసియన్ గ్విన్. జాన్ ట్యూడర్ గ్విన్ జాన్‌దంపతుల సంతానంగా, గ్విన్ 22–జూన్ 1916 లండన్‌లో జన్మించారు. ఆక్స్‌ఫర్డ్‌లోని డ్రేగన్ ప్రాథమిక పాఠశాలలో చదివిన తర్వాత, ఐర్లాండ్‌లోని, సెంట్‌కొలంబస్ కాలేజ్‌లోను,డబ్లిన్‌లోని ట్రినిటి కాలేజ్‌లోను చదివి పట్టభద్రులైనారు.

1929లో ఇండియన్ సివిల్ సర్వీస్ అధికారిగా, మద్రాస్‌ప్రభుత్వంలో చేరారు. బళ్ళారి తహసీల్‌దార్,కంట్ల కృష్ణమూర్తి రావు వద్ద అసిస్టెంట్ కలెక్టర్‌గా శిక్షణ పూర్తి చేసి, గుంటూరు, విశాఖపట్నం, పశ్చిమగోదావరి, కడప జిల్లాల్లో కొంతా కాలం జిల్లా రెవెన్యూ అధికారిగా, తర్వాత కలెక్టర్‌గా పని చేసి ప్రజల మన్ననలందుకొన్నారు. ఏలూరులో పనిచేస్తున్నపుడు అక్కడ జిల్లా పోలీస్ అధికారి కూతురు పెట్రిషియా (పెగ్గి)ను పెళ్ళాడారు. వారిది ప్రేమ వివాహం. గ్విన్ దంపతులకు ఇద్దరు కుమారులు. ఇద్దరూ ఉన్నతోద్యోగులుగా వున్నారు.

భారతదేశానికి స్వాతంత్ర్యం వచ్చిన తర్వాత చాలమంది బ్రిటిష్ అధికారులు ఇంగ్లండు చేరారు. భారతదేశం మొత్తం మీద, ఈ దేశాన్ని వదిలివెళ్లిన చివరి ఐ.ఏ.ఎస్. అధికారి జె.పి.ఎల్.గ్విన్. స్వతంత్ర భారతదేశంలో పాతికేళ్ళు వివిధ హోదాలో పనిచేశారు. 1967లో స్వచ్ఛందంగా పదవీ విరమణచేసి, లండన్‌కు 25 కి.మీ. దూరంలోని బ్రామ్లి గ్రామంలో స్థిరనివాస మేర్పరచుకొన్నారు. జిల్లా కలెక్టర్, ట్రాన్స్‌పోర్ట్ కమీషనర్ రెవెన్యూ కమీషన్ పదవులను నిర్వహించి, ప్రాథమిక విద్యాశాఖ కార్యదర్శిగా ప్రాథమిక విద్యావిధానాన్ని పటిష్టం చేశారు.గిరిజన ప్రాంతాల్లో విరివిగా ప్రాథమిక పాఠశాలలను స్థాపించారు. విద్యాశాఖ కార్యదర్శిగా వున్నపుడు ప్రభుత్వం తెలుగు భాషా వికాసం కోసం 'గ్విన్ కమిటీని' ఏర్పాటు చేసింది. పింగళి లక్ష్మీకాంతం, దివాకర్ల వేంకటావధాని, భద్రిరాజు కృష్ణమూర్తి, మరికొందరు పండితులతో ఏర్పాటైన సంఘం సిఫార్స్ మేరకు 1968 ఆగష్టులో తెలుగు అకాడమి అవతరించింది.

1960-64 మధ్య హైదరాబాద్‌లోని బర్కత్‌పురా ప్రాంతంలో "ఇన్‌స్టిట్యూట్ ఆఫ్ ఏష్యన్ స్టడీస్‌లో తెలుగు నేర్పే కార్యక్రమానికి శ్రీకారం చుట్టారు." భద్రిరాజు కృష్ణమూర్తి సహకారంతో ఆధునిక తెలుగు వ్యాకరణం రచించారు. సమకాలీన రాజకీయ నాయకులతో చక్కని పరిచయం కలవారు. గ్విన్ పి.వి. నరసింహారావుతో సన్నిహితంగా వుండేవారు. గ్రాంథిక భాషా వాదాన్ని వదులుకొని, సజీవమైన వ్యావహారిక భాషను పెంపొందించాలన్న ఆశయమే, ఆయనకు తెలుగు – ఇంగ్లీషు నిఘంటువు కూర్పుకు ప్రేరేపించింది.

1854 ప్రాంతాల్లో, సి.పి.బ్రౌన్ కూర్చిన తెలుగు – ఇంగ్లీషు నిఘంటువులో ఆధునిక తెలుగుభాషా ప్రయోగాలు లేవని గ్రహించి, ఆ లోటును పూడ్చాలన్న సంకల్పంతో స్వయంగా తెలుగు – ఇంగ్లీషు నిఘంటువును

కూర్చడానికి పూనుకున్నారు. ఈ బృహత్ కార్యసాధనలో భద్రిరాజు కృష్ణమూర్తి సూచన మేరకు, ఉస్మానియా విశ్వవిద్యాలయ భాషాశాస్త్రవిభాగంలో అధ్యాపకులుగా వుండిన జొన్నలగడ్డ వేంకటేశ్వరశాస్త్రి సంపూర్ణ సహకారమందుకొన్నారు. ఈ నిఘంటువు నిర్మాణం గ్విన్ లండన్ చేరిన తర్వాత ప్రారంభించారు. 1985-86 ప్రాంతాల్లో ప్రారంభించిన పనిని 1992లో పూర్తి చేశారు. 28,000 పదాలతో గల ఈ బృహన్నిఘంటువును ఆక్స్‌ఫర్డ్ యూనివర్సిటీ ప్రెస్ (డిల్లీ) ప్రచురించింది.

ఆధునిక రచయితల రచన నుండి సేకరించిన సమాచారం ఆధారంగా ఈ నిఘంటువు నిర్మాణం సాగింది. ప్రముఖ భాషా శాస్త్రవేత్త గిడుగు వెంకటసీతాపతి అభిప్రాయం ప్రకారం, "మారుతున్న భాషకు అనుగుణంగా, నిఘంటువులు కనీసం 20 సంవత్సరాల కొకమారు సంస్కరణ జరగాలి. అపుడే నిఘంటువులు సజీవ భాష కు యోగ్యమైన ప్రాతినిధ్యం వహిస్తాయి." ఈ సూత్రం మేరకు వెబ్‌స్టర్ ఇంగ్లీషు నిఘంటువు ప్రచురణ వెలువడుతూ వుంది. అట్టి పలు సంపుటాలు, సుప్రసిద్ధ విద్యావేత్త, ఆంగ్లాభాషావేత్త, రైటానరబుల్ శ్రీనివాస శాస్త్రి వద్ద వుండేవి.

లండన్‌లో ఆంగ్లోపన్యాసకులుగా వుంటున్న గూటాల కృష్ణమూర్తి,గ్విన్‌కు సన్నిహిత మిత్రులు. కృష్ణమూర్తి మాటల్లోనే గ్విన్ వ్యక్తిత్వ విశేషలు: "వ్యక్తిగా గ్విన్ నిగర్వి, మితభాషి, ఉదార హృదయుడు, కార్యదీక్షాపరుడు. ఉద్యోగ విధుల నిర్వహణలో పూర్ణంగా నిమగ్నుడై, తనకాలాన్ని విజ్ఞతను నూటికి నూరుపాళ్ళు ధారపోసిన వాడు.నిజాయితీకి నిర్భీతికి ప్రతీక" అంటారు కృష్ణమూర్తి.

గ్విన్ ఔదార్యం విశిష్టమైనది. ఎవరి నుండైన చిన్న సహాయం అందినా దానికి పదిరెట్లు, ఏదో రూపంలో చెల్లించేవాడు.గ్విన్ కూర్చిన నిఘంటువులో నా సహకారం అంతగాలేదు.అయినా ఉపోద్ఘాతంలో సుదీర్ఘంగా, అర్హతకు మిన్నగ కృతజ్ఞతలు తెలిపారు. వారు నాకు బహుకరించిన నిఘంటువు ప్రతి పెలీఫ్ పె సొంత దసూరీలో మరోమారు కృతజ్ఞత చెపారు. ఇందులో మరో విశేషముంది. ఈ పెలీఫ్ మీద తాను రాయవలసినదంతా

ఇంగ్లీషులోనే రాసినా, నాపేరు మాత్రం తెలుగులో రాస్తూ " నేను తెలుగులో రాయటం ఇదే ఆఖరుసారేమో" అన్నారు, చిరునవ్వుతో. "నాకు తెలిసినంత వరకూ గ్విన్ తెలుగులో వాక్యం రాసినట్లు లేదు." గ్విన్ తో, ఈ వ్యాసకర్త అనుబంధం: 1975 ఏప్రిల్‌లో, హైదరాబాదులో జరిగిన ప్రథమ ప్రపంచ మహాసభలో వారిని చూశాను. పరిచయం కలుగలేదు. 1994 ఏప్రిల్ ఆంధ్రప్రభ సచిత్ర వార పత్రికలో, సి.పి. బ్రౌన్ స్మారక గ్రంథాలయాన్ని గురించి, బ్రౌన్ మెమోరియల్ ట్రస్టు కార్యదర్శిగ, నేను రాసిన వ్యాసం ప్రచురింపబడింది. గ్విన్ సహచరులుగ, గంటూరు జిల్లా కలెక్టరుగా పనిచేసి విశ్రాంతి తీసుకంటున్న పి.వి. రత్నం. నావ్యాసాన్ని డిల్లీలో వుంటున్న గ్విన్ కు పంపారు. వ్యాసం అందుకున్న గ్విన్ 31-10-1994 న నాకు ఉత్తరం రాస్తూ సి.పి. బ్రౌన్ స్మృతి చిహ్నంగా కడపలో గ్రంథాలయ నిర్మాణం జరగటం సంతోషంఅన్నారు. కడపతో తన అనుబంధాన్ని గుర్తు చేసుకొంటూ, ఎన్నికల ప్రచార నిమిత్తం ఇందిరాగాంధి కడపకు వచ్చేరోజే తాను కడపలో ఉండటం యాదృచ్ఛికం అన్నారు.

గ్విన్ నాకు జాబ్ రాస్తూ "మీ గ్రంథాలయంలో, సి.పి.బ్రౌన్ కూర్చిన తెలుగు–ఇంగ్లీషు నిఘంటువు మొదటి ఎడిషన్ (1852-53) వుందా అని అడుగుతూ, నా వద్ద వుంది . మీకు పంపగలను స్వీకరిస్తారా?" అని రాశారు. ఆ నిఘంటువులోని చివరి పేజి చిరిగి వుండాగా, 1962 నాటి ఎడిషన్‌లో చివరిపేజిలోని అదే విషయాన్ని జిరాక్స్ చేయించి, హైదరాబాదులోని మామిడిపూడి గోపాలకృష్ణన్ (ఐ.ఎ.ఎస్) కు పంపారు. గ్విన్‌కోరిక మేరకు తెలుగు–ఇంగ్లీషు నిఘంటువును చక్కగా బైండ్ చేయించి, గోపాలకృష్ణన్ నాకు పంపారు. గోపాల కృష్ణన్ 1961-1963 లో కడప కలెక్టరుగా నాకు సుపరిచితులు.

బ్రౌన్ నిఘంటువు మొదటిఎడిషన్ చర్చి మిషనరి డేవిడ్ బాంబర్ తనకు ఇచ్చినట్లు రాశారు. ఈ నిఘంటువుతోపాటు గ్విన్ తాను కూర్చిన తెలుగు–ఇంగ్లీషు నిఘంటువును (ఆక్స్‌ఫర్డ్ యూనివర్సిటీ ప్రెస్ ప్రచురణ) నాకు పంపారు. తన నిఘంటువుతోపాటు, ఎ.గెల్లెట్ (ఐ.ఎ.ఎస్) కూర్చిన తెలుగు నిఘంటువును పంపారు. ఈనిఘంటువులో తెలుగు పదాలు ఇంగ్లీషు లిపిలో ముద్రించారు. ఈ నిఘంటువు ముద్రణకుబొబ్బిలి రాజా ఆర్థిక సహాయమందించారు.

గ్విన్ తన తెలుగు–ఇంగ్లీషు నిఘంటువును పూర్తి చేసిన సంవత్సరం

(1) 1854
(2) 1964
(3) 1960
(4) 1992

[Question ID = 337][Question Description = S2_Telugu_Q127]

1. 1 [Option ID = 1345]
2. 2 [Option ID = 1346]
3. 3 [Option ID = 1347]
4. 4 [Option ID = 1348]

8)

సూచన : ఈ క్రింది ఇవ్వబడిన వ్యాసభాగమును చదివి ప్రశ్నకు సమాధానములు రాయండి.

తెలుగు వాఙ్మయ సముద్ధారకుడు సి.పి. బ్రౌన్ అడుగుజాడల్లో తెలుగు భాషా వికాసానికి కృషి చెసిన అపర బ్రౌన్ జె.పి.ఎల్.గ్విన్. గ్విన్ పూర్తి పేరు జాన్ పీటర్ లూసియన్ గ్విన్. జాన్ ట్యూడర్ గ్విన్ జాన్‌దంపతుల సంతానంగా, గ్విన్ 22–జూన్ 1916 లండన్‌లో జన్మించారు. ఆక్స్‌ఫర్డ్‌లోని డ్రేగన్ ప్రాథమిక పాఠశాలలో చదివిన తర్వాత, ఐర్లాండ్‌లోని, సెంట్‌కొలంబస్ కాలేజ్‌లోను,డబ్లిన్‌లోని ట్రినిటి కాలేజ్‌లోను చదివి పట్టభద్రులైనారు.

1929లో ఇండియన్ సివిల్ సర్వీస్ అధికారిగా, మద్రాస్‌ప్రభుత్వంలో చేరారు. బళ్ళారి తహసీల్‌దార్,కంట్ల కృష్ణమూర్తి రావు వద్ద అసిస్టెంట్ కలెక్టర్‌గా శిక్షణ పూర్తి చేసి, గుంటూరు, విశాఖపట్నం, పశ్చిమగోదావరి, కడప జిల్లాల్లో కొంతా కాలం జిల్లా రెవెన్యూ అధికారిగా, తర్వాత కలెక్టర్‌గా పని చేసి ప్రజల మన్ననలందుకొన్నారు. ఏలూరులో పనిచేస్తున్నపుడు అక్కడ జిల్లా పోలీస్ అధికారి కూతురు పెట్రిషియా (పెగ్గి)ను పెళ్ళాడారు. వారిది ప్రేమ వివాహం. గ్విన్ దంపతులకు ఇద్దరు కుమారులు. ఇద్దరూ ఉన్నతోద్యోగులుగా వున్నారు.

భారతదేశానికి స్వాతంత్ర్యం వచ్చిన తర్వాత చాలమంది బ్రిటిష్ అధికారులు ఇంగ్లండు చేరారు. భారతదేశం మొత్తం మీద, ఈ దేశాన్ని వదిలివెళ్లిన చివరి ఐ.ఏ.ఎస్. అధికారి జె.పి.ఎల్.గ్విన్. స్వతంత్ర భారతదేశంలో పాతికేళ్ళు వివిధ హోదాలో పనిచేశారు. 1967లో స్వచ్ఛందంగా పదవీ విరమణచేసి, లండన్‌కు 25 కి.మీ. దూరంలోని బ్రామ్లి గ్రామంలో స్థిరనివాస మేర్పరచుకొన్నారు. జిల్లా కలెక్టర్, ట్రాన్స్‌పోర్ట్ కమీషనర్ రెవెన్యూ కమీషన్ పదవులను నిర్వహించి, ప్రాథమిక విద్యాశాఖ కార్యదర్శిగా ప్రాథమిక విద్యావిధానాన్ని పటిష్టం చేశారు.గిరిజన ప్రాంతాల్లో విరివిగా ప్రాథమిక పాఠశాలలను స్థాపించారు. విద్యాశాఖ కార్యదర్శిగా వున్నపుడు ప్రభుత్వం తెలుగు భాషా వికాసం కోసం 'గ్విన్ కమిటీని' ఏర్పాటు చేసింది. పింగళి లక్ష్మీకాంతం, దివాకర్ల వేంకటావధాని, భద్రిరాజు కృష్ణమూర్తి, మరికొందరు పండితులతో ఏర్పాటైన సంఘం సిఫార్స్ మేరకు 1968 ఆగష్టులో తెలుగు అకాడమి అవతరించింది.

1960-64 మధ్య హైదరాబాద్‌లోని బర్కత్‌పురా ప్రాంతంలో "ఇన్‌స్టిట్యూట్ ఆఫ్ ఏష్యన్ స్టడీస్‌లో తెలుగు నేర్పే కార్యక్రమానికి శ్రీకారం చుట్టారు." భద్రిరాజు కృష్ణమూర్తి సహకారంతో ఆధునిక తెలుగు వ్యాకరణం రచించారు. సమకాలీన రాజకీయ నాయకులతో చక్కని పరిచయం కలవారు. గ్విన్ పి.వి. నరసింహారావుతో సన్నిహితంగా వుండేవారు. గ్రాంథిక భాషా వాదాన్ని వదులుకొని, సజీవమైన వ్యావహారిక భాషను పెంపొందించాలన్న ఆశయమే, ఆయనకు తెలుగు – ఇంగ్లీషు నిఘంటువు కూర్పుకు ప్రేరేపించింది.

1854 ప్రాంతాల్లో, సి.పి.బ్రౌన్ కూర్చిన తెలుగు – ఇంగ్లీషు నిఘంటువులో ఆధునిక తెలుగుభాషా ప్రయోగాలు లేవని గ్రహించి, ఆ లోటును పూడ్చాలన్న సంకల్పంతో స్వయంగా తెలుగు – ఇంగ్లీషు నిఘంటువును

కూర్చడానికి పూనుకున్నారు. ఈ బృహత్ కార్యసాధనలో భద్రిరాజు కృష్ణమూర్తి సూచన మేరకు, ఉస్మానియా విశ్వవిద్యాలయ భాషాశాస్త్రవిభాగంలో అధ్యాపకులుగా వుండిన జొన్నలగడ్డ వేంకటేశ్వరశాస్త్రి సంపూర్ణ సహకారమందుకొన్నారు. ఈ నిఘంటువు నిర్మాణం గ్విన్ లండన్ చేరిన తర్వాత ప్రారంభించారు. 1985-86 ప్రాంతాల్లో ప్రారంభించిన పనిని 1992లో పూర్తి చేశారు. 28,000 పదాలతో గల ఈ బృహన్నిఘంటువును ఆక్స్‌ఫర్డ్ యూనివర్సిటీ ప్రెస్ (డిల్లీ) ప్రచురించింది.

ఆధునిక రచయితల రచన నుండి సేకరించిన సమాచారం ఆధారంగా ఈ నిఘంటువు నిర్మాణం సాగింది. ప్రముఖ భాషా శాస్త్రవేత్త గిడుగు వెంకటసీతాపతి అభిప్రాయం ప్రకారం, "మారుతున్న భాషకు అనుగుణంగా, నిఘంటువులు కనీసం 20 సంవత్సరాల కొకమారు సంస్కరణ

జరగాలి. అపుడె నిఘంటువులు సజివ భాష కు యోగ్యమైన ప్రాతినిధ్యం వహిస్తాయి." ఈ సూత్రం మెరకు వెబ్స్టర్ ఇంగ్లిషు నిఘంటువు ప్రచురణ వెలువడుతూ వుంది. అట్టి పలు సంపుటాలు, సుప్రసిద్ధ విద్యావేత్త, ఆంగ్లాభాషావేత్త, రైటానరబుల్ శ్రీనివాస శాస్త్రి వద్ద వుండేవి.

లండన్‌లో ఆంగ్లోపన్యాసకులుగా వుంటున్న గూటాల కృష్ణమూర్తి,గ్విన్‌కు సన్నిహిత మిత్రులు. కృష్ణమూర్తి మాటల్లోనే గ్విన్ వ్యక్తిత్వ విశేషలు: "వ్యక్తిగా గ్విన్ నిగర్వి, మితభాషి, ఉదార హృదయుడు, కార్యదీక్షాపరుడు. ఉద్యోగ విధుల నిర్వహణలో పూర్ణంగా నిమగ్నుడై, తనకాలాన్ని విజ్ఞతను నూటికి నూరుపాళ్ళు ధారపోసిన వాడు.నిజాయితీకి నిర్భీతికి ప్రతీక" అంటారు కృష్ణమూర్తి.

గ్విన్ ఔదార్యం విశిష్టమైనది. ఎవరి నుండైన చిన్న సహాయం అందినా దానికి పదిరెట్లు, ఏదో రూపంలో చెల్లించేవాడు.గ్విన్ కూర్చిన నిఘంటువులో నా సహకారం అంతగాలేదు.అయినా ఉపోద్ఘాతంలో సుదీర్ఘంగా, అర్హతకు మిన్నగ కృతజ్ఞతలు తెలిపారు. వారు నాకు బహుకరించిన నిఘంటువు ప్రతి ఫ్లైలీఫ్ పై స్వంత దస్తూరీలో మరోమారు కృతజ్ఞత చెప్పారు. ఇందులో మరో విశేషముంది.ఈ ఫ్లైలీఫ్ మీద తాను రాయవలసినదంతా ఇంగ్లీషులోనే రాసినా, నాపేరు మాత్రం తెలుగులో రాస్తూ " నేను తెలుగులో రాయటం ఇదే ఆఖరుసారేమో" అన్నారు, చిరునవ్వుతో. "నాకు తెలిసినంత వరకూ గ్విన్ తెలుగులో వాక్యం రాసినట్లు లేదు." గ్విన్ తో, ఈ వ్యాసకర్త అనుబంధం: 1975 ఏప్రిల్‌లో, హైదరాబాదులో జరిగిన ప్రథమ ప్రపంచ మహాసభలో వారిని చూశాను. పరిచయం కలుగలేదు. 1994 ఏప్రిల్ ఆంధ్రప్రభ సచిత్ర వార పత్రికలో, సి.పి. బ్రౌన్ స్మారక గ్రంథాలయాన్ని గురించి, బ్రౌన్ మెమోరియల్ ట్రస్టు కార్యదర్శిగ, నేను రాసిన వ్యాసం ప్రచురింపబడింది. గ్విన్ సహచరులుగ, గంటూరు జిల్లా కలెక్టరుగా పనిచేసి విశ్రాంతి తీసుకంటున్న పి.వి. రత్నం. నావ్యాసాన్ని డిల్లీలో వుంటున్న గ్విన్ కు పంపారు. వ్యాసం అందుకున్న గ్విన్ 31-10-1994 న నాకు ఉత్తరం రాస్తూ సి.పి. బ్రౌన్ స్మృతి చిహ్నంగా కడపలో గ్రంథాలయ నిర్మాణం జరగటం సంతోషంఅన్నారు. కడపతో తన అనుబంధాన్ని గుర్తు చేసుకొంటూ, ఎన్నికల ప్రచార నిమిత్తం ఇందిరాగాంధి కడపకు వచ్చేరోజే తాను కడపలో ఉండటం యాదృచ్ఛికం అన్నారు.

గ్విన్ నాకు జాబ్ రాస్తూ "మీ గ్రంథాలయంలో, సి.పి.బ్రౌన్ కూర్చిన తెలుగు-ఇంగ్లీషు నిఘంటువు మొదటి ఎడిషన్ (1852-53) వుందా అని అడుగుతూ, నా వద్ద వుంది . మీకు పంపగలను స్వీకరిస్తారా?" అని రాశారు. ఆ నిఘంటువులోని చివరి పేజి చిరిగి వుండాగా, 1962 నాటి ఎడిషన్‌లో చివరిపేజిలోని అదే విషయాన్ని జిరాక్స్ చేయించి, హైదరాబాదులోని మామిడిపూడి గోపాలకృష్ణన్ (ఐ.ఎ.ఎస్) కు పంపారు. గ్విన్‌కోరిక మేరకు తెలుగు-ఇంగ్లీషు నిఘంటువును చక్కగా బైండ్ చేయించి, గోపాలకృష్ణన్ నాకు పంపారు. గోపాల కృష్ణన్ 1961-1963 లో కడప కలెక్టరుగా నాకు సుపరిచితులు.

బ్రౌన్ నిఘంటువు మొదటిఎడిషన్ చర్చి మిషనరి డేవిడ్ బాంబర్ తనకు ఇచ్చినట్లు రాశారు. ఈ నిఘంటువుతోపాటు గ్విన్ తాను కూర్చిన తెలుగు-ఇంగ్లీషు నిఘంటువును (ఆక్స్‌ఫర్డ్ యూనివర్సిటీ ప్రెస్ ప్రచురణ) నాకు పంపారు. తన నిఘంటువుతోపాటు, ఎ.గెల్లెట్ (ఐ.ఎ.ఎస్) కూర్చిన తెలుగు నిఘంటువును పంపారు. ఈనిఘంటువులో తెలుగు పదాలు ఇంగ్లీషు లిపిలో ముద్రించారు. ఈ నిఘంటువు ముద్రణకుబొబ్బిలి రాజా ఆర్థిక సహాయమందించారు.

ప్రథమ ప్రపంచ మహాసభ జరిగిన సంవత్సరం

(1) 1975
(2) 1968
(3) 1992
(4) 2017

[Question ID = 338][Question Description = S2_Telugu_Q128]

1. 1 [Option ID = 1349]
2. 2 [Option ID = 1350]
3. 3 [Option ID = 1351]
4. 4 [Option ID = 1352]

Topic:- Telugu_Q129-135_L2_P2_CTET

1)

సూచన : ఈ క్రింది ఇవ్వబడిన వ్యాస భాగమును చదివి ప్రశ్నకు సమాధానములు రాయండి.

కాకతీయ సామ్రాజ్య నతనానంతరం దానిని ఆశ్రయించుకున్న సామంతరాజులూ, సేనానాయకులూ, స్వతంత్ర రాజ్యాలను స్థాపించారు. అటువంటి వాటిలో రెడ్డి రాజ్యాలు, వెలమప్రభువులు రాజ్యాలు ముఖ్యమైనవి. ఈకాలంలోనే అటు విజయనగర సామ్రాజ్యం కూడ ఏర్పడింది. వీటిలో రెడ్డిరాజ్యమే ప్రాముఖ్యం వహించింది. రెడ్డిరాజులు ముఖ్యంగా అద్దంకి, కొండవీడు, రాజమహేంద్రవరం, కందుకూరు ప్రాంతాలలో క్రీ.శ. 1324 నుండి దాదాపు 1425 వరకు రాజ్యం చేశారు. వారి రాజ్యం కర్నూలు జిల్లానుండి విశాఖపట్నం వరకూ, దక్షిణాన నెల్లూరువరకు విస్తరించింది.

కొండవీడు గుంటూరు జిల్లాలో ప్రసిద్ధికెక్కిన దుర్గం. దీని చుట్టుకొలత సుమారు ముప్పయి మైళ్ళుంటుంది. పర్వతాగ్రమే రెండున్నరమైళ్ళ వరకూ వుంటుంది. పర్వతాగ్రంలో మొత్తం 50 దుర్గాలవరకూ వున్నాయి. క్రింది భాగంలో వుంది కొండవీడు పట్టణం. ఆనాటి ఆ పట్టణం ఈనాడు గ్రామంగా వుంది. శత్రుదుర్భేద్యమై చూచేవారకి అత్యాశ్చర్యం కలిగించే ఈ దుర్గం కాకతీయాంధ్ర చక్రవర్తులకాలం నుంచి ముఖ్యరాజధానిగా విరాజిల్లడం వల్ల బహుప్రాచీనమైనదని చెప్పడంలో ఏమాత్రం అతిశయోక్తి లేదు.

కాకతీయ సామ్రాజ్యంలో చివరివాడైన ప్రతాపరుద్రుని దగ్గర కోమటి ప్రోలయరెడ్డి సేనానిగా వుండి మొట్టమొదటగా రెడ్డి సామ్రాజ్యాన్ని స్థాపించి అద్దంకి రాజాధానిగా చేసుకని 1324లో రాజ్యాన్ని పరిపాలించాడు.

ఆయన తరువాత రాజ్యానికి వచ్చినవాడు ప్రోలయవేమారెడ్డి. ఈయన చాలా పరాక్రమం కలవాడు.. పండితుల్ని,కవుల్ని, సన్మానించేవాడు. ఒంగోలు తాలూకాలోని చెదలవాడ వాస్తవ్యుడైన ఎర్రప్రగడ మహాకవిని తన ఆస్థానంలో వుంచుకుని ఆదరించాడు. ఈవిధంగా ఆయన క్రీ.శ. 1350 వరకూ అజేయంగా పరిపాలించాడు.

అయన తరువాత క్రీ.శ.1366లో అనపోతారెడ్డి రాజ్యానికి వచ్చి, పదహారు సంవత్సరాలు పరిపాలించాడు. ఈయన చాలా శాసనాలు వ్రాయించాడు. బ్రాహ్మణులకు అనేక దానాలు చేశాడు. ఈయన తరువాత రాజ్యానికి వచ్చినవాడు ఆయన కుమారుడు కుమారగిరిరెడ్డి. క్లుప్తంగా ఇదీ రెడ్డిరాజులుచరిత్ర.

రెడ్డిరాజులకాలంలో సామాన్య జనులు దొమ్మరిసానుల ప్రదర్శనాలను, వీథి భాగవతాలను చూచి ఆనందించారు. సాతానులు ఏకతారలను చేత ధరించి శ్రావ్యంగా పాటలు పాడుతూ గ్రామాల్లో ప్రతినిత్యమూ యాచిస్తూ వుండేవారు.

ఆంధ్రరెడ్డిరాజుల యుగంలో అనేక వినోదాలు అభివృద్ధి పొందాయి. వాటిలో ప్రముఖస్థానాన్ని ఆక్రమించేవి ఆటలు,పాటలు నాటకాలు.

ప్రజలు నాటకాలంటే ఎంతో అభిమానంతో వుండేవారు. ఎన్నో నాటకాలు ప్రదర్శించేవారు. కాని ఒక్క నాటకం కూడ సంస్కృత మర్యాదలతో తెలుగులో వ్రాయబడలేదు. ఆనాడు వుద్దండులైన పెద్దపెద్ద కవులు కూడా ఎక్కువగా యక్షగానాలనే రచించారు. ఆనాటికి ఉత్తరహిందూస్థానమంతటా సంస్కృత నాటకాల ప్రభావం ఎక్కువగా వుండేది. ఈ పరిస్థితుల్లో దక్షిణ హిందూదేశమంతటా యక్షగానాల ప్రభావం బహుముఖాల విజృంభించింది. నన్నయ కంటే పూర్వమే దేనికవితా యుక్తమైన పాటల నాటకాలుగా యక్షగానాల అభివృద్ధి పొందాయి. యక్షగానాల పుట్టుపూర్వోత్తరాలను గురించి మరోచోట ప్రస్తావించినా ఇక్కడ ఈయుగంలోనూ వాటిని గురించి ఉదహరించడం అవసరమే.

తెలుగు దేశంలో కామేశ్వర్యాది శక్తిదేవతలను గొలుచు జక్కులవారనే జాతివారుండేవారు. వీరినే అనేకమంది మన ప్రాచీన కవులు తమ గ్రంథాలలో జక్కుల పురంధ్రీకులు అని వర్ణిస్తూ వచ్చారు.

ఈ క్రింది వాటిలో ప్రసిద్ధికెక్కిన దుర్గం

(1) అద్దంకి

(2) కొండవీడు

(3) కందుకూరు

(4) రాజ మహేంద్రవరం

[Question ID = 339][Question Description = S2_Telugu_Q129]

1. 1 [Option ID = 1353]

2. 2 [Option ID = 1354]
3. 3 [Option ID = 1355]
4. 4 [Option ID = 1356]

2)

సూచన : ఈ క్రింది ఇవ్వబడిన వ్యాస భాగమును చదివి ప్రశ్నకు సమాధానములు రాయండి.

కాకతీయ సామ్రాజ్య పతనానంతరం దానిని ఆశ్రయించుకున్న సామంతరాజులూ, సేనానాయకులూ, స్వతంత్ర రాజ్యాలను స్థాపించారు. అటువంటి వాటిలో రెడ్డి రాజ్యాలు, వెలమప్రభువులు రాజ్యాలు ముఖ్యమైనవి. ఈకాలంలోనే అటు విజయనగర సామ్రాజ్యం కూడ ఏర్పడింది. వీటిలో రెడ్డిరాజ్యమే ప్రాముఖ్యం వహించింది. రెడ్డిరాజులు ముఖ్యంగా అద్దంకి, కొండవీడు, రాజమహేంద్రవరం, కందుకూరు ప్రాంతాలలో క్రీ.శ. 1324 నుండి దాదాపు 1425 వరకు రాజ్యం చేశారు. వారి రాజ్యం కర్నూలు జిల్లానుండి విశాఖపట్నం వరకూ, దక్షిణాన నెల్లూరువరకు విస్తరించింది.

కొండవీడు గుంటూరు జిల్లాలో ప్రసిద్ధికెక్కిన దుర్గం. దీని చుట్టుకొలత సుమారు ముప్పయి మైళ్ళుంటుంది. పర్వతాగ్రమే రెండున్నరమైళ్ళ వరకూ వుంటుంది. పర్వతాగ్రంలో మొత్తం 50 దుర్గాలవరకూ వున్నాయి. క్రింది భాగంలో వుంది కొండవీడు పట్టణం. ఆనాటి ఆ పట్టణం ఈనాడు గ్రామంగా వుంది. శత్రుదుర్భేద్యమై చూచేవారకి అత్యాశ్చర్యం కలిగించే ఈ దుర్గం కాకతీయాంధ్ర చక్రవర్తులకాలం నుంచి ముఖ్యరాజధానిగా విరాజిల్లడం వల్ల బహుప్రాచీనమైనదని చెప్పడంలో ఏమాత్రం అతిశయోక్తి లేదు.

కాకతీయ సామ్రాజ్యంలో చివరివాడైన ప్రతాపరుద్రుని దగ్గర కోమటి ప్రోలయరెడ్డి సేనానిగా వుండి మొట్టమొదటగా రెడ్డి సామ్రాజ్యాన్ని స్థాపించి అద్దంకి రాజాధానిగా చేసుకని 1324లో రాజ్యాన్ని పరిపాలించాడు.

ఆయన తరువాత రాజ్యానికి వచ్చినవాడు ప్రోలయవేమారెడ్డి. ఈయన చాలా పరాక్రమం కలవాడు.. పండితుల్ని,కవుల్ని, సన్మానించేవాడు. ఒంగోలు తాలూకాలోని చెదలవాడ వాస్తవ్యుడైన ఎర్రప్రగడ మహాకవిని తన ఆస్థానంలో వుంచుకుని ఆదరించాడు. ఈవిధంగా ఆయన క్రీ.శ. 1350 వరకూ అజేయంగా పరిపాలించాడు.

ఆయన తరువాత క్రీ.శ.1366లో అనపోతారెడ్డి రాజ్యానికి వచ్చి, పదహారు సంవత్సరాలు పరిపాలించాడు. ఈయన చాలా శాసనాలు వ్రాయించాడు. బ్రాహ్మణులకు అనేక దానాలు చేశాడు. ఈయన తరువాత రాజ్యానికి వచ్చినవాడు ఆయన కుమారుడు కుమారగిరిరెడ్డి. క్లుప్తంగా ఇదీ రెడ్డిరాజులుచరిత్ర.

రెడ్డిరాజులకాలంలో సామాన్య జనులు దొమ్మరిసానుల ప్రదర్శనాలను, వీధి భాగవతాలను చూచి ఆనందించారు. సాతానులు ఏకతారలను చేత ధరించి శ్రావ్యంగా పాటలు పాడుతూ గ్రామాల్లో ప్రతినిత్యమూ యాచిస్తూ వుండేవారు.

ఆంధ్రరెడ్డిరాజుల యుగంలో అనేక వినోదాలు అభివృద్ధి పొందాయి. వాటిలో ప్రముఖస్థానాన్ని ఆక్రమించేవి ఆటలు,పాటలు నాటకాలు.

ప్రజలు నాటకాలంటే ఎంతో అభిమానంతో వుండేవారు. ఎన్నో నాటకాలు ప్రదర్శించేవారు. కాని ఒక్క నాటకం కూడ సంస్కృత మర్యాదలతో తెలుగులో వ్రాయబడలేదు. ఆనాడు వుద్దండులైన పెద్దపెద్ద కవులు కూడా ఎక్కువగా యక్షగానాలనే రచించారు. ఆనాటికి ఉత్తరహిందూస్థానమంతటా సంస్కృత నాటకాల ప్రభావం ఎక్కువగా వుండేది. ఈ పరిస్థితుల్లో దక్షిణ హిందూదేశమంతటా యక్షగానాల ప్రభావం బహుముఖాల విజృంభించింది. నన్నయ కంటే పూర్వమే దేనికవితా యుక్తమైన పాటల నాటకాలుగా యక్షగానాల అభివృద్ధి పొందాయి. యక్షగానాల పుట్టుపూర్వోత్తరాలను గురించి మరోచోట ప్రస్తావించినా ఇక్కడ ఈయుగంలోనూ వాటిని గురించి ఉదహరించడం అవసరమే.

తెలుగు దేశంలో కామేశ్వర్యాది శక్తిదేవతలను గొలుచు జక్కులవారనే జాతివారుండేవారు. వీరినే అనేకమంది మన ప్రాచీన కవులు తమ గ్రంథాలలో జక్కుల పురంధ్రీకులు అని వర్ణిస్తూ వచ్చారు.

అద్దంకి రాజధానిగా పరిపాలించిన రాజు

(1) ప్రతాపరుద్రుడు

(2) కోమటి ప్రోలయరెడ్డి

(3) అనపోతారెడ్డి

(4) కుమారగిరి రెడ్డి.

[Question ID = 340][Question Description = S2_Telugu_Q130]

1. 1 [Option ID = 1357]

2. 2 [Option ID = 1358]
3. 3 [Option ID = 1359]
4. 4 [Option ID = 1360]

3)

సూచన : ఈ క్రింది ఇవ్వబడిన వ్యాస భాగమును చదివి ప్రశ్నకు సమాధానములు రాయండి.

కాకతీయ సామ్రాజ్య నతనానంతరం దానిని ఆశ్రయించుకున్న సామంతరాజులూ, సేనానాయకులూ, స్వతంత్ర రాజ్యాలను స్థాపించారు. అటువంటి వాటిలో రెడ్డి రాజ్యాలు, వెలమప్రభువులు రాజ్యాలు ముఖ్యమైనవి. ఈకాలంలోనే అటు విజయనగర సామ్రాజ్యం కూడ ఏర్పడింది. వీటిలో రెడ్డిరాజ్యమే ప్రాముఖ్యం వహించింది. రెడ్డిరాజులు ముఖ్యంగా అద్దంకి, కొండవీడు, రాజమహేంద్రవరం, కందుకూరు ప్రాంతాలలో క్రీ.శ. 1324 నుండి దాదాపు 1425 వరకు రాజ్యం చేశారు. వారి రాజ్యం కర్నూలు జిల్లానుండి విశాఖపట్నం వరకూ, దక్షిణాన నెల్లూరువరకు విస్తరించింది.

కొండవీడు గుంటూరు జిల్లాలో ప్రసిద్ధికెక్కిన దుర్గం. దీని చుట్టుకొలత సుమారు ముప్పయి మైళ్ళుంటుంది. పర్వతాగ్రమే రెండున్నరమైళ్ళ వరకూ వుంటుంది. పర్వతాగ్రంలో మొత్తం 50 దుర్గాలవరకూ వున్నాయి. క్రింది భాగంలో వుంది కొండవీడు పట్టణం. ఆనాటి ఆ పట్టణం ఈనాడు గ్రామంగా వుంది.శత్రుదుర్భేద్యమై చూచేవారికి అత్యాశ్చర్యం కలిగించే ఈ దుర్గం కాకతీయాంధ్ర చక్రవర్తులకాలం నుంచి ముఖ్యరాజధానిగా విరాజిల్లడం వల్ల బహుప్రాచీనమైనదని చెప్పడంలో ఏమాత్రం అతిశయోక్తి లేదు.

కాకతీయ సామ్రాజ్యంలో చివరివాడైన ప్రతాపరుద్రుని దగ్గర కోమటి ప్రోలయరెడ్డి సేనానిగా వుండి మొట్టమొదటగా రెడ్డి సామ్రాజ్యాన్ని స్థాపించి అద్దంకి రాజాధానిగా చేసుకని 1324లో రాజ్యాన్ని పరిపాలించాడు.

ఆయన తరువాత రాజ్యానికి వచ్చినవాడు ప్రోలయవేమారెడ్డి. ఈయన చాలా పరాక్రమం కలవాడు.. పండితుల్ని,కవుల్ని, సన్మానించేవాడు. ఒంగోలు తాలూకాలోని చెదలవాడ వాస్తవ్యుడైన ఎర్రప్రగడ మహాకవిని తన ఆస్థానంలో వుంచుకుని ఆదరించాడు. ఈవిధంగా ఆయన క్రీ.శ. 1350 వరకూ అజేయంగా పరిపాలించాడు.

ఆయన తరువాత క్రీ.శ.1366లో అనపోతారెడ్డి రాజ్యానికి వచ్చి, పదహారు సంవత్సరాలు పరిపాలించాడు. ఈయన చాలా శాసనాలు వ్రాయించాడు. బ్రాహ్మణులకు అనేక దానాలు చేశాడు. ఈయన తరువాత రాజ్యానికి వచ్చినవాడు ఆయన కుమారుడు కుమారగిరిరెడ్డి. క్లుప్తంగా ఇదీ రెడ్డిరాజులుచరిత్ర.

రెడ్డిరాజులకాలంలో సామాన్య జనులు దొమ్మరిసానుల ప్రదర్శనాలను, వీథి భాగవతాలను చూచి ఆనందించారు. సాతానులు ఏకతారలను చేత ధరించి శ్రావ్యంగా పాటలు పాడుతూ గ్రామాల్లో ప్రతినిత్యమూ యాచిస్తూ వుండేవారు.

ఆంధ్రరెడ్డిరాజుల యుగంలో అనేక వినోదాలు అభివృద్ధి పొందాయి. వాటిలో ప్రముఖస్థానాన్ని ఆక్రమించేవి ఆటలు,పాటలు నాటకాలు.

ప్రజలు నాటకాలంటే ఎంతో అభిమానంతో వుండేవారు. ఎన్నో నాటకాలు ప్రదర్శించేవారు. కాని ఒక్క నాటకం కూడ సంస్కృత మర్యాదలతో తెలుగులో వ్రాయబడలేదు. ఆనాడు వుద్దండులైన పెద్దపెద్ద కవులు కూడా ఎక్కువగా యక్షగానాలనే రచించారు. ఆనాటికి ఉత్తరహిందూస్థానమంతటా సంస్కృత నాటకాల ప్రభావం ఎక్కువగా వుండేది. ఈ పరిస్థితుల్లో దక్షిణ హిందూదేశమంతటా యక్షగానాల ప్రభావం బహుముఖాల విజృంభించింది. నన్నయ కంటే పూర్వమే దేనికవితా యుక్తమైన పాటల నాటకాలుగా యక్షగానాల అభివృద్ధి పొందాయి. యక్షగానాల పుట్టుపూర్వోత్తరాలను గురించి మరోచోట ప్రస్తావించినా ఇక్కడ ఈయుగంలోనూ వాటిని గురించి ఉదహరించడం అవసరమే.

తెలుగు దేశంలో కామేశ్వర్యాది శక్తిదేవతలను గొలుచు జక్కులవారనే జాతివారుండేవారు. వీరినే అనేకమంది మన ప్రాచీన కవులు తమ గ్రంథాలలో జక్కుల పురంధ్రీకులు అని వర్ణిస్తూ వచ్చారు.

బహుశాసనాలు వేయించిన రాజు __________.

(1) కోమటి ప్రోలయరెడ్డి

(2) ప్రోలయవేమారెడ్డి

(3) అనపోతారెడ్డి

(4) కుమారగిరిరెడ్డి

[Question ID = 341][Question Description = S2_Telugu_Q131]

1. 1 [Option ID = 1361]

2. 2 [Option ID = 1362]
3. 3 [Option ID = 1363]
4. 4 [Option ID = 1364]

4)

సూచన : ఈ క్రింది ఇవ్వబడిన వ్యాస భాగమును చదివి ప్రశ్నకు సమాధానములు రాయండి.

కాకతీయ సామ్రాజ్య నతనానంతరం దానిని ఆశ్రయించుకున్న సామంతరాజులూ, సేనానాయకులూ, స్వతంత్ర రాజ్యాలను స్థాపించారు. అటువంటి వాటిలో రెడ్డి రాజ్యాలు, వెలమప్రభువులు రాజ్యాలు ముఖ్యమైనవి. ఈకాలంలోనే అటు విజయనగర సామ్రాజ్యం కూడ ఏర్పడింది. వీటిలో రెడ్డిరాజ్యమే ప్రాముఖ్యం వహించింది. రెడ్డిరాజులు ముఖ్యంగా అద్దంకి, కొండవీడు, రాజమహేంద్రవరం, కందుకూరు ప్రాంతాలలో క్రీ.శ. 1324 నుండి దాదాపు 1425 వరకు రాజ్యం చేశారు. వారి రాజ్యం కర్నూలు జిల్లానుండి విశాఖపట్నం వరకూ, దక్షిణాన నెల్లూరువరకు విస్తరించింది.

కొండవీడు గుంటూరు జిల్లాలో ప్రసిద్ధికెక్కిన దుర్గం. దీని చుట్టుకొలత సుమారు ముప్పయి మైళ్ళుంటుంది. పర్వతాగ్రమే రెండున్నరమైళ్ళ వరకూ వుంటుంది. పర్వతాగ్రంలో మొత్తం 50 దుర్గాలవరకూ వున్నాయి. క్రింది భాగంలో వుంది కొండవీడు పట్టణం. ఆనాటి ఆ పట్టణం ఈనాడు గ్రామంగా వుంది.శత్రుదుర్భేద్యమై చూచేవారకి అత్యాశ్చర్యం కలిగించే ఈ దుర్గం కాకతీయాంధ్ర చక్రవర్తులకాలం నుంచి ముఖ్యరాజధానిగా విరాజిల్లడం వల్ల బహుప్రాచీనమైనదని చెప్పడంలో ఏమాత్రం అతిశయోక్తి లేదు.

కాకతీయ సామ్రాజ్యంలో చివరివాడైన ప్రతాపరుద్రుని దగ్గర కోమటి ప్రోలయరెడ్డి సేనానిగా వుండి మొట్టమొదటగా రెడ్డి సామ్రాజ్యాన్ని స్థాపించి అద్దంకి రాజాధానిగా చేసుకని 1324లో రాజ్యాన్ని పరిపాలించాడు.

ఆయన తరువాత రాజ్యానికి వచ్చినవాడు ప్రోలయవేమారెడ్డి. ఈయన చాలా పరాక్రమం కలవాడు.. పండితుల్ని,కవుల్ని, సన్మానించేవాడు. ఒంగోలు తాలూకాలోని చెదలవాడ వాస్తవ్యుడైన ఎర్రప్రగడ మహాకవిని తన ఆస్థానంలో వుంచుకుని ఆదరించాడు. ఈవిధంగా ఆయన క్రీ.శ. 1350 వరకూ అజేయంగా పరిపాలించాడు.

ఆయన తరువాత క్రీ.శ.1366లో అనపోతారెడ్డి రాజ్యానికి వచ్చి, పదహారు సంవత్సరాలు పరిపాలించాడు. ఈయన చాలా శాసనాలు వ్రాయించాడు. బ్రాహ్మణులకు అనేక దానాలు చేశాడు. ఈయన తరువాత రాజ్యానికి వచ్చినవాడు ఆయన కుమారుడు కుమారగిరిరెడ్డి. క్లుప్తంగా ఇదీ రెడ్డిరాజులుచరిత్ర.

రెడ్డిరాజులకాలంలో సామాన్య జనులు దొమ్మరిసానుల ప్రదర్శనాలను, వీధి భాగవతాలను చూచి ఆనందించారు. సాతానులు ఏకతారలను చేత ధరించి శ్రావ్యంగా పాటలు పాడుతూ గ్రామాల్లో ప్రతినిత్యమూ యాచిస్తూ వుండేవారు.

ఆంధ్రరెడ్డిరాజుల యుగంలో అనేక వినోదాలు అభివృద్ధి పొందాయి. వాటిలో ప్రముఖస్థానాన్ని ఆక్రమించేవి ఆటలు,పాటలు నాటకాలు.

ప్రజలు నాటకాలంటే ఎంతో అభిమానంతో వుండేవారు. ఎన్నో నాటకాలు ప్రదర్శించేవారు. కాని ఒక్క నాటకం కూడ సంస్కృత మర్యాదలతో తెలుగులో వ్రాయబడలేదు. ఆనాడు వుద్దండులైన పెద్దపెద్ద కవులు కూడా ఎక్కువగా యక్షగానాలనే రచించారు. ఆనాటికి ఉత్తరహిందూస్థానమంతటా సంస్కృత నాటకాల ప్రభావం ఎక్కువగా వుండేది. ఈ పరిస్థితుల్లో దక్షిణ హిందూదేశమంతటా యక్షగానాల ప్రభావం బహుముఖాల విజృంభించింది. నన్నయ కంటే పూర్వమే దేనికవితా యుక్తమైన పాటల నాటకాలుగా యక్షగానాల అభివృద్ధి పొందాయి. యక్షగానాల పుట్టుపూర్వోత్తరాలను గురించి మరోచోట ప్రస్తావించినా ఇక్కడ ఈయుగంలోనూ వాటిని గురించి ఉదహరించడం అవసరమే.

తెలుగు దేశంలో కామేశ్వర్యాది శక్తిదేవతలను గొలుచు జక్కులవారనే జాతివారుండేవారు. వీరినే అనేకమంది మన ప్రాచీన కవులు తమ గ్రంథాలలో జక్కుల పురంధ్రీకులు అని వర్ణిస్తూ వచ్చారు.

కాకతీయ సామ్రాజ్యంలో చివరివాడు

(1) ప్రతాపరుద్రుడు

(2) కోమటి ప్రోలయరెడ్డి

(3) ప్రోలయవేమారెడ్డి

(4) అనపోతారెడ్డి

[Question ID = 342][Question Description = S2_Telugu_Q132]

1. 1 [Option ID = 1365]

2. 2 [Option ID = 1366]
3. 3 [Option ID = 1367]
4. 4 [Option ID = 1368]

5)

సూచన : ఈ క్రింది ఇవ్వబడిన వ్యాస భాగమును చదివి ప్రశ్నకు సమాధానములు రాయండి.

కాకతీయ సామ్రాజ్య నతనానంతరం దానిని ఆశ్రయించుకున్న సామంతరాజులూ, సేనానాయకులూ, స్వతంత్ర రాజ్యాలను స్థాపించారు. అటువంటి వాటిలో రెడ్డి రాజ్యాలు, వెలమప్రభువులు రాజ్యాలు ముఖ్యమైనవి. ఈకాలంలోనే అటు విజయనగర సామ్రాజ్యం కూడ ఏర్పడింది. వీటిలో రెడ్డిరాజ్యమే ప్రాముఖ్యం వహించింది. రెడ్డిరాజులు ముఖ్యంగా అద్దంకి, కొండవీడు, రాజమహేంద్రవరం, కందుకూరు ప్రాంతాలలో క్రీ.శ. 1324 నుండి దాదాపు 1425 వరకు రాజ్యం చేశారు. వారి రాజ్యం కర్నూలు జిల్లానుండి విశాఖపట్నం వరకూ, దక్షిణాన నెల్లూరువరకు విస్తరించింది.

కొండవీడు గుంటూరు జిల్లాలో ప్రసిద్ధికెక్కిన దుర్గం. దీని చుట్టుకొలత సుమారు ముప్పయి మైళ్ళుంటుంది. పర్వతాగ్రమే రెండున్నరమైళ్ళ వరకూ వుంటుంది. పర్వతాగ్రంలో మొత్తం 50 దుర్గాలవరకూ వున్నాయి. క్రింది భాగంలో వుంది కొండవీడు పట్టణం. ఆనాటి ఆ పట్టణం ఈనాడు గ్రామంగా వుంది. శత్రుదుర్భేద్యమై చూచేవారకి అత్యాశ్చర్యం కలిగించే ఈ దుర్గం కాకతీయాంధ్ర చక్రవర్తులకాలం నుంచి ముఖ్యరాజధానిగా విరాజిల్లడం వల్ల బహుప్రాచీనమైనదని చెప్పడంలో ఏమాత్రం అతిశయోక్తి లేదు.

కాకతీయ సామ్రాజ్యంలో చివరివాడైన ప్రతాపరుద్రుని దగ్గర కోమటి ప్రోలయరెడ్డి సేనానిగా వుండి మొట్టమొదటగా రెడ్డి సామ్రాజ్యాన్ని స్థాపించి అద్దంకి రాజాధానిగా చేసుకని 1324లో రాజ్యాన్ని పరిపాలించాడు.

ఆయన తరువాత రాజ్యానికి వచ్చినవాడు ప్రోలయవేమారెడ్డి. ఈయన చాలా పరాక్రమం కలవాడు.. పండితుల్ని,కవుల్ని, సన్మానించేవాడు. ఒంగోలు తాలూకాలోని చెదలవాడ వాస్తవ్యుడైన ఎర్రప్రగడ మహాకవిని తన ఆస్థానంలో వుంచుకుని ఆదరించాడు. ఈవిధంగా ఆయన క్రీ.శ. 1350 వరకూ అజేయంగా పరిపాలించాడు.

ఆయన తరువాత క్రీ.శ.1366లో అనపోతారెడ్డి రాజ్యానికి వచ్చి, పదహారు సంవత్సరాలు పరిపాలించాడు. ఈయన చాలా శాసనాలు వ్రాయించాడు. బ్రాహ్మణులకు అనేక దానాలు చేశాడు. ఈయన తరువాత రాజ్యానికి వచ్చినవాడు ఆయన కుమారుడు కుమారగిరిరెడ్డి. క్లుప్తంగా ఇదీ రెడ్డిరాజులుచరిత్ర.

రెడ్డిరాజులకాలంలో సామాన్య జనులు దొమ్మరిసానుల ప్రదర్శనాలను, వీధి భాగవతాలను చూచి ఆనందించారు. సాతానులు ఏకతారలను చేత ధరించి శ్రావ్యంగా పాటలు పాడుతూ గ్రామాల్లో ప్రతినిత్యమూ యాచిస్తూ వుండేవారు.

ఆంధ్రరెడ్డిరాజుల యుగంలో అనేక వినోదాలు అభివృద్ధి పొందాయి. వాటిలో ప్రముఖస్థానాన్ని ఆక్రమించేవి ఆటలు,పాటలు నాటకాలు.

ప్రజలు నాటకాలంటే ఎంతో అభిమానంతో వుండేవారు. ఎన్నో నాటకాలు ప్రదర్శించేవారు. కాని ఒక్క నాటకం కూడ సంస్కృత మర్యాదలతో తెలుగులో వ్రాయబడలేదు. ఆనాడు వుద్దండులైన పెద్దపెద్ద కవులు కూడా ఎక్కువగా యక్షగానాలనే రచించారు. ఆనాటికి ఉత్తరహిందూస్థానమంతటా సంస్కృత నాటకాల ప్రభావం ఎక్కువగా వుండేది. ఈ పరిస్థితుల్లో దక్షిణ హిందూదేశమంతటా యక్షగానాల ప్రభావం బహుముఖాల విజృంభించింది. నన్నయ కంటే పూర్వమే దేనికవితా యుక్తమైన పాటల నాటకాలుగా యక్షగానాల అభివృద్ధి పొందాయి. యక్షగానాల పుట్టుపూర్వోత్తరాలను గురించి మరోచోట ప్రస్తావించినా ఇక్కడ ఈయుగంలోనూ వాటిని గురించి ఉదహరించడం అవసరమే.

తెలుగు దేశంలో కామేశ్వర్యాది శక్తిదేవతలను గొలుచు జక్కులవారనే జాతివారుండేవారు. వీరినే అనేకమంది మన ప్రాచీన కవులు తమ గ్రంథాలలో జక్కుల పురంధ్రీకులు అని వర్ణిస్తూ వచ్చారు.

కుమారగిరి రెడ్డి వీరి కుమారుడు.

(1) అనపోతారెడ్డి

(2) ప్రతాపరుద్రుడు

(3) కోమటి ప్రోలయ రెడ్డి

(4) ప్రోలయ వేమారెడ్డి

[Question ID = 343][Question Description = S2_Telugu_Q133]

1. 1 [Option ID = 1369]

2. 2 [Option ID = 1370]
3. 3 [Option ID = 1371]
4. 4 [Option ID = 1372]

6)

సూచన : ఈ క్రింది ఇవ్వబడిన వ్యాస భాగమును చదివి ప్రశ్నకు సమాధానములు రాయండి.

కాకతీయ సామ్రాజ్య పతనానంతరం దానిని ఆశ్రయించుకున్న సామంతరాజులూ, సేనానాయకులూ, స్వతంత్ర రాజ్యాలను స్థాపించారు. అటువంటి వాటిలో రెడ్డి రాజ్యాలు, వెలమప్రభువులు రాజ్యాలు ముఖ్యమైనవి. ఈకాలంలోనే అటు విజయనగర సామ్రాజ్యం కూడ ఏర్పడింది. వీటిలో రెడ్డిరాజ్యమే ప్రాముఖ్యం వహించింది. రెడ్డిరాజులు ముఖ్యంగా అద్దంకి, కొండవీడు, రాజమహేంద్రవరం, కందుకూరు ప్రాంతాలలో క్రీ.శ. 1324 నుండి దాదాపు 1425 వరకు రాజ్యం చేశారు. వారి రాజ్యం కర్నూలు జిల్లానుండి విశాఖపట్నం వరకూ, దక్షిణాన నెల్లూరువరకు విస్తరించింది.

కొండవీడు గుంటూరు జిల్లాలో ప్రసిద్ధికెక్కిన దుర్గం. దీని చుట్టుకొలత సుమారు ముప్పయి మైళ్ళుంటుంది. పర్వతాగ్రమే రెండున్నరమైళ్ళ వరకూ వుంటుంది. పర్వతాగ్రంలో మొత్తం 50 దుర్గాలవరకూ వున్నాయి. క్రింది భాగంలో వుంది కొండవీడు పట్టణం. ఆనాటి ఆ పట్టణం ఈనాడు గ్రామంగా వుంది.శత్రుదుర్భేద్యమై చూచేవారకి అత్యాశ్చర్యం కలిగించే ఈ దుర్గం కాకతీయాంధ్ర చక్రవర్తులకాలం నుంచి ముఖ్యరాజధానిగా విరాజిల్లడం వల్ల బహుప్రాచీనమైనదని చెప్పడంలో ఏమాత్రం అతిశయోక్తి లేదు.

కాకతీయ సామ్రాజ్యంలో చివరివాడైన ప్రతాపరుద్రుని దగ్గర కోమటి ప్రోలయరెడ్డి సేనానిగా వుండి మొట్టమొదటగా రెడ్డి సామ్రాజ్యాన్ని స్థాపించి అద్దంకి రాజధానిగా చేసుకని 1324లో రాజ్యాన్ని పరిపాలించాడు.

ఆయన తరువాత రాజ్యానికి వచ్చినవాడు ప్రోలయవేమారెడ్డి. ఈయన చాలా పరాక్రమం కలవాడు.. పండితుల్ని,కవుల్ని, సన్మానించేవాడు. ఒంగోలు తాలూకాలోని చెదలవాడ వాస్తవ్యుడైన ఎర్రప్రగడ మహాకవిని తన ఆస్థానంలో వుంచుకుని ఆదరించాడు. ఈవిధంగా ఆయన క్రీ.శ. 1350 వరకూ అజేయంగా పరిపాలించాడు.

ఆయన తరువాత క్రీ.శ.1366లో అనపోతారెడ్డి రాజ్యానికి వచ్చి, పదహారు సంవత్సరాలు పరిపాలించాడు. ఈయన చాలా శాసనాలు వ్రాయించాడు. బ్రాహ్మణులకు అనేక దానాలు చేశాడు. ఈయన తరువాత రాజ్యానికి వచ్చినవాడు ఆయన కుమారుడు కుమారగిరిరెడ్డి. క్లుప్తంగా ఇదీ రెడ్డిరాజులుచరిత్ర.

రెడ్డిరాజులకాలంలో సామాన్య జనులు దొమ్మరిసానుల ప్రదర్శనాలను, వీథి భాగవతాలను చూచి ఆనందించారు. సాతానులు ఏకతారలను చేత ధరించి శ్రావ్యంగా పాటలు పాడుతూ గ్రామాల్లో ప్రతినిత్యమూ యాచిస్తూ వుండేవారు.

ఆంధ్రరెడ్డిరాజుల యుగంలో అనేక వినోదాలు అభివృద్ధి పొందాయి. వాటిలో ప్రముఖస్థానాన్ని ఆక్రమించేవి ఆటలు,పాటలు నాటకాలు.

ప్రజలు నాటకాలంటే ఎంతో అభిమానంతో వుండేవారు. ఎన్నో నాటకాలు ప్రదర్శించేవారు. కాని ఒక్క నాటకం కూడ సంస్కృత మర్యాదలతో తెలుగులో వ్రాయబడలేదు. ఆనాడు వుద్దండులైన పెద్దపెద్ద కవులు కూడా ఎక్కువగా యక్షగానాలనే రచించారు. ఆనాటికి ఉత్తరహిందూస్థానమంతటా సంస్కృత నాటకాల ప్రభావం ఎక్కువగా వుండేది. ఈ పరిస్థితుల్లో దక్షిణ హిందూదేశమంతటా యక్షగానాల ప్రభావం బహుముఖాల విజృంభించింది. నన్నయ కంటే పూర్వమే దేనికవితా యుక్తమైన పాటల నాటకాలుగా యక్షగానాల అభివృద్ధి పొందాయి. యక్షగానాల పుట్టుపూర్వోత్తరాలను గురించి మరోచోట ప్రస్తావించినా ఇక్కడ ఈయుగంలోనూ వాటిని గురించి ఉదహరించడం అవసరమే.

తెలుగు దేశంలో కామేశ్వర్యాది శక్తిదేవతలను గొలుచు జక్కులవారనే జాతివారుండేవారు. వీరినే అనేకమంది మన ప్రాచీన కవులు తమ గ్రంథాలలో జక్కుల పురంధ్రీకులు అని వర్ణిస్తూ వచ్చారు.

అనపోతారెడ్డి రాజ్యానికి వచ్చిన సంవత్సరం

(1) క్రీ.శ.1324

(2) క్రీ.శ.1425

(3) క్రీ.శ.1350

(4) క్రీ.శ.1366

[Question ID = 344][Question Description = S2_Telugu_Q134]

1. 1 [Option ID = 1373]

2. 2 [Option ID = 1374]
3. 3 [Option ID = 1375]
4. 4 [Option ID = 1376]

7)

సూచన : ఈ క్రింది ఇవ్వబడిన వ్యాస భాగమును చదివి ప్రశ్నకు సమాధానములు రాయండి.

కాకతీయ సామ్రాజ్య పతనానంతరం దానిని ఆశ్రయించుకున్న సామంతరాజులూ, సేనానాయకులూ, స్వతంత్ర రాజ్యాలను స్థాపించారు. అటువంటి వాటిలో రెడ్డి రాజ్యాలు, వెలమప్రభువులు రాజ్యాలు ముఖ్యమైనవి. ఈకాలంలోనే అటు విజయనగర సామ్రాజ్యం కూడ ఏర్పడింది. వీటిలో రెడ్డిరాజ్యమే ప్రాముఖ్యం వహించింది. రెడ్డిరాజులు ముఖ్యంగా అద్దంకి, కొండవీడు, రాజమహేంద్రవరం, కందుకూరు ప్రాంతాలలో క్రీ.శ. 1324 నుండి దాదాపు 1425 వరకు రాజ్యం చేశారు. వారి రాజ్యం కర్నూలు జిల్లానుండి విశాఖపట్నం వరకూ, దక్షిణాన నెల్లూరువరకు విస్తరించింది.

కొండవీడు గుంటూరు జిల్లాలో ప్రసిద్ధికెక్కిన దుర్గం. దీని చుట్టుకొలత సుమారు ముప్పయి మైళ్ళుంటుంది. పర్వతాగ్రమే రెండున్నరమైళ్ళ వరకూ వుంటుంది. పర్వతాగ్రంలో మొత్తం 50 దుర్గాలవరకూ వున్నాయి. క్రింది భాగంలో వుంది కొండవీడు పట్టణం. ఆనాటి ఆ పట్టణం ఈనాడు గ్రామంగా వుంది.శత్రుదుర్భేద్యమై చూచేవారకి అత్యాశ్చర్యం కలిగించే ఈ దుర్గం కాకతీయాంధ్ర చక్రవర్తులకాలం నుంచి ముఖ్యరాజధానిగా విరాజిల్లడం వల్ల బహుప్రాచీనమైనదని చెప్పడంలో ఏమాత్రం అతిశయోక్తి లేదు.

కాకతీయ సామ్రాజ్యంలో చివరివాడైన ప్రతాపరుద్రుని దగ్గర కోమటి ప్రోలయరెడ్డి సేనానిగా వుండి మొట్టమొదటగా రెడ్డి సామ్రాజ్యాన్ని స్థాపించి అద్దంకి రాజధానిగా చేసుకని 1324లో రాజ్యాన్ని పరిపాలించాడు.

ఆయన తరువాత రాజ్యానికి వచ్చినవాడు ప్రోలయవేమారెడ్డి. ఈయన చాలా పరాక్రమం కలవాడు.. పండితుల్ని,కవుల్ని, సన్మానించేవాడు. ఒంగోలు తాలూకాలోని చెదలవాడ వాస్తవ్యుడైన ఎర్రప్రగడ మహాకవిని తన ఆస్థానంలో వుంచుకుని ఆదరించాడు. ఈవిధంగా ఆయన క్రీ.శ. 1350 వరకూ అజేయంగా పరిపాలించాడు.

ఆయన తరువాత క్రీ.శ.1366లో అనపోతారెడ్డి రాజ్యానికి వచ్చి, పదహారు సంవత్సరాలు పరిపాలించాడు. ఈయన చాలా శాసనాలు వ్రాయించాడు. బ్రాహ్మణులకు అనేక దానాలు చేశాడు. ఈయన తరువాత రాజ్యానికి వచ్చినవాడు ఆయన కుమారుడు కుమారగిరిరెడ్డి. క్లుప్తంగా ఇదీ రెడ్డిరాజులుచరిత్ర.

రెడ్డిరాజులకాలంలో సామాన్య జనులు దొమ్మరిసానుల ప్రదర్శనాలను, వీథి భాగవతాలను చూచి ఆనందించారు. సాతానులు ఏకతారలను చేత ధరించి శ్రావ్యంగా పాటలు పాడుతూ గ్రామాల్లో ప్రతినిత్యమూ యాచిస్తూ వుండేవారు.

ఆంధ్రరెడ్డిరాజుల యుగంలో అనేక వినోదాలు అభివృద్ధి పొందాయి. వాటిలో ప్రముఖస్థానాన్ని ఆక్రమించేవి ఆటలు,పాటలు నాటకాలు.

ప్రజలు నాటకాలంటే ఎంతో అభిమానంతో వుండేవారు. ఎన్నో నాటకాలు ప్రదర్శించేవారు. కాని ఒక్క నాటకం కూడ సంస్కృత మర్యాదలతో తెలుగులో వ్రాయబడలేదు. ఆనాడు వుద్దండులైన పెద్దపెద్ద కవులు కూడా ఎక్కువగా యక్షగానాలనే రచించారు. ఆనాటికి ఉత్తరహిందూస్థానమంతటా సంస్కృత నాటకాల ప్రభావం ఎక్కువగా వుండేది. ఈ పరిస్థితుల్లో దక్షిణ హిందూదేశమంతటా యక్షగానాల ప్రభావం బహుముఖాల విజృంభించింది. నన్నయ కంటే పూర్వమే దేనికవితా యుక్తమైన పాటల నాటకాలుగా యక్షగానాల అభివృద్ధి పొందాయి. యక్షగానాల పుట్టుపూర్వోత్తరాలను గురించి మరోచోట ప్రస్తావించినా ఇక్కడ ఈయుగంలోనూ వాటిని గురించి ఉదహరించడం అవసరమే.

తెలుగు దేశంలో కామేశ్వర్యాది శక్తిదేవతలను గొలుచు జక్కులవారనే జాతివారుండేవారు. వీరినే అనేకమంది మన ప్రాచీన కవులు తమ గ్రంథాలలో జక్కుల పురంధ్రీకులు అని వర్ణిస్తూ వచ్చారు.

ఈ క్రింది వారిలో చెదలవాడవాస్తవ్యులు

(1) ప్రోలయ వేమారెడ్డి

(2) ఎర్రాప్రగడ

(3) ప్రతాపరుద్రుడు

(4) కుమార గిరిరెడ్డి

[Question ID = 345][Question Description = S2_Telugu_Q135]

1. 1 [Option ID = 1377]

2. 2 [Option ID = 1378]
3. 3 [Option ID = 1379]
4. 4 [Option ID = 1380]

Topic:- Telugu_Q136-150_L2_P2_CTET

1)
ఎవరో ఒక వ్యక్తి వీధిలో మీకొక కరపత్రాన్నిచ్చారు. దానిని చదివేందుకు మీరు ఏ పఠన నైపుణ్యాన్ని ఉపయోగిస్తారు.

(1) తీవ్రపఠనం

(2) స్కానింగ్

(3) పూర్వపఠనం

(4) స్కిమ్మింగ్

[Question ID = 346][Question Description = S2_Telugu_Q136]
1. 1 [Option ID = 1381]
2. 2 [Option ID = 1382]
3. 3 [Option ID = 1383]
4. 4 [Option ID = 1384]

2)
ఈక్రింది వాటిలో పఠనానికి అత్యంత ఎక్కువగా సరిపోయేది?

(1) పఠనం అంటే కేవలం ప్రతీకల్ని డీకోడ్ చేయటం.

(2) పఠనం అంటే వాచకాన్ని సరిగా ఉచ్చరించటం

(3) పఠనం అంటే వాచకాన్ని అవగతం చేసుకోవటం.

(4) పఠనం అంటే వాచకంలోని స్పెల్లింగులను బట్టీ వేయటం

[Question ID = 347][Question Description = S2_Telugu_Q137]
1. 1 [Option ID = 1385]
2. 2 [Option ID = 1386]
3. 3 [Option ID = 1387]
4. 4 [Option ID = 1388]

3)
తరగతి గదిలో పూర్వపఠన కార్యకలాపం ఇందుకు

(1) అభ్యాసకుల పూర్వజ్ఞానాన్ని వాచకంలో జత చేసేందుకు

(2) వాచకాన్ని సంగ్రహ పరచేందుకు

(3) వాచకాన్ని బట్టీపట్టేందుకు అభ్యాసకుడ్ని సిద్ధం చేయడం.

(4) క్లిష్టపదాల అర్థాలను బట్టీపట్టేందుకు అభ్యాసకుల్ని సిద్ధం చేయటానికి

[Question ID = 348][Question Description = S2_Telugu_Q138]
1. 1 [Option ID = 1389]
2. 2 [Option ID = 1390]
3. 3 [Option ID = 1391]
4. 4 [Option ID = 1392]

4)
స్వేచ్ఛాలేఖనం అనేది లేఖన క్రమంలో ఏ దశలో విద్యార్థులకు ఉపయోగపడుతుంది.

(1) ఎడిటింగ్ దశ

(2) ప్రూఫ్‌రీడింగ్ దశ

(3) సమీక్షించే దశ

(4) పూర్వలేఖనం మరియు కనుగొనేదశ

[Question ID = 349][Question Description = S2_Telugu_Q139]

1. 1 [Option ID = 1393]
2. 2 [Option ID = 1394]
3. 3 [Option ID = 1395]
4. 4 [Option ID = 1396]

5) లేఖనక్రమపు పూర్వలేఖన దశలో ఈక్రింది వాటిలో ఏవ్యూహం ఉపయోగపడుతుంది?

(1) మైండ్‌మ్యాపింగ్

(2) సంగ్రహపర్చటం

(3) నోట్సురాయటం

(4) ఎడిటింగ్

[Question ID = 350][Question Description = S2_Telugu_Q140]

1. 1 [Option ID = 1397]
2. 2 [Option ID = 1398]
3. 3 [Option ID = 1399]
4. 4 [Option ID = 1400]

6) భాషలో అర్థవంతమైన అత్యంత చిన్నదైన శబ్ద యూనిట్

(1) మార్ఫీమ్

(2) సెమాంటెక్స్

(3) ఫోనీమ్స్

(4) సింటాక్స్

[Question ID = 351][Question Description = S2_Telugu_Q141]

1. 1 [Option ID = 1401]
2. 2 [Option ID = 1402]
3. 3 [Option ID = 1403]
4. 4 [Option ID = 1404]

7)

మనష్యులు భాషను సముపార్జించగలిగే సామర్థ్యంతో పుట్టారని నమ్ముతుంది. ఒక ఉపాధ్యాయురాలు. ఆమె నమ్మకం ఈ క్రింది వాటిలో దేనితో సంవదిస్తుంది?

(1) ప్రచాలకనిబద్ధత (ఆపరాంచ్‌కండీషనింగ్)

(2) పరిశీలనాత్మక అభ్యసనం

(3) ప్రాంతీయవాదం.

(4) పరిపుష్టత (రీఇన్‌ఫోర్స్‌మెంట్)

[Question ID = 352][Question Description = S2_Telugu_Q142]

1. 1 [Option ID = 1405]
2. 2 [Option ID = 1406]
3. 3 [Option ID = 1407]
4. 4 [Option ID = 1408]

8)

పసిపిల్లలందరు కువకువమంటారు. అర్థరహిత శబ్దాలు చేస్తారు. దీన్ని ఈక్రింది వాటిలో ఏ సిద్ధాంత దృక్పథం. బలపర్చుతుంది.

(1) ప్రవర్తనవార సిద్ధాంతం

(2) ప్రాంతీయవాదసిద్ధాంతం

(3) ప్రచాలక నిబద్ధత

(4) జ్ఞాన గ్రహణ సిద్ధాంతం

[Question ID = 353][Question Description = S2_Telugu_Q143]
1. 1 [Option ID = 1409]
2. 2 [Option ID = 1410]
3. 3 [Option ID = 1411]
4. 4 [Option ID = 1412]

9) గీత నాలుగు భాషలు ధారళంగా మాట్లాడుతుంది. అందువల్ల ఆమెను ఇలా పిలవచ్చు.

(1) ద్విభాష ఉపన్యాసకులు

(2) బహు భాషా భాషి (పారీగ్లాట్)

(3) ఏక భాషా భాషి

(4) భాషాశాస్త్రవేత్త

[Question ID = 354][Question Description = S2_Telugu_Q144]
1. 1 [Option ID = 1413]
2. 2 [Option ID = 1414]
3. 3 [Option ID = 1415]
4. 4 [Option ID = 1416]

10)

భాష నేర్చుకోవటానికి సంబంధించి ఈ క్రింది వాటిలో ఏది వాస్తవం?

(1) వ్యక్తులందరూ భాషను ఒక రకమైన వేగంతో నేర్చుకుంటారు

(2) ఒక వ్యక్తి భాషను తరుణ వయిస్సులో ఉన్నప్పుడే అభ్యసించగలడు.

(3) ఒక వ్యక్తి జీవితకాలంలో రెండే రెండు భాషలు నేర్చుకోగలడు.

(4) ఒక వ్యక్తి ఏ వయసులోనైనా భాష నేర్చుకోగలడు అయితే తరుణ వయస్సులో తేలికగా నేర్చుకోగలుగుతాడు

[Question ID = 355][Question Description = S2_Telugu_Q145]
1. 1 [Option ID = 1417]
2. 2 [Option ID = 1418]
3. 3 [Option ID = 1419]
4. 4 [Option ID = 1420]

11)

సాధన అనే ఆరవతరగతి విద్యార్థికి దృష్టిలోపం ఉంది. ఒక భాషా ఉపాధ్యాయురాలుగా మీరు ఏ వ్యూహాన్ని అవలంబిస్తారు.

(1) ఆమె కోసం ఒక ప్రత్యేక ఉపాధ్యాయురాలిని ఏర్పాటు చేయమనటం, అధికారలను అడగటం

(2) ఆమెను మామూలుగా చూస్తు ఆడియో మెటీరియల్ ద్వారా ఆమెకు మద్ధతు ఇవ్వటం

(3) ఆమెను ప్రత్యేక పాఠశాలకు మార్చమని ప్రిన్సిపాల్‌ను అభ్యర్థించటం

(4) ఇతర విద్యార్థులలాగా అభ్యాసాలు చేయికపోయినా ఆమెను క్షమించటం

[Question ID = 356][Question Description = S2_Telugu_Q146]
1. 1 [Option ID = 1421]
2. 2 [Option ID = 1422]
3. 3 [Option ID = 1423]
4. 4 [Option ID = 1424]

12)

ఒక వంటకం చేయడానికి ముందు మీరు ఆవంటకం గురించి చదువుతున్నారు. ఆ సందర్భంలో మీరు ఏ పఠన వ్యూహాన్ని ఉపయోగిస్తారు?

(1) విస్తృత పఠనం

(2) స్కానింగ్

(3) పూర్వ పఠనం

(4) స్కిమ్మింగ్

[Question ID = 357][Question Description = S2_Telugu_Q147]

1. 1 [Option ID = 1425]
2. 2 [Option ID = 1426]
3. 3 [Option ID = 1427]
4. 4 [Option ID = 1428]

13)

ఈ క్రింది వాటిలో ఏది శిశు నిర్దేశిత భాషణానికి అత్యంత సరైనది.

(1) అందులో పూర్తి వాక్యాలను మాట్లాడటం కలిసి వుంటుంది.

(2) అందులో పునరుక్తి ఉండదు

(3) అది గత అనుభవాలకు సంబంధించింది.

(4) అది దృష్టిని ఆకర్షించటానికి

[Question ID = 358][Question Description = S2_Telugu_Q148]

1. 1 [Option ID = 1429]
2. 2 [Option ID = 1430]
3. 3 [Option ID = 1431]
4. 4 [Option ID = 1432]

14)

భవిష్యత్తు భాష నేర్చుకోవటానికి మౌకిక భాషల అభివృద్ధి అన్నది బలమైన ప్రాతిపదిక అవుతుంది. మౌకిక భాష అభివృద్ధికి ఏ తరగతి ఆచరణ అనుసరణీయం?

(1) ఒక వాచకంలోని ఒక అధ్యాయం లేక ఒక కథను విద్యార్థులు ఉపాధ్యాయురాలితో పాటు బృంద పఠనం చేయటం

(2) క్లిష్టపదాల ఉచ్చారణను అభ్యసనం చేయటం.

(3) పిల్లల చేత కవితలను బట్టీపట్టి చదివించటం.

(4) పిల్లలు ఇష్టపడే కథలలోని పాత్రలను పిల్లల చేత వేయించటం

[Question ID = 359][Question Description = S2_Telugu_Q149]

1. 1 [Option ID = 1433]
2. 2 [Option ID = 1434]
3. 3 [Option ID = 1435]
4. 4 [Option ID = 1436]

15)

ఒక తరగతిగదిలో ఒక విద్యార్థి బాగా చదవలేకపోతోంది. ఉపాధ్యాయురాలు ఆమెపై ప్రత్యేక వ్యక్తిగత శ్రద్ధ చూపుతోంది. ఆధారాలు ఇచ్చిఆమెకు చదవటంలో సహాయపడుతుంది. వైగాట్స్కీ అభిప్రాయం ప్రకారం ఈ తరహా మద్ధత్తు __________.

(1) ఉపబలం (రీ ఇన్‌ఫోర్స్‌మెంట్)

(2) స్కాఫోల్డింగ్

(3) షరతు విధించటంలేకనియంత్రించటం

(4) నమూన ఇవ్వటం

[Question ID = 360][Question Description = S2_Telugu_Q150]

1. 1 [Option ID = 1437]
2. 2 [Option ID = 1438]
3. 3 [Option ID = 1439]
4. 4 [Option ID = 1440]